

ZMENY A DOPLNKY č. 1

ÚZEMNÝ PLÁN OBCE GALOVANY

SPRÁVA O HODNOTENÍ STRATEGICKÉHO DOKUMENTU

*podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení
niektorých zákonov v znení neskorších predpisov*

FEBRUÁR 2024

OBSAH

A.	ZÁKLADNÉ ÚDAJE.....	5
I.	ZÁKLADNÉ ÚDAJE O OBSTARÁVATEĽOVI	5
1.	OZNAČENIE	5
2.	SÍDLO	5
3.	MENO, PRIEZVISKO, ADRESA, TELEFÓNNE ČÍSLO A INÉ KONTAKTNÉ ÚDAJE OPRÁVNENÉHO ZÁSTUPCU OBSTARÁVATEĽA, OSOBY S ODBOR-NOU SPÔSOBILOSŤOU NA OBSTARÁVANIE ÚZEMNOPLÁNOVACÍCH PODKLADOV A ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE OBCAMI A SAMOSPRÁVNymi KRAJMI (§ 2A STAVEBNÉHO ZÁKONA), OD KTOREJ MOŽNO DOSTAŤ RELEVANTNÉ INFORMÁCIE O ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCII, A MIESTO NA KONZULTÁCIE	5
II.	ZÁKLADNÉ ÚDAJE O ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCII.....	6
1.	NÁZOV	6
2.	ÚZEMIE	6
3.	DOTKNUTÉ OBCE	6
4.	DOTKNUTÉ ORGÁNY.....	6
5.	SCHVAĽUJÚCI ORGÁN.....	7
6.	VYJADRENIE O VPLYVOCH ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE PRESAHUJÚCICH ŠTÁTNE HRANICE	7
B.	ÚDAJE O PRIAMÝCH VPLYVOCH ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA.....	8
I.	ÚDAJE O VSTUPOCH	8
1.	PÔDA	8
2.	VODA	9
3.	SUROVINY	12
4.	ENERGETICKÉ ZDROJE	12
5.	NÁROKY NA DOPRAVU A INÚ INFRAŠTRUKTÚRU	15
II.	ÚDAJE O VÝSTUPOCH	17
1.	OVZDUŠIE	17
2.	VODA	18
3.	ODPADY	19
4.	HLUK A VIBRÁCIE	22
5.	ŽIARENIE A INÉ FYZIKÁLNE POLIA.....	23
6.	DOPLŇUJÚCE ÚDAJE.....	23

C. KOMPLEXNÁ CHARAKTERISTIKA A HODNOTENIE VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA	24
I. VYMEDZENIE HRANÍC DOTKNUTÉHO ÚZEMIA	24
II. CHARAKTERISTIKA SÚČASNÉHO STAVU ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA DOTKNUTÉHO ÚZEMIA	26
1. HORNINOVÉ PROSTREDIE	26
2. KLIMATICKÉ POMERY	31
3. OVZDUŠIE	34
4. VODNÉ POMERY	36
5. PÔDNE POMERY	40
6. FAUNA, FLÓRA	42
7. KRAJINA	44
8. CHRÁNENÉ ÚZEMIA, CHRÁNENÉ STROMY A OCHRANNÉ PÁSMA PODĽA OSOBITNÝCH PREDPISOV, ÚZEMNÝ SYSTÉM EKOLOGICKEJ STABILITY	45
9. OBYVATEĽSTVO	49
10. KULTÚRNE A HISTORICKÉ PAMIATKY A POZORUHODNOSTI, ARCHEOLOGICKÉ NÁLEZISKÁ	53
11. PALEONTOLOGICKÉ NÁLEZISKÁ	54
12. INÉ ZDROJE ZNEČISTENIA	54
13. ZHODNOTENIE SÚČASNÝCH ENVIRONMENTÁLNYCH PROBLÉMOV	54
III. HODNOTENIE PREDPOKLADANÝCH VPLYVOV ÚZEMNOPLÁNO-VACEJ DOKUMENTÁCIE NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA A ODHAD ICH VÝZNAMNOSTI (PREDPOKLADANÉ VPLYVY PRIAME, NEPRIAME, SEKUNDÁRNE, KUMULATÍVNE, SYNERGICKÉ, KRÁTKODOBÉ, DOČASNÉ, DLHODOBÉ A TRVALÉ) PODĽA STUPŇA ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE	56
1. VPLYVY NA OBYVATEĽSTVO – POČET OBYVATEĽOV DOTKNUTÝCH VPLYVMI NAVRHOVANEJ ČINNOSTI V DOTKNUTÝCH OBCIACH, ZDRAVOTNÉ RIZIKÁ, SOCIÁLNE A EKONOMICKÉ DÔSLEDKY A SÚVISLOSTI, NARUŠENIE POHODY A KVALITY ŽIVOTA, PRIJATEĽNOSŤ ČINNOSTI PRE DOTKNUTÉ OBCE (NAPR. PODĽA NÁZOROVÝCH STANOVÍSK A PRIPOMIENOK DOTKNUTÝCH OBCÍ, SOCIOLOGICKÉHO PRIESKUMU MEDZI OBYVATEĽMI DOTKNUTÝCH OBCÍ), INÉ VPLYVY	56
2. VPLYVY NA HORNINOVÉ PROSTREDIE, NERASTNÉ SUROVINY, GEODYNAMICKÉ JAVY A GEOMORFOLOGICKÉ POMERY	60
3. VPLYVY NA KLIMATICKÉ POMERY	60
4. VPLYVY NA OVZDUŠIE (NAPR. MNOŽSTVO A KONCENTRÁCIA EMISÍ A IMISÍ)	62
5. VPLYVY NA VODNÉ POMERY (NAPR. KVALITU, REŽIMY, ODTOKOVÉ POMERY, ZÁSoby)	63
6. VPLYVY NA PÔDU (NAPR. SPÔSOB VYUŽÍVANIA, KONTAMINÁCIA, PÔDNA ERÓZIA)	64
7. VPLYVY NA FAUNU, FLÓRU A ICH BIOTOPY (NAPR. CHRÁNENÉ, VZÁCNE, OHROZENÉ DRUHY A ICH BIOTOPY, MIGRAČNÉ KORIDORY ŽIVOČÍCHOV, ZDRAVOTNÝ STAV VEGETÁCIE A ŽIVOČÍŠŤVA ATĎ.)	66

8.	VPLYVY NA KRAJINU – ŠTRUKTÚRU A VYUŽÍVANIE KRAJINY, SCENÉRIU KRAJINY	67
9.	VPLYVY NA CHRÁNENÉ ÚZEMIA A OCHRANNÉ PÁSMA [NAPR. NAVRHOVANÉ CHRÁNENÉ VTÁČIE ÚZEMIA, ÚZEMIA EURÓPSKEHO VÝZNAMU, EURÓPSKA SÚSTAVA CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ (NATURA 2000), NÁRODNÉ PARKY, CHRÁNENÉ KRAJINNÉ OBLASTI, CHRÁNENÉ VODOHOSPODÁRSKE OBLASTI], NA ÚZEMNÝ SYSTÉM EKOLOGICKEJ STABILITY.....	68
10.	VPLYVY NA KULTÚRNE A HISTORICKÉ PAMIAHKY, VPLYVY NA ARCHEOLOGICKÉ NÁLEZISKÁ	69
11.	VPLYVY NA PALEONTOLOGICKÉ NÁLEZISKÁ A VÝZNAMNÉ GEOLOGICKÉ LOKALITY	70
12.	INÉ VPLYVY	70
13.	KOMPLEXNÉ POSÚDENIE OČAKÁVANÝCH VPLYVOV Z HĽADISKA ICH VÝZNAMNOSTI, VZÁJOMNÝCH VZŤAHOV A ICH POROVNANIE S PLATNÝMI PRÁVNÝMI PREDPISMI.....	70
IV.	NAVRHOVANÉ OPATRENIA NA PREVENCIU, ELIMINÁCIU, MINIMALIZÁCIU A KOMPENZÁCIU VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE.....	72
V.	POROVNANIE VARIANTOV ZOHĽADŇUJÚCICH CIELE A GEOGRAFICKÝ ROZMER STRATEGICKÉHO DOKUMENTU VRÁTANE POROVNANIA S NULOVÝM VARIANTOM	81
1.	TVORBA SÚBORU KRITÉRIÍ A URČENIE ICH DÔLEŽITOSTI NA VÝBER OPTIMÁLNEHO VARIANTU.....	81
2.	POROVNANIE VARIANTOV	81
VI.	METÓDY POUŽITÉ V PROCESE HODNOTENIA VPLYVOV ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE A SPÔSOB A ZDROJE ZÍSKAVANIA ÚDAJOV O SÚČASNOM STAVE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA	82
VII.	NEDOSTATKY A NEURČITOSTI V POZNATKOCH, KTORÉ SA VYSKYTLI PRI VYPRACÚVANÍ SPRÁVY O HODNOTENÍ.....	83
VIII.	VŠEOBECNE ZÁVEREČNÉ ZHRNUTIE	84
V rámci posudzovania strategického dokumentu neboli zistené také závažné negatívne vplyvy na životné prostredie, ktoré by bránili jeho schváleniu.		
IX.	ZOZNAM RIEŠITEĽOV A ORGANIZÁCIÍ, KTORÉ SA NA VYPRACOVANÍ SPRÁVY O HODNOTENÍ PODIEĽALI, ICH PODPIS (PEČIATKA).....	85
X.	ZOZNAM DOPLŇUJÚCICH ANALYTICKÝCH SPRÁV A ŠTÚDIÍ, KTORÉ SÚ K DISPOZÍCII U NAVRHOVATEĽA A KTORÉ BOLI PODKLADOM NA VYPRACOVANIE SPRÁVY O HODNOTENÍ.....	86
1	ZOZNAM PRÍLOH	86
2	ZOZNAM HLAVNÝCH POUŽITÝCH MATERIÁLOV	86
XI.	DÁTUM A POTVRDENIE SPRÁVNOSTI A ÚPLNOSTI ÚDAJOV PODPISOM (PEČIATKOU) OPRÁVNENÉHO ZÁSTUPCU NAVRHOVATEĽA	89
1	MIESTO A DÁTUM SPRACOVANIA.....	89
2	POTVRDENIE ZA SPRACOVATEĽA SPRÁVY O HODNOTENÍ	89
3	POTVRDENIE ZA OBSTARÁVATEĽA	89

A. ZÁKLADNÉ ÚDAJE

I. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O OBSTARÁVATEĽOVI

1. OZNAČENIE

Obec Galovany, kód obce: 510416

2. SÍDLO

Obec Galovany č. 67, 032 11, p. Svätý Kríž

3. MENO, PRIEZVISKO, ADRESA, TELEFÓNNE ČÍSLO A INÉ KONTAKTNÉ ÚDAJE OPRÁVNENÉHO ZÁSTUPCU OBSTARÁVATEĽA, OSOBY S ODBORNOU SPÔSOBILOSŤOU NA OBSTARÁVANIE ÚZEMNOPLÁNOVACÍCH PODKLADOV A ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE OBCAMI A SAMOSPRÁVNymi KRAJMI (§ 2A STAVEBNÉHO ZÁKONA), OD KTOREJ MOŽNO DOSTAŤ RELEVANTNÉ INFORMÁCIE O ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCII, A MIESTO NA KONZULTÁCIE

Oprávnený zástupca obstarávateľa:

Miroslav Kubáň

Starosta obce

Obec Galovany č. 67, 032 11, p. Svätý Kríž

Mobil: 0918 093 522

e-mail: starosta@galovany.sk

Odborne spôsobilá osoba pre obstarávanie ÚPD a ÚPP:

Ing. arch. Dávid Goč,

Kalvárska 29, 034 01 Ružomberok,

Tel: 044/4320594,

Mobil: 0907148459

e-mail: gam@nexta.sk

Miesto a čas na konzultácie

Obec Galovany č. 67, 032 11, p. Svätý Kríž

II. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCII

1. NÁZOV

Zmeny a doplnky č. 1 Územný plán obce Galovany

Obstarávateľ

Obec Galovany č. 67, 032 11, p. Svätý Kríž

Spracovateľ

Architektonický ateliér GAM Ružomberok, Nám. A. Hlinku 27

2. ÚZEMIE

Kraj: Žilinský

Okres: Liptovský Mikuláš

Obec: Galovany

3. DOTKNUTÉ OBCE

- Mesto Liptovský Mikuláš, Mestský úrad, Štúrova 1989/41, Liptovský Mikuláš
- Obec Liptovská Sielnica, Obecný úrad 75, 032 23 Liptovská Sielnica,
- Obec Liptovský Trnovec, Obecný úrad 160, 031 01 Liptovský Mikuláš
- Obec Liptovské Vlchy, Obecný úrad 126, 032 13 Vlchy
- Obec Gôtovany, Obecný úrad 45, 032 14 Ľubela
- Obec Svätý kríž, Obecný úrad 152, 032 11 Svätý Kríž

4. DOTKNUTÉ ORGÁNY

- Ministerstvo dopravy a výstavby SR, Námestie slobody č. 6, P.O.BOX 100, 810 05 Bratislava
- Ministerstvo životného prostredia SR, Odbor geologického práva, Nám Ľ. Štúra 1, 812 22 Bratislava
- Žilinský samosprávny kraj, Odbor dopravy a regionálneho rozvoja, Komenského 48, 011 09 Žilina
- Okresný úrad Žilina, Odbor výstavby a bytovej politiky, odd. územného plánovania, Vysokoškolákov 8556/33B, 010 08 Žilina
- Okresný úrad Žilina, odbor starostlivosti o životné prostredie, Vysokoškolákov 8556/33B, 010 08 Žilina
- Okresný úrad Žilina, Odbor opravných prostriedkov, ref. pôdohospodárstva, Vysokoškolákov 8556/33B, 010 08 Žilina
- Okresný úrad Liptovský Mikuláš, odbor starostlivosti o životné prostredie, úseky ŠSOPaK, ŠSOH, ŠSOO a ŠVS, Vrbická 1993, 031 01 Liptovský Mikuláš
- Okresný úrad Liptovský Mikuláš, odbor krízového riadenia, Nám. Osloboditeľov 1, 031 01 Liptovský Mikuláš
- Okresný úrad Liptovský Mikuláš, pozemkový a lesný odbor, Kollárova 2, 031 01 Liptovský Mikuláš
- Krajský pamiatkový úrad Žilina, pracovisko Ružomberok, Mariánska 13, 034 01 Ružomberok
- Regionálny úrad verejného zdravotníctva, P.O.BOX 10, 037 80 Liptovský Mikuláš

- Okresný úrad L. Mikuláš, odbor cestnej dopravy a pozemných komunikácií, Nám. Osloboditeľov 1, 031 01 Liptovský Mikuláš
- Železnice SR, Generálne riaditeľstvo, odbor expertízy, Klemensova 8, 813 61 Bratislava 1
- Slovenský vodohospodársky podnik š.p., OZ Piešťany, Nábřežie I. Krasku 834/3, 921 80 Piešťany
- Komposesorát - združenie urbárikov a komposesorátnikov v Galovanoch, 032 11 p. Svätý Kríž

5. SCHVAĽUJÚCI ORGÁN

Obecné zastupiteľstvo v obci Galovany.

6. VYJADRENIE O VPLYVOCH ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE PRESAHUJÚCICH ŠTÁTNE HRANICE

Riešené územie leží vo vzdialenosti cca 20 km od štátnych hraníc SR s Poľskom. Riešenie Zmien a doplnkov č. 1 Územného plánu obce Galovany nepredstavuje žiadne cezhraničné vplyvy.

B. ÚDAJE O PRIAMÝCH VPLYVOCH ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA

Územný plán obce Galovany je základným nástrojom pre usmerňovanie a riadenie rozvoja obce, jeho investičnej činnosti, koordinácie investorských záujmov v súlade so snahou zachovať rovnováhu medzi prírodným a ľudským potenciálom. Rozvoj organizmu obce v súčasnosti nie je možné uskutočniť v hraniciach zastavaného územia obce ani v hraniciach platných ÚPN, preto vznikla potreba vypracovať Zmeny a doplnky č. 1 – ÚPN obce Galovany, ktoré riešia rozvoj obce s cieľom vytvoriť kvalitné životné podmienky pre všetkých obyvateľov a návštevníkov, pri rešpektovaní hodnôt súčasnej prírody a krajiny. Súčasná krajinná štruktúra riešeného územia, územnoplánovacia dokumentácia vyššieho stupňa, ochranné pásma hygienického a technického charakteru, druhy pozemkov, trasy inžinierskych sietí, pôvodná parcelácia, konfigurácia terénu, oslnenie svahov a požiadavky objednávateľa formovali urbanistické riešenie zmien a doplnkov.

I. ÚDAJE O VSTUPOCH

1. PÔDA

Ochrana poľnohospodárskej pôdy je stanovená v zákone č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Podľa uvedeného zákona sú všetky poľnohospodárske pôdy podľa príslušnosti do BPEJ zaradené do 9 skupín kvality pôdy. Najkvalitnejšie patria do 1. skupiny a najmenej kvalitné do 9. skupiny. Prvé 4 skupiny sú chránené podľa § 12 zákona o ochrane poľnohospodárskej pôdy a možno ich dočasne alebo trvale použiť na nepoľnohospodárske účely iba v nevyhnutných prípadoch, ak nie je možné alternatívne riešenie.

Medzi najkvalitnejšie pôdy v riešenom území podľa kódu BPEJ v zmysle Nariadenia Vlády č. 58/2013 Z. z. patria nasledovné pôdy s kódom BPEJ: 0806002 0856302 0857002 0857202 0857302 0865212.

Vyhodnotenie dôsledkov stavebných zámerov a iných zámerov je spracované v zmysle zákona č. 220/2004 o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy v znení neskorších predpisov a zákona č. 326/2005 o lesoch v znení neskorších predpisov a súvisiacich vyhlášok.

Vyhodnotenie záberov plôch poľnohospodárskej pôdy, dotknutých urbanistickým riešením

Návrh Zmien a doplnkov č. 1 - ÚPN obce Galovany – Zábery poľnohospodárskej pôdy na stavebné a iné zábery - je spracovaná v textovej, tabuľkovej a výkresovej časti podľa § 12 ods. 1 písm. a) zákona NR SR č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní PP a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákona“) orgán ochrany PP zabezpečí ochranu najkvalitnejšej PP v katastrálnom území podľa kódu BPEJ uvedenú v osobitnom predpise (príloha č. 2 nariadenia vlády). V zmysle nariadenia vlády SR č. 58/2013 Z. z. o odvodoch za odňatie a neoprávnený záber poľnohospodárskej pôdy sú od 01.04.2013 v katastrálnom území Galovany chránené poľnohospodárske pôdy - v zmenách a doplnkoch č. 1 sa stretneme s týmito kódmi bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek (ďalej len „BPEJ“): 0857302. Poľnohospodárske pôdu možno použiť na stavebné a iné nepoľnohospodárske účely len v nevyhnutných prípadoch a v odôvodnenom rozsahu. V zmysle § 12 ods. 2 písm. a) zákona je ten, kto navrhne nepoľnohospodárske použitie poľnohospodárskej pôdy, povinný chrániť najkvalitnejšiu poľnohospodársku pôdu podľa odseku V zmysle § 13 ods. 1 zákona pri každom obstarávaní územnoplánovacej dokumentácie, projektov

pozemkových úprav a iných návrhov podľa osobitných predpisov sa musí dbať na ochranu PP a riadiť sa zásadami ochrany podľa §12 zákona.

CHARAKTERISTIKA LOKALÍT ZÁBEROV PP A ODÔVODNENIE ICH NÁVRHU:

Všetky navrhované lokality sa nachádzajú mimo skutočne zastavaného územia obce Galovany.

Doplnok D 1.1a nachádza sa severozápadne od zastavaného územia obce Galovany na hranici s k.ú. Gôtovany. Lokalita je určená na výstavbu cca 10 hospodárskych dvorov, vrátane trvalého bývania a cca 30 rekreačných chat určených na rodinnú rekreáciu. Poľnohospodárska pôda je zaradená do BPEJ č. 0969312, ktorej prislúcha bonitná trieda č. 7 a **chránená poľnohospodárska pôda je zaradená do BPEJ č. 0857302, ktorej prislúcha bonitná trieda č. 5.**

Doplnok D 1.1b nachádza sa severozápadne od zastavaného územia obce Galovany na hranici s k.ú. Gôtovany. Lokalita je určená na výstavbu cca 17 hospodárskych dvorov, vrátane trvalého bývania a cca 18 rekreačných chat určených na rodinnú rekreáciu. **Chránená poľnohospodárska pôda je zaradená do BPEJ č. 0857302, ktorej prislúcha bonitná trieda č. 5.**

Doplnok D 1.1c nachádza sa severozápadne od zastavaného územia obce Galovany na hranici s k.ú. Gôtovany. Lokalita je určená na výstavbu cca 13 hospodárskych dvorov, vrátane trvalého bývania a cca 12 rekreačných chat určených na rodinnú rekreáciu. Chránená pôda je zaradená do BPEJ č. 0857302, ktorej prislúcha bonitná trieda č. 5.

Doplnok D 1.2 nachádza sa severozápadne od zastavaného územia obce Galovany na hranici s k.ú. Gôtovany. Lokalita je určená na výstavbu občianskej vybavenosti, napr. reštaurácie, obchodov, ihrísk a výstavbu poľnohospodárskej výroby - koliby a salaša. Poľnohospodárska pôda je zaradená do BPEJ č. 0969312, ktorej prislúcha bonitná trieda č. 7. **REKAPITULÁCIA ZÁBEROV PP**

Záber poľnohospodárskej pôdy tvorí plochu 7,1293 ha z toho

Záber poľnohospodárskej pôdy v zastavanom území tvorí plochu 0,0000 ha

Záber poľnohospodárskej pôdy mimo zastavaného územia tvorí plochu 7,1293 ha

Záber CHRÁNENEJ POĽNOHOSPODÁRSKEJ PÔDY tvorí plochu 5,2467 ha z toho

Záber poľnohospodárskej pôdy v zastavanom území tvorí plochu 0,0000 ha

Záber poľnohospodárskej pôdy mimo zastavaného územia tvorí plochu 5,2467 ha

Plocha záberov je zdokumentovaná:

V tabuľkovej forme: Tabuľka J4 - Vyhodnotenie záberov poľnohospodárskej pôdy a lesnej pôdy navrhovaných v rámci ÚPD a k návrhom, ktoré dopĺňajú schválenú územnoplánovaciu dokumentáciu

Výkresovej forme: Výkres č.7 - Výkres záberov poľnohospodárskej pôdy a lesnej pôdy na stavebné a iné zámery v M 1: 5000

Vyhodnotenie záberov lesných pozemkov na stavebné a iné zámery

Ostáva nezmenené.

2. VODA

Vodné hospodárstvo

Východiskový stav vodného hospodárstva

Územie obce Galovany má vybudovaný obecný verejný vodovod. Vodovod je napojený z vodojemu 250 m³, ktorý je zásobovaný zo skupinového vodovodu Svätý Kríž. Vodovod obce je v správe Liptovskej vodárenskej spoločnosti a. s. Liptovský Mikuláš. Z vodovodu obce je napojené aj rekreačné

územie Dechtáre a výhybňa Palúdzka. Pohostinstvo Dechtáre okrem zdroja pitnej vody ešte aj zdroj úžitkovej vody – vlastnú studňu. Rekreačná oblasť Dechtáre majú z prívodu akumuláciu vody vo svojom vodojeme s objemom 100 m³. V súčasnosti je v obci čiastočne vybudovaná splašková kanalizácia s odvádzaním splaškových vôd do ČOV obce umiestnenej pri ceste smerom ku Galovianskej zátok. Kapacita ČOV je 300 EO. V súčasnosti je v obci dobudovaná verejná kanalizácia s odvádzaním splaškových vôd do ČOV obce Galovany umiestnenej pri ceste smerom ku Galovianskej zátok. Kanalizácia v obci a ČOV je v správe obce. Rekreačná oblasť Dechtáre má vybudovanú splaškovú kanalizáciu so svoju ČOV. Dažďové vody sú odvádzané do dažďovej kanalizácie a do vodného toku Palúdzanka. Odtokové pomery a protivodňová ochrana územia - obcou preteká potok Palúdzanka a vlieva sa vodnej nádrže Liptovská Mara v Galovianskej zátok.

Ochranné pásmo významného vodného toku Palúdzanka je 10 m od brehovej čiary a vodnej nádrže Liptovská Mara kóta 566,34 m.n.m čo je mimoriadne prípustná katastrofická hladina vodnej nádrže. Vodný tok Palúdzanka a vodná nádrž Liptovská Mara sú v správe SVP a.s Piešťany.

Hydrotechnické výpočty zásobovania vodou pre navrhované územia:

Výpočet potreby vody je prevedený podľa Úpravy vyhlášky č.684/2006 čiastka 261 MP SR z r. 2006.

Potreba vody na obyvateľa- priemerná : 145 l/deň

Celková potreba pitnej vody podľa platnej vyhlášky 684/2006:

Rekreačné chaty

- objekt so sprchovým kúpeľom..... 80 l / os / deň
- počet obyvateľov v rekreačnej chate..... 5 osôb
- počet objektov.....60 ks

Hospodárske dvory

- objekt so sprchovým kúpeľom.....80 l / os / deň
- počet obyvateľov v hospodárskom dvore.....5 osôb
- počet objektov.....40 ks
- počet zamestnancov.....5 zamestnancov
- potreba vody na zamestnanca..... 80 l / os / deň
- počet zvierat50 ks
- potreba vody na zviera – ovce, kone, hydina, ošípané (priemer)..... 30 l / kus / deň

Občianska vybavenosť - reštaurácia

- kapacita reštaurácie.....100 miest
- potreba vody na miesto.....15 l/miesto
- počet zamestnancov.....10 zamestnancov
- potreba vody na zamestnanca..... 450 l / os / deň

Salaš

- počet zamestnancov.....5 zamestnancov
- potreba vody na zamestnanca.....80 l / os / deň
- počet zvierat50 ks
- potreba vody na zviera – ovce..... 10 l / kus / deň

Obchodná prevádzka

- počet zamestnancov.....3 zamestnanci
- potreba vody na zamestnanca.....100 l / os / deň

PRIEMERNÁ DENNÁ SPOTREBA VODY: QP = 49 100 l / deň = 0,57 l / sek

MAX. DENNÁ POTREBA VODY : $Q_{\max} = 98\,200 \text{ l} / \text{deň} = 1,14 \text{ l} / \text{sek}$

MAX. HODINOVÁ POTREBA VODY : $Q_{\text{hod}} = 49\,100 \times 2,0 \times 1,8 / 24 = 7\,365 \text{ l} / \text{hod} = 2,05 \text{ l} / \text{sek}$

ROČNÁ POTREBA VODY : $Q_{\text{roč}} = 49,10 \times 365 = 17\,922 \text{ m}^3 / \text{rok}$

Vodovod

Celá riešená lokalita bude napojená na potrubie existujúceho vodovodu. Novonavrhované potrubie sa napojí na existujúce potrubie vodovodu na vodovodnú prípojku DN 100, ktorá je vedená z obce Galovany na Dechtáre. Následne bude potrubie vodovodu vedené do riešenej lokality, kde sa napojí na budúci vodojem, ktorý sa navrhuje na najvyššom mieste v predmetnej lokalite. Z tohto vodojemu bude vedené potrubie vodovodu k jednotlivým budúcim objektom, ktorého budú napojené budúce vodovodné prípojky. Prívodné potrubie vodovodu, ktoré sa napojí na existujúce potrubie vodovodnej prípojky z obce smerom do novonavrhovaného vodojemu bude dimenzie DN 100, v celkovej dĺžke cca 2 395 m. Rozvodné potrubie vodovodu z vodojemu po riešenej lokalite bude dimenzie DN 100, PN 10, celkovej dĺžky cca 2528 m.

So samostatnou prípojkou vody pre hospodárske zvieratá sa neuvažuje. Zdôrazňujeme, že maximálny počet VDJ pre navrhované plochy je 50, t.j. max. 1,25 VDJ pre jeden hospodársky dvor. Potreba vody pre hospodárske zvieratá bude pokrytá z vyššie navrhovaného vodovodu.

Studňa

Na najvyššom mieste v blízkosti nového vodojemu sa navrhuje aj zrealizovanie vŕtanej studne. Z tejto studne by bola voda prečerpávaná do novonavrhovaného vodojemu. Pri zásobovaní vody do navrhovaného vodojemu by nedošlo k zmiešaniu vody v potrubí vodovodu a studne, nakoľko prítok do vodojemu by bol vyústený do voľnej hladiny. Predpokladaná hĺbka vŕtanej studne by bola cca 30 – 40 m, predpokladaná výdatnosť 1 l/s.

Splašková kanalizácia

V tomto území sa nenachádza potrubie verejnej kanalizácie a nie je možné ani navrhnuť lokálnu čistiareň dopadových vôd, keďže sa jedná o lokalitu, kde sa navrhujú rekreačné objekty, čistiareň odpadových vôd by bola po krátkom čase prevádzky nefunkčná z hľadiska nepravidelných prítokov splaškových vôd na ČOV. Z tohto dôvodu je navrhnutá dočasne veľkoobjemová žumpa, kde budú centralizované všetky splaškové vody do jedného miesta na ich zhromaždenie. Výhodou tejto centrálnej žumpy je, že všetky splaškové vody sa koncentrujú len do 1 miesta, ktoré bude veľmi ľahko kontrolovateľné (vodotesnosť žumpy), ako keby bolo navrhnutých cca 105 malých samostatných žump pre každý objekt. V celej riešenej lokalite sa navrhuje potrubie splaškovej gravitačnej kanalizácie. Toto potrubie bude vyspádované do najnižšieho miesta v riešenej lokalite, kde bude osadená veľkoobjemová žumpa na zhromaždenie všetkých splaškových vôd z celej lokality. Potrubie sa navrhuje dimenzie DN 300, polypropylén KG 2000, celková dĺžka potrubia 2491 m. Dočasne sa budú tieto splaškové vody zväzovať na najbližšiu čistiareň odpadových vôd. Po vybudovaní tlakového potrubia splaškovej kanalizácie a zrealizovaní dodatočných technických úprav na technológii existujúcej čistiarni odpadových vôd sa táto veľkoobjemová žumpa prerobí na čerpaciu stanicu na splaškové vody. Následne sa budú vyprodukované splaškové vody sa prečerpávať do existujúcej čistiarene odpadových vôd, ktorá sa nachádza na konci obce Galovany. Existujúcu čistiareň odpadových vôd bude nutné technologicky zmodernizovať na vyššie prietochnú kapacitu. Tlakové potrubie na splaškové vody bude dimenzie DN 100, materiálu HD-PE, dĺžka tlakovej kanalizácie bude cca 2840 m.

PRIEMERNÁ DENNÁ PRODUKCIA SPLAŠKOVEJ VODY: $Q_P = 47\,100 \text{ l} / \text{deň} = 0,54 \text{ l} / \text{sek}$

MAX. DENNÁ PRODUKCIA SPLAŠKOVEJ VODY : $Q_{\max} = 94\,200 \text{ l} / \text{deň} = 1,09 \text{ l} / \text{sek}$

MAX. HODINOVÁ PRODUKCIA SPLAŠKOVEJ VODY: $Q_{\text{hod}} = 47\,100 \times 2,0 \times 1,8 / 24 = 7\,065 \text{ l} / \text{hod} = 1,96 \text{ l} / \text{sek}$

ROČNÁ PRODUKCIA SPLAŠKOVEJ VODY : $Q_{\text{roč}} = 47,10 \times 365 = 17\,192 \text{ m}^3 / \text{rok}$

Nakladanie s odpadovými vodami z chovu zvierat

Zameranie hospodárskych dvorov sa bude sústreďovať predovšetkým na rastlinnú produkciu, chov hospodárskych zvierat bude mať iba podružnú funkciu. V rámci hospodárskych dvorov sa počíta s 50 VDJ (veľká dobyčcia jednotka), t.j. max. 1,25 VDJ pre jeden hospodársky dvor. Štruktúra hospodárskych zvierat odpovedajúca definovanej VDJ nie je v súčasnosti známa a bude riešená pre konkrétny hospodársky dvor.

Chov zvierat sa musí riadiť požiadavkami zákona č. 39/2007 Z.z. o veterinárnej starostlivosti, zároveň na lokálnej úrovni obce vydávajú v zmysle § 4 ods. 3, § 6 a § 11 ods. 4 písm. g) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v platnom znení („zákon o obecnom zriadení“) pre svoje územia všeobecne záväzné nariadenia, ktorým sa upravujú podmienky chovu a držania zvierat na území obce.

Návrh protipovodňovej ochrany a odtokových pomerov

Rešpektovať zákon o vodách č.364/2004 Z.z., zákon č.7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami a príslušné platné normy STN 73 6822, STN 75 2102 atď., Odvádzanie a čistenie odpadových vôd z rozvojových lokalít musí zohľadňovať požiadavky na čistenie vôd v zmysle Zákona o vodách č.364/2004 Z.z. a NV SR č.269/2010 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na dosiahnutie dobrého stavu vôd. Na navrhovaných lokalitách v ďalších stupňoch PD riešiť technické opatrenia na zadržanie zrážkových vôd so spevnených plôch minimálne na úrovni zodpovedajúcej prirodzenej retencii jestvujúceho prostredia (retencia dažďovej vody, retenčné nádrže, infiltrácia dažďových vôd a pod.).

3. SUROVINY

V záujmovom území sa nenachádza žiadne ložisko nerastných surovín, výhradné ložisko nerastov, ani ložisko nevyhradených nerastov (Gargulág et al., 2014).

4. ENERGETICKÉ ZDROJE

Zásobovanie elektrickou energiou

Súčasný stav

Vedenie VN

Obec Galovany je napojená na el. energiu vzdušnou VN linkou, ktorá prechádza východným okrajom obce. Napojená je z elektrickej 22 kV z rozvodnej stanice. Východo - západným smerom katastra obce prechádzajú 3 VVN linky. Nadzemné elektrické 220 kV vedenie V273 Sučany - Lemešany, 400 kV vedenie V045 Čierny Váh - Liptovská Mara a V407 Liptovská Mara - Spišská Nová Ves

Vedenie NN

V katastrálnom území obce sú 4 existujúce trafostanice a 3 trafostanice navrhované v ÚPN obce Galovany. Exist. NN rozvody obce, napojený z uvedených TS, sú prevážne vzdušné a závesnými káblami. Domové prípojky sú prevažne vzdušným vedením, čiastočne závesnými káblami, resp. káblovým zvodom.

Vonkajšie osvetlenie

Po stožiaroch NN vedenia sú prevedené aj rozvody vonkajšieho obecného osvetlenia, napojeného z rozvádzačov RVO pri trafostaniciach.

Zhodnotenie súčasného stavu

Súčasne rozvody postačujú len pre terašiu zástavbu. Pre plánovanú výstavbu je potrebné vybudovať nové VN a NN kabelové rozvody a príslušné TS.

Návrh zásobovania el. energiou

Spoločné elektrotechnické údaje

Rozvodná sústava

NN : 3 PEN ~ 50 Hz, 230/400 V / TN-C

VN : 3 ~ 50 Hz, 22 kV / IT

Ochrana pred zásahom el. prúdom:

Ochrana pred zásahom elektr. prúdom bude podľa STN 33-2000-4-41.

Stupeň dôležitosti dodávky el. energie : č.3 v zmysle STN 34 1610.

Dodávku el. energie nie je potrebné zaisťovať zvláštnymi opatreniami a môžu byť pripojené na jediný zdroj (prívod).

Energetická bilancia:

Pre výpočet nárastu odberu el. energie je počítané s nasledovnými hodnotami pre elektrifikáciu stupňa "B" a "C".

hospodársky dom (HD), počítané s 50% el. vykurovaním 12 kW

rekreačný dom 8 kW

obchodná vybavenosť a služby s 50% el. vykurovaním podľa plošnej výmery - 90 W/m² 4 kW/ lôžko

Výrobné územie – poľnohospodárske farmy cca 50 kW (120 W/m²)

Tab. 1 Počet domov, hospodárskych dvorov, rekreačných chat, objektov občianskej vybavenosti súvislosť s počtom lôžok a obyvateľov (zad č. 1 - úpn obce galovany - návrh)

P. č.	Návrh			Spolu		
	Domy spolu	z toho hospodárske dvory (vrátane 1RD)	z toho rekreačné chaty	Príkon Pi (kW)	β	Príkon Pp (kW)
D 1.1a	40+10=50	10	30	740	0,6	444
D 1.1b	35+17=52	17	18	994	0,5	497
D 1.1c	25+13=38	13	12	748	0,5	374
D 2.2	4	0	0	240	0,6	144
SPOLU	144	40	60	2772		1459

Súčasný príkon novej výstavby $P_p = P_i \times b = 1\,459 \times 0,8 = 1\,167$ kW

Poznámka:

ZaD č. 1 = Zmeny a doplnky č. 1 ÚPN-O Galovany

ZÚ - zmiešané územie

HD - Hospodársky dvor - farma = a'2 objekty, a'5 trvalých obyvateľov R - Rekreačná chata - a'5 ubytovaných

OV - Občianska vybavenosť

Zdroje elektrickej energie a VN vedenie

Plánovaná výstavba je rozdelená do blokov, pre ktoré je potrebné vybudovať nové VN a NN káblové rozvody a príslušné TS. Na navrhovaný stav zástavby navrhujem vybudovať 3 nové TS. Napojené budú novým káblovým prívodom z rozvodov VN v extraviláne obce. V katastrálnom území obce sú 4 existujúce trafostanice (TS). Všetky sú napojené zo vzdušnej VN linky ako koncové TS.

Zoznam 22 kV/0, 4 kV transformačných staníc:

TS 1 – Družstvo

TS 2 – Stred

TS 3 – Križovatka

TS 4 – Salaš Dechtáre

Prehľad navrhovaných transformátorových staníc (TS) v ÚPN:

TS 5 – lokalita OU 03 – kiosková

TS 6 – lokalita OU 10 – kiosková

TS 7 – lokalita RU 03 – kiosková

Prehľad navrhovaných transformátorových staníc (TS) v ZaDč. 1:

TS 8 – lokalita D1.2 – kiosková

TS 9 – lokalita D1.1b – kiosková

TS 9 – lokalita D1.1c – kiosková

Ochranné pásma

Pre jednotlivé vzdušné VN a VVN vedenie v zmysle Zákona č. 656/2004 Z.z. - §36 je nasledovný rozsah ochranných pásiem vzdušného vedenia:

- VVN 400 kV – 25 m od krajného vodiča na každú stranu,
- VVN do 110 kV – 20 m od krajného vodiča na každú stranu vedenia
- VN do 35 kV – 10 m od krajného vodiča na každú stranu vedenia

Pre izolované vonkajšie VN 22 kV vedenie je určené ochranné pásmo 2 m na každú stranu vedenia. VN kábel uložený v zemi má ochranné pásmo 1m na každú stranu vedenia.

V ochrannom pásme vonkajšieho el. vedenia a pod vedením je zakázané:

- a) zriaďovať stavby a konštrukcie,
- b) pestovať porasty s výškou presahujúcou 3m, vo vzdialenosti presahujúcej 5m od krajného vodiča vzdušného vedenia možno porasty pestovať do takej výšky, aby pri páde sa nemohli dotknúť el. vedenia.
- c) uskladňovať ľahko horľavé a výbušné látky,
- d) vykonávať iné činnosti, pri ktorých by sa mohla ohroziť bezpečnosť osôb a majetku, prípadne pri ktorých by sa mohlo poškodiť el. vedenie alebo ohroziť bezpečnosť a spoľahlivosť prevádzky,

V ochrannom pásme podzemného vedenia a nad týmto vedením je zakázané:

- a) zriaďovať stavby, konštrukcie, skládky, vysádzanie trvalého porastu a jazdiť osobitne ťažkými mechanizmami,
- b) vykonávať bez predchádzajúceho súhlasu prevádzkovateľa el. vedenia zemné práce a činnosti, ktoré by mohli ohroziť el. vedenie, spoľahlivosť a bezpečnosť jeho prevádzky, prípadneby podstatne sťažili prístup k nemu.

Sekundárna NN sieť

Objekty budú na el. energiu pripájané zo sekundárnej káblovej NN siete. Tie budú umiestnené v chodníkoch a zelených pásoch jednotlivých nových ulíc, v súbehu s ďalšími inžinierskymi sieťami. Sekundárna NN sieť bude kábová, mrežová, napájaná z uvedených TS. Tým sa dosiahne prepojenie napájacích distribučných TS, dosiahne sa vylepšenie parametrov existujúcej NN siete a napájanie z viacerých strán. Ochranné pásma Vonkajšie vzdušné vedenie NN sa nechráni ochrannými pásmami. Ochranné pásmo zemných kábelových nn vedení v zmysle Zákona č. 656/2004 Z.z. je stanovené 1 m na každú stranu vedenia.

Vonkajšie osvetlenie Nové komunikácie bude osvetľovaná sústavou vonkajšieho osvetlenia, napojeného zo samostatných rozvádzačov RVO pri distribučných TS, prepojených s regulačným systémom obce. Stožiarové svietidlá budú osadené energeticky úspornými výbojkami. Rozvody budú v trase káblových NN rozvodov.

Telekomunikačné zariadenia

Ostáva nezmenené.

Plyn

Ostáva nezmenené.

Teplo

Ostáva nezmenené.

5. NÁROKY NA DOPRAVU A INÚ INFRAŠTRUKTÚRU

Návrh verejného dopravného a technického riešenia

Napojenie obce na nadradenú cestnú sieť

Ostáva nezmenené.

Organizácia dopravy v obci, dopravný systém

Ostáva nezmenené.

Rozbor prepravných vzťahov a ich objemov

Ostáva nezmenené.

Funkčné členenie a kategorizácia ciest

Dopĺňa sa:

Prístup do riešenej lokality bude zabezpečený cez existujúcu štrkovú spevnenú komunikáciu. Bude sa jednať o jednopruhovú obojsmernú miestnu komunikáciu s krajinami a výhybňami s obmedzením do 100 m. Označenie : C3, MOK, 3,75.

Šírka jazdného pruhu 2,75 m, krajnice po oboch stranách 2 x 0,5 m, celková šírka komunikácie s krajinami bude 3,75 m. Každých 100 m musia byť navrhnuté výhybne. Šírka komunikácie v mieste výhybne bude 5,50 m. Výhybňa musí mať v dĺžke min. 10 m – v užšom mieste a s nábehmi min. 18 m.

Železničná doprava

Ostáva nezmenené.

Hromadná doprava

Ostáva nezmenené.

Cyklistická doprava a peší pohyb

Ostáva nezmenené.

Statická doprava, parkovanie a odstavovanie vozidiel

Dopĺňa sa:

Parkovanie a garážovanie musí byť riešené v rámci hlavných funkcií, t.j. na pozemkoch prislúchajúcich k hlavným objektom.

Potreba parkovacích miest v obci:

Ostáva nezmenené.

Vplyv dopravy na územie obce, ochranné a hlukové pásma

Ostáva nezmenené

Navrhovaná dopravná koncepcia zabezpečí

- dopravná koncepcia je riešená v súlade s platnými normami STN a v našej štátnej správe,
- rešpektovať železničnú tratu č. 180 Žilina – Vrútky – Kraľovany – Ružomberok – Liptovský Mikuláš – hranica Žilinského a Prešovského kraja,
- pri plánovaní inžinierskych sietí (nové vedenia, prípojky k existujúcim alebo novovybudovaným objektom) viesť mimo cestný pozemok, v intraviláne min. 2,0 m za hranicou cestného pozemku, v extraviláne s dodržaním ochranného pásma,
- navrhované križovania inžinierskych sietí s vodnými tokmi musia byť riešené v súlade s STN 73 6822 „Križovanie a súbehy vedení a komunikácií s vodnými tokmi. V zmysle § 30 leteckého zákona je nutné prerokovať s Leteckým úradom Slovenskej republiky nasledujúce stavby:
- stavby a zariadenia vysoké 100 m a viac nad terénom (§ 30 ods. 1 písmeno a)),
- stavby a zariadenia vysoké 30 m a viac umiestnené na prírodných alebo umelých vyvýšeninách, ktoré vyčnievajú 100 m a viac nad okolitú krajinu (§ 30 ods. 1 písmeno b)),
- zariadenia, ktoré môžu rušiť funkciu leteckých palubných prístrojov a leteckých pozemných zariadení, najmä zariadenia priemyselných podnikov, vedenia VVN 110 kV a viac, energetické zariadenia a vysielacie stanice (§ 30 ods. 1 písmeno c)),
- zariadenia, ktoré môžu ohroziť let lietadla, najmä zariadenia na generovanie alebo zosilňovanie elektromagnetického žiarenia, klamlivé svetlá a silné svetelné zdroje (§ 30 ods. 1 písmeno d)).

II. ÚDAJE O VÝSTUPOCH

1. OVZDUŠIE

Ovzdušie je jednou z najdôležitejších, ale zároveň aj najviac poškodených zložiek životného prostredia. Znečistené ovzdušie, najmä v dôsledku silného emisno-imisného zaťaženia zo zdrojov znečisťovania, je potenciálnou hrozbou pre zdravie obyvateľstva.

Ochrana ovzdušia v Slovenskej republike je zakotvená v zákone č. 146/2023 Z. z. o ovzduší v znení neskorších predpisov.

V Liptovskom Mikuláši bolo v roku 2019 evidovaných v databáze Národného emisného informačného systému (NEIS) 6 veľkých a 236 stredných zdrojov znečisťovania ovzdušia.

Tab. 2 Počet zdrojov znečisťovania ovzdušia v okrese Liptovský Mikuláš (2019)

Okres	Počet zdrojov znečistenia ovzdušia (ZZO)		
	Veľké zdroje (VZ)	Stredné zdroje (SZ)	Spolu VZ a SZ
Liptovský Mikuláš	6	236	243

Zdroj: SHMÚ, NEIS

Podľa porovnania rokov 2015 – 2021 celkového množstva znečisťujúcich látok zo stacionárnych zdrojov možno konštatovať, že pri tuhých znečisťujúcich látkach (TZL) je evidovaný mierny pokles v období rokov 2018 – 2019 s miernym nárastom v roku 2020 a 2021, v SO₂ je zaznamenaný nárast v roku 2018 (po roku 2018 je zaznamenaný pokles), v NO_x je zaznamenaný nárast v roku 2016 a pokles po roku 2017, v CO je medzi rokmi 2018 – 2020 zaznamenaný evidentný kontinuálny pokles a v roku 2021 opätovný nárast a rovnako je to aj pri TOC.

Tab. 3 Vývoj emisií v Liptovskom Mikuláši za roky 2015 – 2022

Rok	TZL	SO ₂	NO _x	CO	TOC
2015	28,320	5,257	220,713	312,304	62,193
2016	31,386	3,101	250,615	327,215	46,842
2017	35,049	2,276	250,236	346,710	40,026
2018	34,203	3,028	242,837	325,220	45,466
2019	27,992	2,034	235,690	307,325	43,405
2020	28,170	1,554	234,791	288,778	40,176
2021	31,557	1,358	237,735	308,135	92,982
2022	33,483	1,476	244,136	265,700	86,456

Zdroj: NEIS

Vývoj emisií vypustených zo zdrojov najvýznamnejších prevádzkovateľov na území okresného mesta Liptovský Mikuláš za roky 2017 a 2019 udáva nasledujúca tabuľka.

Tab. 4 Tuhé znečisťujúce látky, oxidy síry, oxidy dusíka a oxid uhoľnatý vypustené zo zdrojov najvýznamnejších prevádzkovateľov na území mesta Liptovský Mikuláš za roky 2017 a 2019

ZL	Prevádzkovateľ	Zdroje v okrese	Emisie (t) podľa rokov		Podiel na celkových emisiách	
			2017	2019	kraja (%)	SR (%)
TZL	LTM, a. s.	Liptovský Mikuláš	7,16	6,93	1,98	0,15
SO ₂	Rettenmeier Tatra Timber, s. r. o.	Liptovský Mikuláš	149,45	147,25	5,64	0,56
	LTM, a. s.	Liptovský Mikuláš	40,13	36,38	1,39	0,14
CO	LTM, a. s.	Liptovský Mikuláš	178,96	162,46	6,75	0,11
	Rettenmeier Tatra Timber, s. r. o.	Liptovský Mikuláš	64,47	63,52	2,64	0,04
	LEHOTSKY KAPITAL s. r. o.	Liptovský Mikuláš	45,75	39,95	1,66	0,03

Zdroj: SHMÚ, Ročná správa o emisiách z veľkých a stredných zdrojov znečistenia ovzdušia za roky 2017 a 2019

Na základe zhodnotenia množstva emisií (t) za rok základných znečisťujúcich látok vypustených z veľkých a stredných stacionárnych zdrojov v meste Liptovský Mikuláš za roky 2017 – 2019 možno konštatovať, že prakticky u všetkých zložiek znečisťujúcich látok dochádza v priebehu trojročného sledovania k ich redukcii.

Prehľad emisného zaťaženia územia mesta Liptovský Mikuláš udáva nasledujúca tabuľka.

Tab. 5 Emisie v meste Liptovský Mikuláš za rok 2019 (t) a merné územné emisie ($t \cdot km^{-2}$) ZZL vypustených z veľkých a stredných stacionárnych zdrojov

Okres	Emisie (t)				merné územné emisie ($t \cdot km^{-2}$)			
	TZL	SO ₂	NO ₂	CO	TZL	SO ₂	NO ₂	CO
Liptovský Mikuláš	34,20,	3,028	242,837	325,220	0,03	0,00	0,18	0,24

Spôsob merania emisií

Hodnotenie kvality ovzdušia vykonáva Slovenský hydrometeorologický ústav (SHMÚ). Nablížšia monitorovacia stanica kvality ovzdušia sa nachádza v Liptovskom Mikuláši. V roku 2021 neboli prekročené limitné hodnoty na ochranu zdravia ľudí na stanici Liptovský Mikuláš, Školská.

Tab. 6 Hodnotenie kvality ovzdušia na monitorovacej stanici v Liptovskom Mikuláši

Liptovský Mikuláš					Ochrana zdravia					VP ²⁾	
Znečisťujúca látka	SO2		NO2		PM10		PM2,5	CO	Benzén	SO2	NO2
Doba spriemerovania	1h	24h	1h	1r	24h	1r	1r	8h ¹⁾	1r	3h po sebe	3h po sebe
Limitná hodnota [µg.m ⁻³] (počet prekročení)	350 (24)	125 (3)	200 (18)	40	50 (35)	40	25	10 000	5	500	400
Liptovský Mikuláš, Školská	0	0	0	26	5	26	**23			0	0

Zdroj: Správa o kvalite ovzdušia v Slovenskej republike, 2021

Vysvetlivky:

1) maximálna osemhodinová koncentrácia,

2) limitné hodnoty pre výstražné prahy,

** merania sa začali v priebehu roku 2021, na celoročné hodnotenie prekročenia limitných hodnôt nie je dostatok platných meraní

2. VODA

Vodné hospodárstvo

Územie obce Galovany má vybudovaný obecný verejný vodovod. Vodovod je napojený z vodojemu 250 m³, ktorý je zásobovaný zo skupinového vodovodu Svätý Kríž. Vodovod obce je v správe Liptovskej vodárenskej spoločnosti a. s. Liptovský Mikuláš. Z vodovodu obce je napojené aj rekreačné územie Dechtáre a výhybňa Palúdzka. Pohostinstvo Dechtáre okrem zdroja pitnej vody ešte aj zdroj úžitkovej vody – vlastnú studňu. Rekreačná oblasť Dechtáre majú z prívodu akumuláciu vody vo svojom vodojeme s objemom 100 m³.

Súčasný stav v čistení a odvádzaní odpadových vôd v okrese Liptovský Mikuláš zodpovedá historickému vývoju spoločnosti ako celku, možnostiam ekonomiky, stavu vývoja a aplikácie nových technológií v oblasti realizácie stokových sietí a čistiarní odpadových vôd (ČOV), kvalite stavebných prác, fyzickému opotrebovaniu strojnotechnologických zariadení a kanalizačných objektov. Berúc do úvahy dlhú životnosť kanalizačných objektov, ich technické parametre a konštrukčné riešenia zodpovedajú koncepcným zámerom a účelu, ktorý bol aktuálny v dobe ich návrhu a realizácie, ako aj finančným a technickým možnostiam danej doby.

Ku koncu roku 2018 bol počet obyvateľov v okrese Liptovský Mikuláš bývajúcich v domoch pripojených na verejnú kanalizáciu 60 700, čo tvorí 83,95 % z celkového počtu obyvateľov.

Tab. 7 Prehľad stavu v odvádzaní a čistení odpadových vôd v okrese Liptovský Mikuláš k začiatku roku 2018

Názov okresu	Počet obyvateľov	Počet obyvateľov napojených na SS a ČOV	% podiel napojených obyvateľov	Stoková sieť v prevádzke	ČOV v prevádzke
Liptovský Mikuláš	72 301	60 700	83,95	32	32

Zdroj: Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Slovenskej republiky (aktualizácia 2013)
Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027

V súčasnosti je v obci Galovany čiastočne vybudovaná splašková kanalizácia s odvádzaním splaškových vôd do ČOV obce umiestnenej pri ceste smerom ku Galovianskej zátoky. Kapacita ČOV je 300 EO. V súčasnosti je v obci dobudovaná verejná kanalizácia s odvádzaním splaškových vôd do ČOV obce Galovany umiestnenej pri ceste smerom ku Galovianskej zátoky. Kanalizácia v obci a ČOV je v správe obce. Rekreačná oblasť Dechtáre má vybudovanú splaškovú kanalizáciu so svoju ČOV.

Dažďové vody sú odvádzané do dažďovej kanalizácie a do vodného toku Palúdzanka. Odtokové pomery a protivodňová ochrana územia - obcou preteká potok Palúdzanka a vlieva sa vodnej nádrže Liptovská Mara v Galovianskej zátoky. Ochranné pásmo významného vodného toku Palúdzanka je 10 m od brehovej čiary a vodnej nádrže Liptovská Mara kóta 566,34 m. n. m čo je mimoriadne prípustná katastrofická hladina vodnej nádrže. Vodný tok Palúdzanka a vodná nádrž Liptovská Mara sú v správe SVP a.s Piešťany.

Regulatívny vodného hospodárstva

- rozšíriť rozvod pitnej vody, prípadne realizácia studní a dotlačacích staníc,
- zrealizovať navrhované rozvody splaškovej kanalizácie, prípadne ČOV,
- odvieť dažďové vody zo spevnených plôch na terén do vsakovacích zariadení,
- dažďové vody z parkovísk predčistiť v zostavách lapačov ropných látok,
- rešpektovať Zákon o vodách č. 364/2004 Z.z. a príslušné platné normy STN 73 6822 a 75 2102 atď.,
- akúkoľvek investorskú činnosť a výsadbu porastov v dotyku s tokmi odsúhlasiť so správcom vodného toku,
- je potrebné ponechať manipulačný pás pre opravy, údržbu a povodňovú aktivitu v šírke min. 6,0 m od brehovej čiary vodných tokov.

3. ODPADY

Odpadové hospodárstvo je súbor činností zameraných na predchádzanie a obmedzovanie vzniku odpadov, znižovanie ich nebezpečnosti pre životné prostredie a na nakladanie s odpadmi v súlade so zákonom č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Predchádzanie vzniku odpadu sú opatrenia, ktoré sa prijímajú predtým, ako sa látka, materiál alebo výrobok stanú odpadom, a ktoré znižujú množstvo odpadu aj prostredníctvom opätovného použitia výrobkov alebo predĺženia životnosti výrobkov, znižujú nepriaznivé vplyvy vzniknutého odpadu na životné prostredie a zdravie ľudí alebo znižujú obsah škodlivých látok v materiáloch a vo výrobkoch.

Podľa Správy o stave ŽP Slovenskej republiky za rok 2019 došlo od roku 2005 k pomerne výraznému nárastu množstva vyprodukovaných komunálnych odpadov. K roku 2019 pokračoval predovšetkým nárast objemu vyprodukovaného komunálneho odpadu. Pretrvávajú nepriaznivý stav v nakladaní s ním (vysoký podiel skládkovania a nedostatočný nárast miery recyklácie). Spomalenie rastu miery

recyklácie komunálneho odpadu a pokles miery skládkovania komunálneho odpadu indikujú problém so splnením cieľa do roku 2030 - zvýšiť mieru recyklácie komunálneho odpadu, vrátane jeho prípravy na opätovné použitie, na 60 % a do roku 2035 znížiť mieru jeho skládkovania na menej ako 25 %. V rámci nového zákona o odpadoch budú na Slovensku zakázané napríklad jednorazové plastové obaly (tácky, príbory, slamky, nádoby na potraviny, nápojové obaly vyrobené z expandovaného polystyrénu). Nový zákon zvýhodňuje firmy, ktoré používajú ekologickejšie a recyklovateľné obaly, a tiež obmedzili skládkovanie hlavne bioodpadu. V roku 2022 bolo zavedené zálohovanie plastových fliaš a plechoviek s nápojmi. Cieľom implementácie novej legislatívy je predovšetkým zabezpečiť odklon od skládkovania, zvýšiť materiálové a energetické zhodnocovanie a opätovné spracovanie na materiály, ktoré sa majú použiť ako palivo alebo iné prostriedky na výrobu energie. Za materiálové zhodnocovanie sa považuje najmä príprava na opätovné použitie, recyklácia a spätné zasypávanie.

Skládky odpadov

Skládka odpadov je v zmysle § 5 ods. 5 zákona o odpadoch miesto so zariadením na zneškodňovanie odpadov, kde sa odpady trvalo ukladajú na povrchu zeme alebo do zeme. Za skládku odpadov sa považuje aj interná skládka, na ktorej pôvodca odpadu vykonáva zneškodňovanie svojich odpadov v mieste výroby, ako aj miesto, ktoré sa trvalo, teda dlhšie ako jeden rok, používa na dočasné uloženie odpadov.

Za skládku odpadov sa nepovažuje zariadenie alebo miesto so zariadením, kde sa ukladajú odpady na účel ich prípravy pred ich ďalšou prepravou na miesto, kde sa budú upravovať, zhodnocovať alebo zneškodňovať, ak čas ich uloženia pred ich zhodnotením alebo upravením nepresahuje spravidla tri roky, alebo čas ich uloženia pred ich zneškodnením nepresahuje jeden rok.

V okrese Liptovský Mikuláš boli v roku 2022 prevádzkované 2 skládky odpadov.

Tab. 8 Počet skládok odpadov v okrese Liptovský Mikuláš

Okres	Počet skládok odpadov			Celkový počet skládok odpadov
	na nie nebezpečný odpad	na nebezpečný odpad	na inertný odpad	
Liptovský Mikuláš	2	0	0	2

Spaľovne odpadov

Počet prevádzkovaných spaľovacích zariadení je ovplyvnený predovšetkým plnením prísnych podmienok pre ochranu ovzdušia, ktoré určuje zákon č. 146/2023 Z. z. o ochrane ovzdušia v znení neskorších predpisov. Z hľadiska druhu spaľovaných odpadov členíme spaľovne na tri kategórie, a to na spaľovne komunálnych odpadov, spaľovne priemyselných odpadov (ide najmä o nebezpečné odpady) a spaľovne odpadu zo zdravotnej starostlivosti.

Spaľovne komunálneho odpadu:

- V okrese Liptovský Mikuláš sa nenachádza spaľovňa komunálneho odpadu.

Spaľovne priemyselného odpadu:

- Archív SB, s. r. o., prevádzka Liptovský Mikuláš, kapacita zariadenia 900 ton/rok.

Spaľovne odpadu zo zdravotnej starostlivosti:

- V okrese Liptovský Mikuláš sa nenachádza spaľovňa odpadu zo zdravotnej starostlivosti.

Spaľovne kafilérnych tukov:

- V okrese Liptovský Mikuláš sa nenachádza spaľovňa kafilérnych tukov.

Odkaliská a úložiská odpadu

Na území okresu Liptovský Mikuláš boli analyzované a vyhodnocované tieto stavby z hľadiska ich výskytu, existujúceho stavu (prevádzkované, uzavreté, opustené, neprevádzkované) a rizikovosti voči prostrediu.

Tab. 9 Prehľad odkalísk a úložísk v okrese Liptovský Mikuláš

Okr.	ID	Názov	Zákon	Stav	Riziko	EZ	Identifikované problémy
LM	16	Lazisko - Dúbrava - odkalisko č. 3	514/2008	Uzavreté	rizikové	SK/EZ/LM/397	Odkalisko lokalizované v OP NP Nízke Tatry
	17	Lazisko - Dúbrava - odkalisko č. 1	514/2008	Uzavreté	rizikové	SK/EZ/LM/397	
	18	Lazisko - Dúbrava - odkalisko č. 2 ¹	514/2008	Uzavreté	rizikové	SK/EZ/LM/397	
	176	Dúbrava - Staré odkalisko	514/2008	Opustené	potenciálne rizikové	SK/EZ/LM/390	
	1042	Palúdzka - Liptovská Mara	514/2008	V prevádzke s povolením	nerizikové	nie je EZ	

Odpadové hospodárstvo

Likvidácia tuhého komunálneho odpadu (TKO) je zabezpečená Obcou Svätý Kríž, drobná prevádzka, ktorá odváža odpad na ďalšiu separáciu a spracovanie. Časť nespracovaného odpadu je vyvážaná na regionálnu skládku v Partizánskej Ľupči. V obci sa už niekoľko rokov organizuje separácia zberu formou triedenia odpadu. Občania separujú plasty, sklo, papier, železo. Na území obce sa nachádzajú tzv. čierne skládky.

Požiadavky z hľadiska odpadového hospodárstva:

- odstrániť čierne skládky,
- spracovávanie biologických odpadov
- systematické vykonávanie separovaného zberu využiteľných odpadov
- realizáciu dotriedňovacích zariadení na separovaný zber druhotných surovín
- skvalitnenie systému separovaného zberu plastov
- plné využívanie odpadov vzniknutých v stavebníctve
- neustále vytvárať podmienky pre ukladanie zvyškového komunálneho odpadu na vyhovujúce skládky

Regulatívy Odpadové hospodárstvo

Dopĺňa sa:

- dôsledné a ekologické hospodárenie s maštaľným hnojom, vzniknutým v hospodárskych dvoroch,
- rozšíriť zber separovaného odpadu aj na riešené územie,
- systematické vykonávanie separovaného zberu využiteľných odpadov ,
- skvalitnenie systému separovaného zberu plastov, - spracovávanie biologických odpadov,
- plné využívanie odpadov vzniknutých pri realizácii navrhovaných aktivít.

4. HLUK A VIBRÁCIE

Najvýznamnejší podiel na tvorbe hluku má doprava. Až okolo 20 % obyvateľov EÚ je vystavených hladinám hluku, ktoré zdravotnícki odborníci považujú za neprijateľné, t. j. vedú k podráždeniam, poruchám spánku a vedľajším účinkom na zdravie. Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) odhaduje, že približne 40 % obyvateľov EÚ je vystavených hluku z dopravy na úrovni viac než 55 dB(A) a že viac než 30 % je vystavených úrovni viac než 55 dB(A) počas noci.

Problematika ochrany zdravia obyvateľstva pred nepriaznivými účinkami hluku a vibrácií v SR je upravená zákonom č. 2/2005 Z. z. o posudzovaní a kontrole hluku vo vonkajšom prostredí, na ktorý nadväzuje nariadenie vlády SR 43/2005 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o strategických hlukových mapách a akčných plánoch ochrany pred hlukom.

Zo sekundárnych stresových javov je v súčasnosti najvýznamnejším silný vplyv dopravných koridorov deliacich riešené územie na dve časti. Frekventované koridory pôsobia hlukom, vibráciami a exhalátmi. Súčasné osídlenie je relatívne dobre situované a prirodzene do značnej miery chránené voči hluku, s výnimkou okrajovej časti obce v koridore cesty I/18.

Návrh riešenia

Cestné a železničné koridory možno čiastočne odrušiť líniami zapojenej vysokej a strednej vegetácie, v krajnom prípade vybudovaním protihlukových bariér, súčasne to upraví aj lokálnu scenériu krajiny.

Ekostabilizačné opatrenia – Hluk

- opticky a hlukovo redukovať vysoko frekventované dopravné koridory v blízkosti Liptovskej Mary odrezávajúce obec od jej brehov

Prípustné hodnoty určujúcich veličín hluku určuje vyhláška č. 549/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí v znení neskorších predpisov.

Tab 10 Prípustné hodnoty určujúcich veličín hluku vo vonkajšom prostredí

Kategória územia	Opis chráneného územia	Ref. čas.inter.	Prípustné hodnoty ^{a)} (dB)				
			Hluk z dopravy				Hluk z iných zdrojov L _{Aeq,p}
			Pozemná a vodná doprava ^{b)c)} L _{Aeq,p}	Železničné dráhy ^{c)} L _{Aeq,p}	Letecká doprava		
					L _{Aeq,p}	L _{ASmax,p}	
I.	Územie s osobitnou ochranou pred hlukom (napríklad kúpeľné miesta, kúpeľné a liečebné areály).	deň	45	45	50	–	45
		večer	45	45	50	–	45
		noc	40	40	40	60	40
II.	Priestor pred oknami obytných miestností bytových a rodinných domov, priestor pred oknami chránených miestností školských budov, zdravotníckych zariadení a iných chránených objektov, vonkajší priestor v obytnom a rekreačnom území.	deň	50	50	55	–	50
		večer	50	50	55	–	50
		noc	45	45	45	65	45

Kategória územia	Opis chráneného územia	Ref. čas.inter.	Prípustné hodnoty ^{a)} (dB)				
			Hluk z dopravy				Hluk z iných zdrojov L _{Aeq,p}
			Pozemná a vodná doprava ^{b)c)} L _{Aeq,p}	Železničné dráhy ^{c)} L _{Aeq,p}	Letecká doprava		
					L _{Aeq,p}	L _{ASmax,p}	
III.	Územie ako v kategórii II v okolí diaľnic, ciest I. a II. triedy, miestnych komunikácií s hromadnou dopravou, železničných dráh a letísk, mestské centrá.	deň	60	60	60	–	50
		večer	60	60	60	–	50
		noc	50	55	50	75	45
IV.	Územie bez obytnej funkcie a bez chránených vonkajších priestorov, výrobné zóny, priemyselné parky, areály závodov.	deň	70	70	70	–	70
		večer	70	70	70	–	70
		noc	70	70	70	95	70

Pre účely vyhodnotenia hlukových pomerov v dotknutom území bola vypracovaná hluková štúdia (Klub ZPS vo Vibroakustike, s.r.o. Žilina,, november 2023), ktorá tvorí prílohu č. 4 tejto správy o hodnotení.

5. ŽIARENIE A INÉ FYZIKÁLNE POLIA

Radónové riziko

Jedným z vybraných negatívnych faktorov životného prostredia priamo súvisiacich s územím a jeho funkčným využitím je poznanie radónového rizika. Radón ako produkt rádioaktívnej premeny rádia sa obvyčajne nachádza v pôdnom vzduchu. Ako rádioaktívny interný plyn ľahko preniká cez rôzne prostredia následkom teplotného a tlakového rozdielu vo vnútri budov a mimo nich, ktorý je nasávaný z podlažia budov a môže byť príčinou zvýšenej objemovej aktivity radónu v ovzduší obytných priestorov. Na väčšine územia prevláda nízke radónové riziko. Stredné radónové riziko sa nachádza v na severozápade územia obce.

Vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia s výskytom stredného radónového rizika je potrebné posúdiť podľa zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 98/2018 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na obmedzovanie ožiarovania pracovníkov a obyvateľov z prírodných zdrojov ionizujúceho žiarenia.

Z hľadiska ďalšieho rozvoja obce vzhľadom k ohrozeniu územia s radónom je potrebné uprednostňovať pri vymedzovaní nových rozvojových plôch tie oblasti na rozvoj urbanizácie, kde nie sú potrebné protiradónové opatrenia, resp. požadovať prispôsobenie technických a technologických opatrení už v územnoplánovacích činnostiach.

6. DOPLŇUJÚCE ÚDAJE

Údaje o iných výstupoch v podobe zásahov do prostredia nie sú v rozsahu územia riešených Zmien a doplnkov č. 1 Územného plánu obce Galovany relevantné.

C. KOMPLEXNÁ CHARAKTERISTIKA A HODNOTENIE VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA

I. VYMEDZENIE HRANÍC DOTKNUTÉHO ÚZEMIA

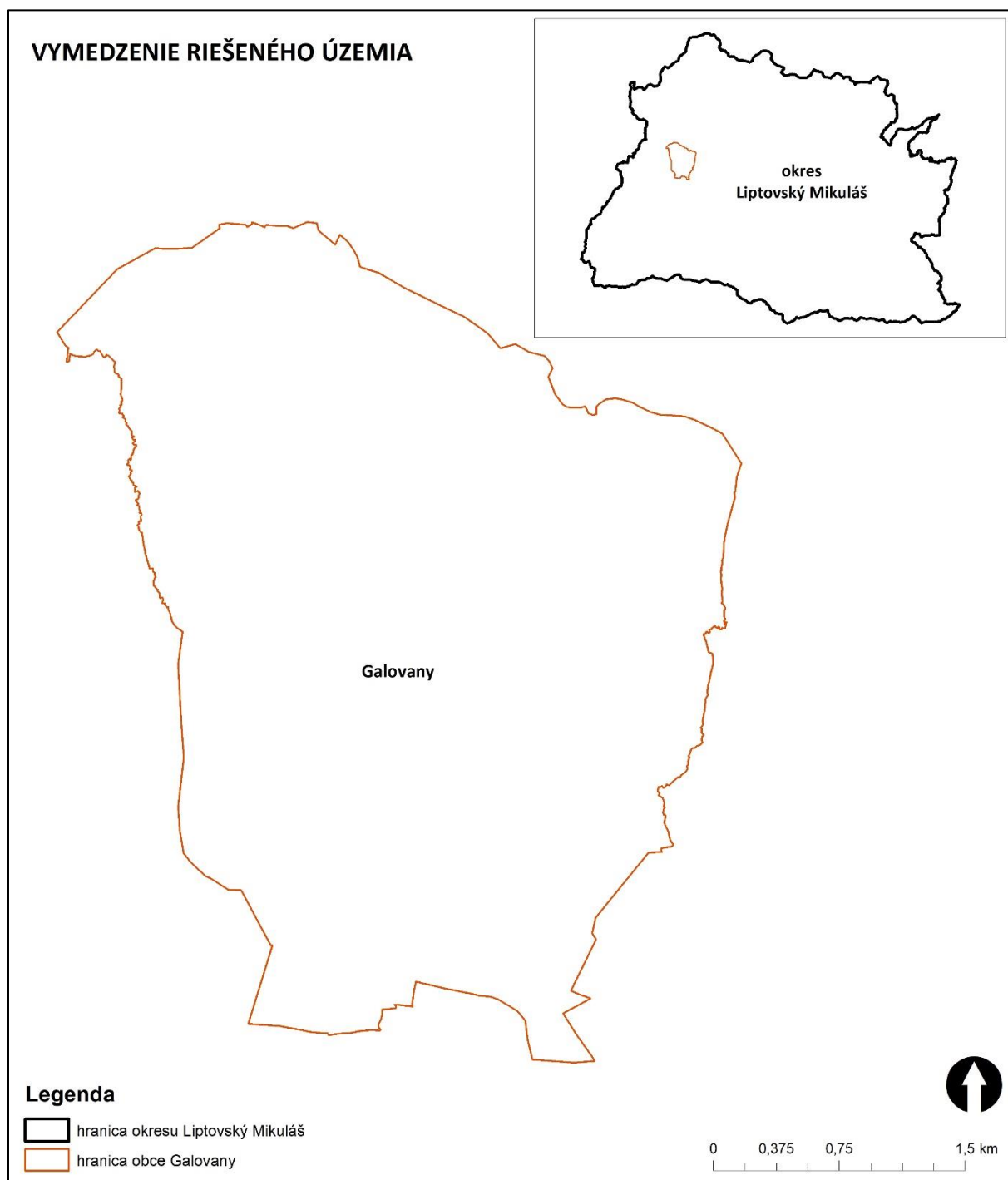
Z hľadiska územného a správneho vymedzenia Slovenskej republiky patrí záujmové územie do Žilinského samosprávneho kraja, okresu Liptovský Mikuláš, k. ú. Galovany (obr. 1) Obec Galovany je situovaná v Liptovskom regióne, v strednej časti Liptovskej kotliny v doline potoka Krížianka.

Územie obce hraničí s nasledovnými obcami, mestami: obec Gôtovany, Liptovská Sielnica, Liptovský Trnovec, Svätý kríž, Vluchy a mesto Liptovský Mikuláš.

Vzdialenosť obce od centier ekonomického rozvoja regionálneho charakteru je: 7 km od Liptovského Mikuláša a 82 km od krajského mesta Žilina.

Obec Galovaná má podhorský charakter. Nadmorská výška v strede obce je 590 m n. m., v chotári 580 – 710 m n. m. Celková výmera obce je 1 292 ha (12,9 km²). Celkový počet obyvateľov v obci Galovany je 322 (31.12.2022).

Obr. 1 Vymedzenie riešeného územia

II. CHARAKTERISTIKA SÚČASNÉHO STAVU ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA DOTKNUTÉHO ÚZEMIA

V kapitole sa nachádza analýza súčasného stavu zložiek životného prostredia. Stav životného prostredia je dlhodobo sledovaný prostredníctvom ukazovateľov zložiek životného prostredia, v rámci čiastkových monitorovacích systémov.

Popis súčasného stavu životného prostredia sa snaží zameriavať na tie charakteristiky, ktoré by mohli byť priamo alebo nepriamo ovplyvnené realizáciou ZaD č. 1 ÚPN-O Galovany. Popis jednotlivých aspektov vytvára bázu pre hodnotenie potenciálnych environmentálnych vplyvov realizácie strategického dokumentu.

1. HORNINOVÉ PROSTREDIE

Geomorfologické pomery

Podľa geomorfologického členenia Slovenska (Mazúr a Lukniš, 1986 in Atlas krajiny SR, 2002) patrí predmetné územie do Alpsko-himalájskej sústavy – podsústavy Karpaty – provincie Západné Karpaty– subprovincie Vnútrotných Západných Karpát – Fatransko-tatranskej oblasti– celku Podtatranskej kotliny- podcelku Liptovskej kotliny a časti Galovianskych hájov (južná časť územia) a Liptovských nív (severná časť územia).

Základným typom erózo-denudačného reliéfu je reliéf kotlinových pahorkatín (južná časť územia) a vodná plocha (severná časť územia). Z typov základných morfoštruktúr sú zastúpené negatívne morfoštruktúry priekopové prepadliny a morfoštruktúrne depresie kotlín. Zo základných morfoštruktúr je zastúpená vrásovo-bloková fatransko-tatranská morfoštruktúra. Morfológicko-morfometrickým typom reliéfu je rovina – nerozčlenená (severná časť územia) a pahorkatina – mierne členitá až silne členitá (južná časť územia) (Atlas krajiny SR, 2002).

Geologické pomery

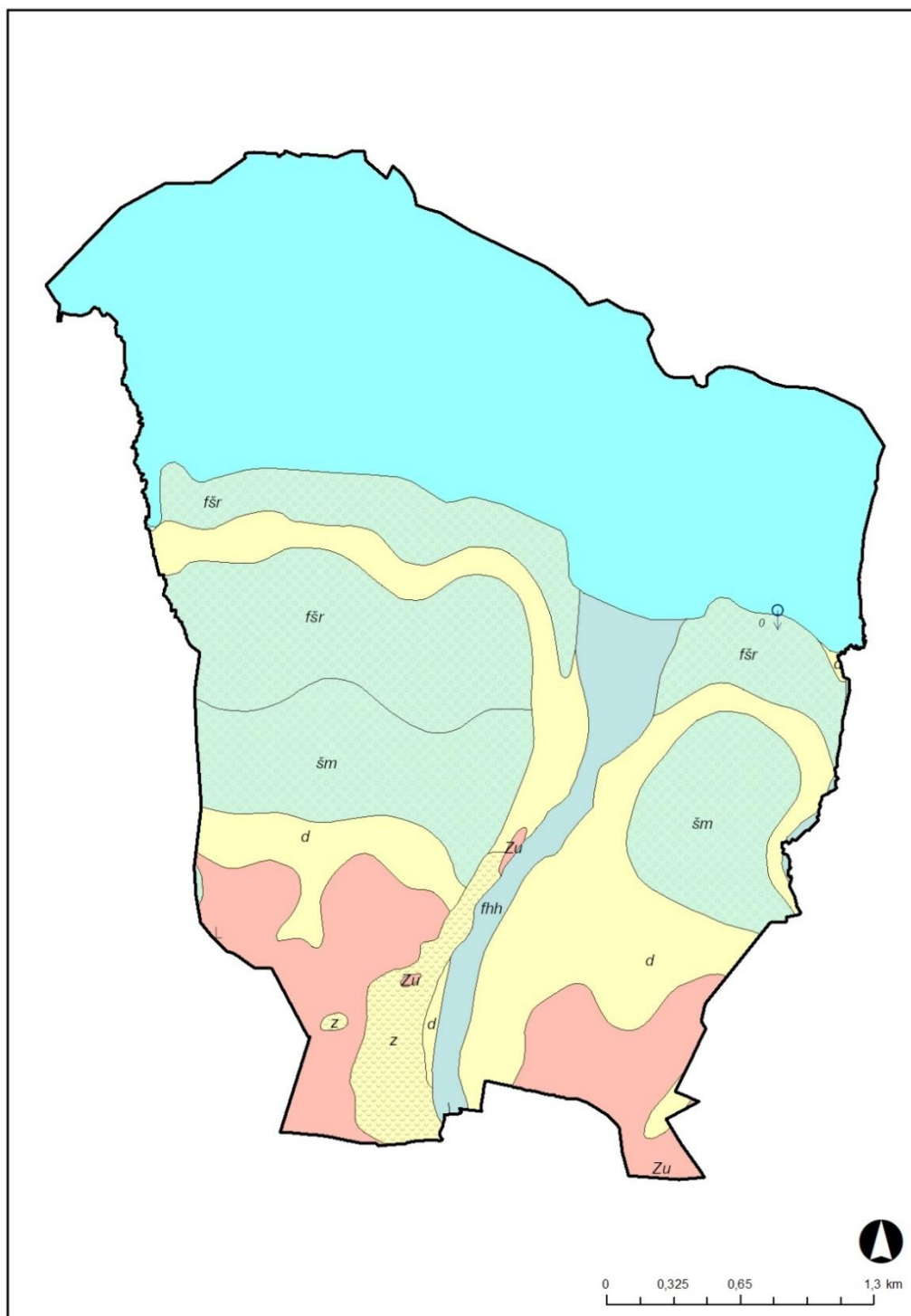
Na základe regionálneho geologického členenia Slovenska (Vass et al., 1988) patrí riešené územie do oblastí vnútrokarpatského paleogénu (jednotka I. rádu) a podoblasti Liptovskej kotliny (jednotka II. rádu). Predmetné územie je súčasťou *Geologickej mapy Liptovskej kotliny 1: 50 000* (Gross et al., 1979) a jej *Vysvetliviek* (Gross et al., 1982).

Hodnotené územie je súčasťou vnútrokarpatskej Liptovskej kotliny. Jej výplň tvoria horniny paleogénu, na ktorých ležia kvartérne sedimenty. Bazálnu litofáciu severného pruhu možno sledovať od obce Likava cez severný okraj Ružomberka, Liskovú cez Turík. Odtiaľto po vstup do Prosieckej doliny je hlboko zaklesnutá a horniny mezozoika chočského pohoria sú v tektonickom styku s flyšovou litofáciou. Nesúvislé útržky bazálnej litofácie sa vyskytujú priamo v povrchovom pásme chočsko-podtatranského zlomu severne od Vyšných Matiašoviec. Najspodnejšia časť litofácie na tejto lokalite, ktorá je najbližšie k hodnotenému územiu je tvorená dolomitovými a dolomito-vápenatými pieskami, resp. zlepcami. Po sedimentácii bazálnej litofácie nastala výrazná subsidencia morského dna a s ňou je spojená aj sedimentácia ílovcovej litofácie - hrubé monotónne súvrstvie premenlivo vápnitých ílovcov, ktoré majú absolútnu prevahu nad lavičkami pieskovcov alebo drobnozmných zlepcov. Najmladšie súvrstvie paleogénnej výplne Liptovskej kotliny je neflyšový pieskovcovo-zlepcový vývoj. Jeho výskyty sú iba ojedinelé. Jeho najbližší výskyt je J-V od Ižipoviec v okolí vrchu Mníchov (Havčo, 1988). Geologická stavba územia sa nachádza na obr. 2.

Kvartérne sedimenty, ktoré sa nachádzajú v nadloží paleogénnych sedimentov, sú reprezentované (www.geology.sk):

- **fluviálne sedimenty - litofaciálne nečlenené nivné hliny, alebo piesčité až štrkovité hliny dolinných nív a nív horských potokov:** predstavujú najmladšie a plošne najrozšírenejšie fluviálne sedimenty, ktoré vystupujú najmä v podobe dolinných nív (nivných terás), riek a potokov. Postglaciálne náplavy nivných sedimentov tvoria časť jemnozrnného sedimentačného povrchového krytu piesčito-štrkového súvrstvia dnovej akumulácie riek. Nivné sedimenty tvoria litofaciálne najpestrejšie laterálne a horizontálne meniace sa súvrstvia. Na báze sa nachádza súvrstvie, ktoré je tvorené najmä ílovitými hlinami, ílovitými pieskami alebo resedimentovanými štrkami a pieskami vrchných polôh dnovej akumulácie. V hornej časti hĺn sa občas vyskytujú nesúdržné drobné konkrécie CaCO_3 , prípadne nesúvislé tenké vápnité polohy. Charakteristickým znakom pre nivné sedimenty je výskyt karbonátov, ktoré sa nachádzajú najmä vo forme mikrokonkrécií, nodúl a úlomkov. Hrúbka nivných sedimentov sa pohybuje od 1,5 – 3 m.
- **fluviálne sedimenty - štrky a piesčité štrky stredných terás:** ide o fluviálne sedimenty stredných terás, u ktorých nebolo možné spoľahlivo určiť bližšie vekové zaradenie, prípadne sa jedná o terasy, u ktorých morfológická pozícia bázy piesčitých štrkov výrazne kolíše. Spravidla sa jedná o lokálne sa vyskytujúci najvyšší stredný terasový stupeň, zaraďovaný do obdobia pre- rissu (protorissu), alebo o morfológicky nerozlíšiteľné spojené stupne oboch uvedených stredných terás. Stredné a dolné časti tokov majú v zodpovedajúcich terasách selektívne navetrané, k povrchu viac zahlienené prevažne strednozrnné, dobre opracované sivé piesčité štrky, ktorých priemerná zrnitosť sa v smere tokov mierne zjemňuje a strieda s polohami stredno- až hrubozrnných vytriedených pieskov sivej farby. Smerom k povrchu zväčša pribúdajú žltosivé piesčité štrčíky o $\varnothing$ 1 cm. Akumulácie lokálne obsahujú aj prímes hĺn, pieskov, úlomkov hornín, ale aj balvany a bloky. Materiál je opracovaný, vytriedený a selektívne navetraný. Spravidla sa s dĺžkou transportu materiál zjemňuje a mení sa aj jeho horninový obsah v závislosti od zdrojovej oblasti postranných prítokov. Petrografické zloženie štrkov v terasách je vysoko polymiktné a premenlivé a zodpovedá petrografickému zloženiu hornín príslušnej proveniencie.
- **fluviálne sedimenty - štrky, piesčité štrky a reziduálne štrky nerozlíšených akumulácií mladších terás:** ide o fluviálne sedimenty zdvojených stupňov vrchných terás, u ktorých nebolo možné spoľahlivo určiť bližšie vekové zaradenie, prípadne sa jedná o terasy, u ktorých morfológická pozícia bázy piesčitých štrkov výrazne kolíše, alebo o morfológicky nerozlíšiteľné spojené stupne oboch uvedených vrchných terás. Vytvárajú morfológicky menej výrazné, bočnými prítokmi prerušované terasové stupne, alebo len príúpné zvyšky terás pokryté splachmi a svahovinami. Hrúbka akumulácií kolíše od 1 - 20 m a sedimenty sú najmä v tylovej časti prekryté, alebo premiešané s deluviálnymi hlinito-kamenitými až hlinitými sutinami, niekde sú zachované až 10 m hrubé pokryvy polygenetických svahových hĺn. Petrografické zloženie štrkov v terasách je vysoko polymiktné a premenlivé a zodpovedá petrografickému zloženiu hornín príslušnej proveniencie tokov.
- **deluviálne sedimenty v celku - litofaciálne nerozlíšené svahoviny a sutiny:** ide o najčastejší a plošne i objemovo najrozšírenejší typ kvartérnych sedimentov. Do tejto skupiny sú zaradené tie sedimenty, u ktorých nebolo v dôsledku častého striedania sa zrnitostných frakcií jednotlivých svahovín a sutín možné stanoviť reprezentačný litofaciálny typ. Z pravidla sa jedná o zmes deluviálno-soliflukčných svahovín a sutín od balvanovito-blokovitých, kamenitých, piesčito-kamenitých i piesčitých cez hlinito-kamenité a hlinito-piesčité až po výlučne hlinité polygenetické svahové hliny. Sedimenty sú vyvinuté na rozsiahlejších plochách vnútrohorských svahov, kde tvoria zriedkavo aj celé vnútrohorské pokryvy, ale najmä v dnách suchých dolín, resp. dolín s občasným tokom.

Obr. 2 Geologická stavba k. ú. Galovany

Vysvetlivky:

- fhh** fluviálne sedimenty: litofaciálne nečlenené nivné hliny, alebo piesčité až štrkovité hliny dolinných nív a nív horských potokov
- fšr** fluviálne sedimenty: štrky a piesčité štrky stredných terás
- šm** fluviálne sedimenty: štrky, piesčité štrky a reziduálne štrky nerozlíšených akumulácií mladších terás
- d** deluviálne sedimenty v celku: litofaciálne nerozlíšené svahoviny a sutiny
- z** zosuvy
- zu** normálny flyš: ílovce, siltovce a pieskovce

- **normálny flyš - ílovce, siltovce a pieskovce:** Zubereckým súvrstvom označujeme komplex typického, tenko až strednorytmického flyšu, tvorené striedaním pelitických, aleuritických a psamitických sedimentov s polohami psefitov. V rámci plošne a priestorovo najrozšírenejšej litofácie boli rozlíšené subfácie, v ktorých prevládajú pieskovce alebo ílovce, prípadne sú zastúpené veľmi vyrovnané. Subfácie často varíujú v priestore i čase a teda sú vertikálne i horizontálne zastupiteľné. Súvrstvie sa postupne vyvíja z podložného hutianskeho súvrstvia. Hranica je stanovená konvenčne v miestach kde sa pomer ílivcov a pieskovcov začína vyrovnávať. Pieskovce sú doskovité (0,02 - 1,2 m), rôznych odtieňov sivej a hnedej farby, jemno až strednozrnné (zriedkavo hrubozrnné) s výskytmi bio- i mechanoglyfov. Lokálne obsahujú drobné valúny a pelokarbonátové konkrécie. Bežne bývajú gradačne a homogénne zvrstvené, menej častá je čerinová laminácia a asymetrické zvrstvenie. Najčastejším petrografickým typom sú litické droby, litické a sublitické arenity. Ílovce sú bridličnaté (0,01 - 1,0 m), zelenosivé, hnedosivé, premenlivo vápnité so siltovou a piesčitou prímесou, často usporiadanou do lamin. bežné sú povlaky Mn a Fe oxidov. Ide o typické polyminerálne horniny (kremeň, kalcit, dolomit, illit, albit>chlorit, siderit, mikroklin, zriedkavo montmorillonit a sadrovec; bežný je autigénny pyrit). Z chemického aspektu sú takmer identické s ílovcami podložného hutianskeho súvrstvia. Hrúbka je veľmi premenlivá a kolíše v rozmedziach od niekoľkých desiatok metrov do max. 1450 m.

Hydrogeologické pomery

V súlade s hydrogeologickou rajonizáciou Slovenska (Malík, Švasta, 2002 in Atlas krajiny SR, 2002) patrí riešené územie obce do rajónu QP 016 s **názvom Paleogén a kvartér západnej a strednej časti Liptovskej kotliny**, pre ktorý je určujúca medzizrnná priespustnosť. Využiteľné množstvo podzemných vôd v hydrogeologickom rajóne QP 016 predstavuje 737,24 l.s⁻¹ (SHMÚ, 2022).

Inžiniersko-geologická rajonizácia

Z hľadiska inžiniersko-geologickej rajonizácie (Hrašna, Klukanová, 2002) sa záujmové územie člení na nasledujúce rajóny:

Flyšová formácia (rajón predkvartérnych sedimentov):

- rajón flyšoidných hornín

Kvartérna formácia (rajón kvartérnych sedimentov):

- rajón pleistocénnych riečnych terás (Ft) – je budovaný fluvialnými sedimentami terás: hlinité piesky, štrky, piesčité štrky, reziduálne štrky),
- rajón koluviálnych sedimentov (C) – reprezentovaný nesúvislým kvartérnym pokryvom na sedimentoch vnútrokarpatského paleogénu,
- rajón zosuvných delúvií (D) – zastúpený deluviálnymi sedimentami (litofaciálne nerozlíšené svahové sedimenty – hliny, piesky, úlomky hornín).

Geodynamické javy

Svahové pohyby zohrávajú dôležitú úlohu pri morfológickom formovaní územia. Ich vznik a rozvoj súvisí s geologicko-tektonickou stavbou územia, ako aj so sklonom svahov. V riešenom území obce Galovany je zaregistrované pomerne veľké množstvo existujúcich svahových deformácií s rôznym stupňom aktivity. Zosuvy sú situované na úpätiach prilahlých svahov a v blízkosti vodných tokov, pričom v niektorých prípadoch zasahujú priamo aj do zastavaného územia obce. Existujúce svahové deformácie sú zaradené do rajónu nestabilných území s vysokým a stredným stupňom náchylnosti územia k aktivizácii, resp. vzniku nových svahových deformácií vplyvom prírodných podmienok. Na súčasný stav existujúcich zosuvov negatívne vplyvajú najmä klimatické faktory. Vo viacerých zosuvných svahoch sú zaznamenané aj zamokrené územia a pramene, ktoré môžu spolu so vztlakovými účinkami podzemných vôd negatívne vplyvať na aktuálnu stabilitu svahu. Územie je

veľmi citlivé na negatívne antropogénne zásahy. V území bezprostredného okolia zaregistrovaných svahových deformácií existuje možnosť rozšírenia súčasných zosuvov.

V obci Galovany sú evidované rozsiahle plochy stabilizovaných a potenciálnych svahových deformácií. Celkovo je v obci zaregistrovaných 22 svahových deformácií (0 aktívne, 17 potenciálnych, 5 stabilizovaných), ktoré obmedzujú ďalšie využitie územia. Potenciálne a aktívne zosuvy sú zobrazené v grafickej časti územnoplánovacej dokumentácie vo výkrese č. 3) Komplexný výkres priestorového usporiadania a funkčného využitia zastavaného územia a verejnoprospešné stavby a č. 7) Výkres záberov poľnohospodárskej pôdy na stavebné a iné zámer v M 1 : 5 000. Vzhľadom na ich početnosť a väzby na zastavané územie obce sú svahové deformácie limitujúcim faktorom, u niektorých rozvojových lokalít, ďalšieho územného rozvoja obce.

Vymedzené svahové deformácie sú plochy vyžadujúce zvýšenú ochranu podľa Vyhlášky MŽP SR č. 55/2001 Z. z. o ÚPP a ÚPD. Podľa geologického zákona (§ 20, ods. 3) sa plochy s výskytom aktívnych, potenciálnych a stabilizovaných svahových deformácií vymedzujú ako riziko stavebného využitia. Na území s výskytom potenciálnych a stabilizovaných svahových deformácií je potrebné umiestňovať stavby podľa podmienok určených inžiniersko-geologickým prieskumom. Územia s výskytom aktívnych svahových deformácií nie sú vhodné pre stavebné účely.

Radónové riziko

V zmysle Prognózy radónového rizika možno konštatovať, že kataster obce sa nachádza v území nízkeho radónového rizika (Čížek et al., 2002 in Atlas krajiny SR, 2002).

V súčasnosti je známe, že ožiarenie z radónu, resp. z jeho dcérskych produktov rozpadu je jedným z hlavných faktorov, ovplyvňujúcich zdravotný stav obyvateľstva. Obyvateľstvo je účinkom radónu vystavené predovšetkým v budovách. Zdrojom radónu v nich sú rádioaktívne prvky v podlaží budov, v ich stavebnom materiáli a vo vode. Z toho najdôležitejšiu záťaž predstavuje radón v pôdnom vzduchu, vnikajúci do budov z podlažia stavieb. Pred výstavbou obytných budov a pobytových miestností je povinnosťou investorov zabezpečiť stanovenie radónového rizika v súlade s § 47 ods.7 zák. č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a zákona č. 87/2018 Z. z. o radiačnej ochrane a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Podľa § 132 ods. 1 zák. č. 87/2018 Z. z. každý, kto projektuje alebo stavia bytovú budovu určenú na predaj alebo prenájom alebo nebytovú budovu určenú na poskytovanie služieb [(§ 130 ods. 1 písm. b) a c)], je povinný vykonať také preventívne opatrenia, aby objemová aktivita radónu vo vnútornom ovzduší budovy počas pobytu osôb v priemere za kalendárny rok neprekračovala referenčnú úroveň 300 Bq.m⁻³ za kalendárny rok.

Ložiská nerastných surovín

Odvetvie ťažby nerastných surovín sa musí riadiť najmä zákonom č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach (geologický zákon), vyhláškou MŽP SR č. 51/2008 Z. z., ako aj zákonom č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (Banský zákon) v znení neskorších predpisov.

V záujmovom území sa nenachádza žiadne ložisko nerastných surovín, výhradné ložisko nerastov, ani ložisko nevyhradených nerastov (Gargulág et al., 2014).

Stav znečistenia horninového prostredia

Environmentálna záťaž (EZ) je v zmysle geologického zákona zadefinovaná ako znečistenie územia spôsobené činnosťou človeka, ktoré predstavuje závažné riziko pre ľudské zdravie alebo horninové prostredie, podzemnú vodu a pôdu. Na základe informačného systému environmentálnych záťaží dostupného na enviroportáli nie sú v riešenom území žiadne evidované environmentálne záťaže (envirozataze.enviroportal.sk).

Seizmicita územia

Seizmické ohrozenie v hodnotách špičkového zrýchlenia na skalnom podloží dosahuje v území hodnoty $0,80 - 0,99 \text{ m.s}^{-2}$ (Schenk et al., 2002 in Atlas krajiny SR, 2002). Seizmické ohrozenie v hodnotách makroseismickej intenzity ($^{\circ}\text{MSK-64}$) dosahuje v území hodnotu 6 (Schenk et al., 2002 in Atlas krajiny SR, 2002).

2. KLIMATICKÉ POMERY

Riešené územie obce Galovany je na základe klimatických oblastí (Lapin et al., 2002 in Atlas krajiny SR, 2002) zaradené do nasledovných klimatických oblastí a okrskov:

Mierne teplá oblasť – **okrsok M5 mierne teplý, vlhký, s chladnou až studenou zimou, dolinový/kotlinový** vyskytujúci sa v severnej časti záujmového územia. Klimatické znaky daného okrsku sú teploty vzduchu v januári do -3°C , júlové teploty vzduchu nad 16°C , počet letných dní do 50, s hodnou Končekového indexu zavlaženia (Iz) 60 až 120.

Chladná oblasť – **okrsok C1 mierne chladný, veľmi vlhký**, vyskytujúci sa v južnej časti územia. Klimatické charakteristiky predmetného okrsku sú júlové teploty vzduchu 12°C až 16°C .

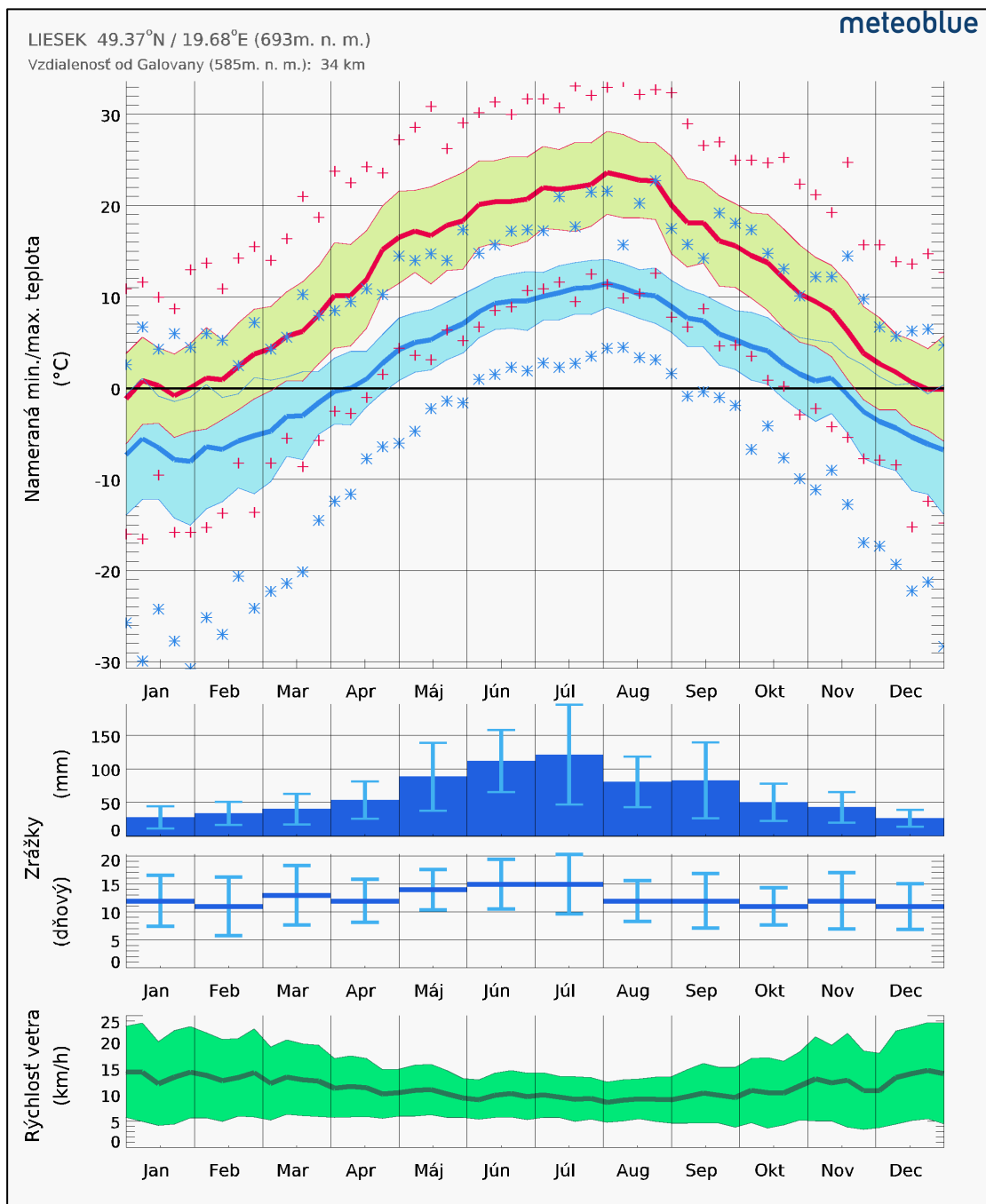
Priemerné ročné teploty vzduchu sa v riešenom území pohybujú v rozsahu $6 - 7^{\circ}\text{C}$. Priemerná teplota vzduchu v januári sa pohybuje v rozmedzí -3 až -5°C . Priemerná teplota vzduchu v júli je 16 až 18°C . Obdobia so snehovou pokrývkou trvajú 60 - 100 dní a priemerný počet vykurovacích dní je 240 – 280. V letnom období sa v riešenom území vyskytuje v priemere menej ako 10 dní s dusným počasím. Popri teplote vzduchu sú rozhodujúcim ukazovateľom klímy zrážky. Priemerný ročný úhrn zrážok v riešenom území je 600 - 700 mm. Priemerný úhrn zrážok v januári je 30 - 40 mm, v júli 60 - 80 mm (Atlas krajiny SR, 2002). Úvedené údaje predstavujú dlhodobý priemer za obdobie rokov 1961 až 1990. Najbližšou klimatologickou stanicou od predmetného územia je Liptovský Mikuláš – Ondrášová (569 m n. m.), najbližšia zrážkomerná stanica sa nachádza v Liptovskom Mikuláši (567 m n. m.).

Simulačné klimatické údaje pre obec Galovany s vysokou predvídateľnosťou môžu nahradiť merania dostupné na www.meteoblue.com (graf č. 1), ktoré vyhodnocujú údaje o teplote, zrážkach a rýchlosti vetra z najbližšej meteorologickej stanice – Liesek, vzdialenej 34 km od obce Galovany. Vyhodnocujú sa údaje za najmenej 10 rokov.

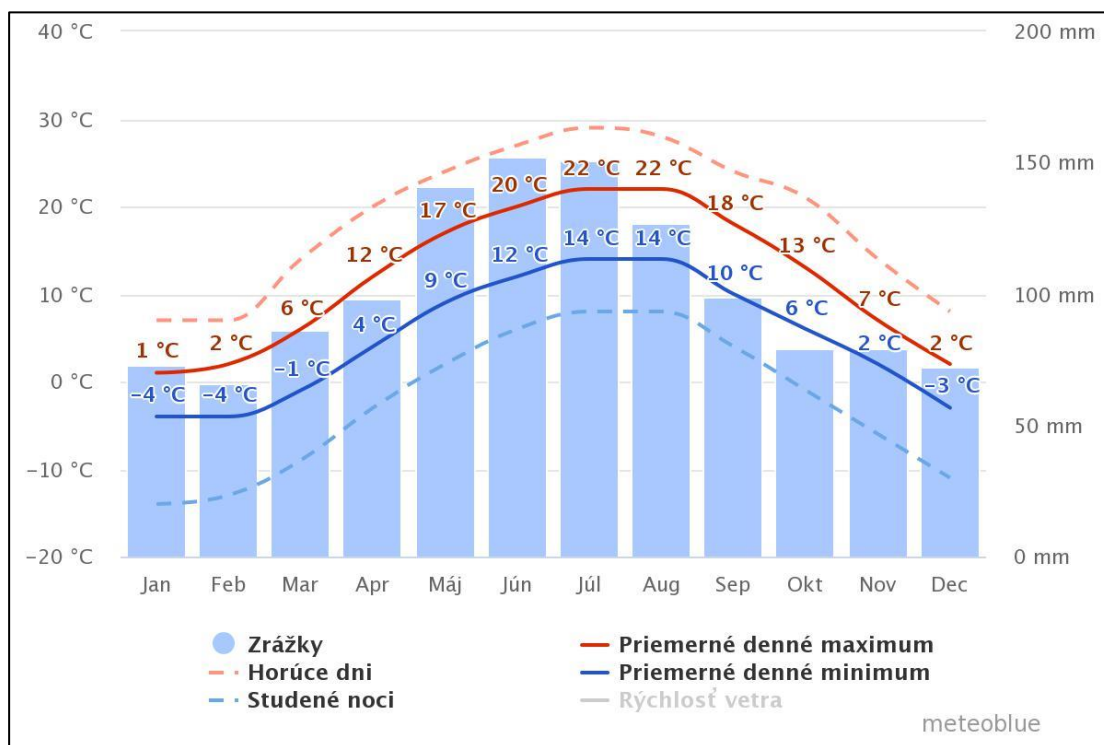
Klimatické diagramy pre obec Galovany sú dostupné na www.meteoblue.com (graf č. 2, 3, 4). Vyhodnocujú údaje napr. o teplote, zrážkach, slnečnom svite a poveternostných pomeroch a sú založené na 30 ročných hodinových simulačných modeloch počasia. Poskytujú údaje o typických klimatických vzoroch a očakávaných klimatických podmienkach.

Na grafe č. 2 možno vidieť priemerné teploty a úhrn zrážok pre obec Galovany. Priemerné denné maximum zobrazuje maximálnu teplotu priemerného dňa v každom mesiaci. Priemerné denné minimum zobrazuje priemernú minimálnu teplotu. Horúce dni a studené noci ukazujú priemer najhorúcejších dní a najstudenších nocí za posledných 30 rokov. V grafe je zobrazený aj priemerný úhrn zrážok.

Graf 1 Simulačné klimatické údaje pre obec Galovany

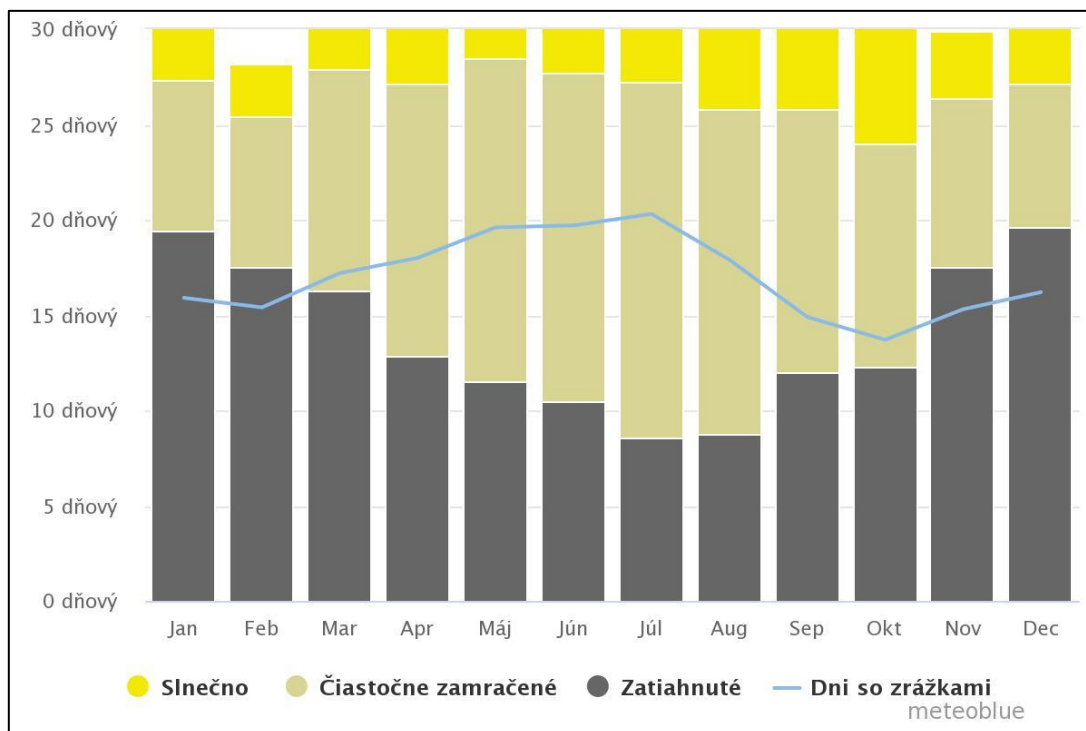

Graf 2 Priemerné teploty a úhrn zrážok

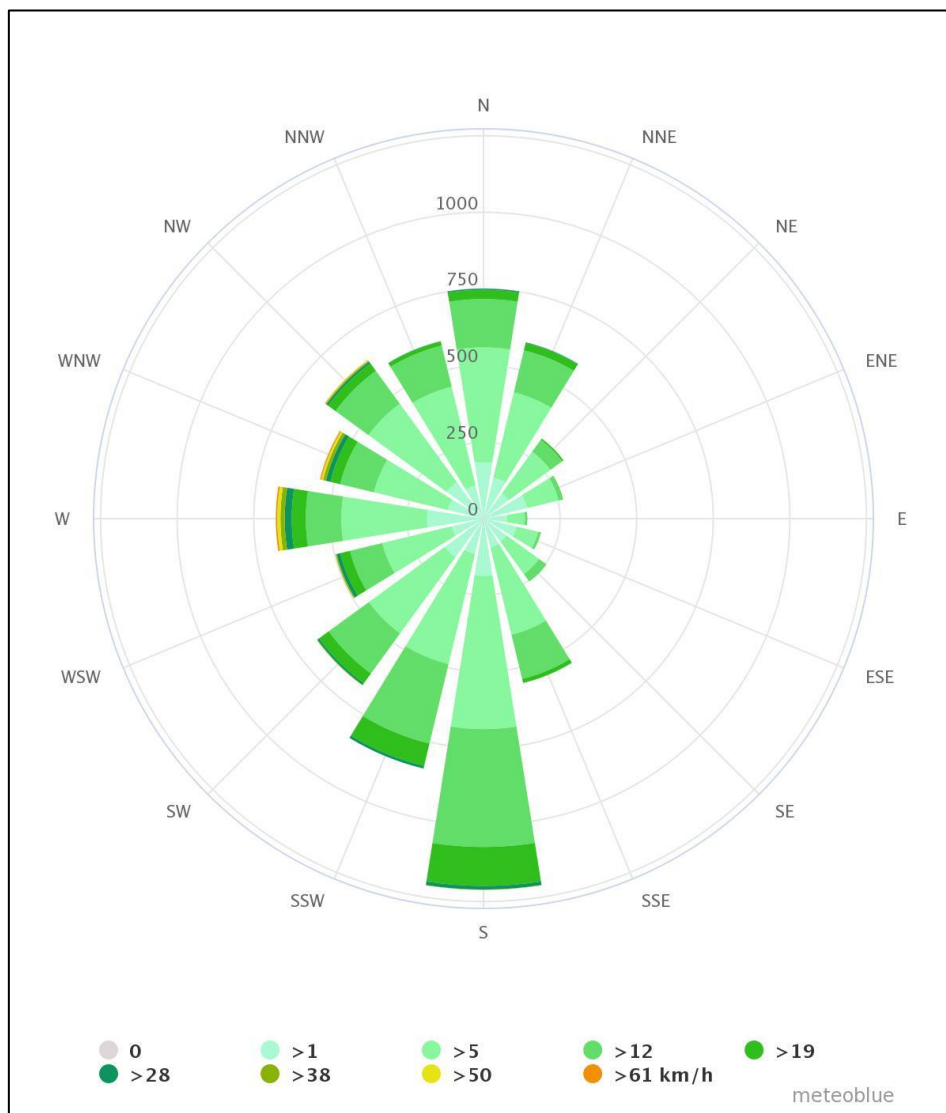
Na grafe č. 3 je zobrazený počet slnečných, polooblačných, zamračených a daždivých dní v mesiaci. Dni s menej než 20% výskytom oblakov sú slnečné, s 20-80% sú polooblačné, s viac ako 80% sú zamračené.

Graf 3 Oblačné, slnečné a daždivé dni

Na grafe č. 4 vidíme veternú ružicu pre obec Galovany, ktorá zobrazuje počet hodín v roku, kedy vietor fúka z určitého smeru.

Graf 4: Veterná ružica pre obec Galovany zobrazuje počet hodín v roku, kedy vietor fúka z určitého smeru. (N – sever (S), E – východ (V), S – juh (J), W – západ (Z)) Napr. JZ (SW): vietor fúka z juhozápadu na severovýchod SV (NE).

3. OVZDUŠIE

Kvalita ovzdušia

Kvalitu ovzdušia vo všeobecnosti určuje obsah znečisťujúcich látok vo vonkajšom ovzduší. Ochranu ovzdušia upravuje zákon NR SR č. 137/2010 Z. z. o ovzduší v znení neskorších predpisov (zákon o ovzduší). Kritéria kvality ovzdušia sú uvedené vo vyhláške MŽP SR č. 244/2016 Z. z. o kvalite ovzdušia.

Základným východiskom pre hodnotenie kvality ovzdušia na Slovensku sú výsledky meraní koncentrácií znečisťujúcich látok v ovzduší, ktoré realizuje Slovenský hydrometeorologický ústav na staniciach (SHMÚ) Národnej monitorovacej siete kvality ovzdušia (NMSKO). Kvalita ovzdušia je najbližšie od sledovaného územia sledovaná na stanici v Liptovskom Mikuláši. V roku 2022 neboli

prekročené limitné hodnoty pozorovaných látok na ochranu zdravia ľudí v stanici Liptovský Mikuláš (tab. 11).

Tab. 11 Vyhodnotenie znečistenia ovzdušia podľa limitných hodnôt (LH) na ochranu zdravia ľudí v roku 2022

Žilinský kraj					Ochrana zdravia				
Znečisťujúca látka	SO ₂		NO ₂		PM ₁₀		PM _{2,5}	CO	Benzén
Doba spriemerovania	1h	24h	1h	1r	24h	1r	1r	8h ¹⁾	1r
Limitná hodnota [µg.m ⁻³] (počet prekročení)	350 (24)	125 (3)	200 (18)	40	50 (35)	40	25	10 000	5
Liptovský Mikuláš, Školská	0	0	0	13	6	19	14		

Zdroj: Správa o kvalite ovzdušia v Slovenskej republike, 2023

Vysvetlivky:

1) maximálna osemhodinová koncentrácia,

2) limitné hodnoty pre výstražné prahy,

Oblasti riadenia a kvality ovzdušia

Vyhláška MŽPSR č. 244/2016 Z. z. o kvalite ovzdušia v Prílohe č. 11 ustanovuje zoznam aglomerácií a zón pre účely hodnotenia kvality ovzdušia. Územie Žilinského kraja je z hľadiska hodnotenia kvality ovzdušia jednou zónou pre SO₂, NO₂, NO_x, PM₁₀, PM_{2,5} (častice s aerodynamickým priemerom menším ako 10 µm, 2,5 µm), benzén, polycyklické aromatické uhľovodíky a CO v ovzduší (Správa o kvalite ovzdušia v SR, 2023).

Pomocou Metód integrovaného posúdenia boli obciam na Slovensku priradené rizikové stupne, ktoré charakterizujú mieru ohrozenia zhoršenou kvalitou ovzdušia. Obci Galovany bol pre rok 2023 priradený 2. rizikový stupeň, pričom hlavný zdroj znečistenia predstavovali lokálne kúreniska (SHMÚ, 2023).

Zdroje znečisťovania ovzdušia

Za zdroj znečistenia ovzdušia sa v prípade riešeného územia podľa Národného emisného inventarizačného systému (zahŕňajúceho veľké a stredné zdroje znečistenia) môžu považovať priemyselné centrá: Liptovský Mikuláš, Liptovský Hrádok a Ružomberok, kde sú hlavnými zdrojmi znečistenia teplárne, chemický priemysel a výroby celulózy v Ružomberku. Toto znečisťovanie dopĺňajú zdroje znečistenia z oblasti Oravy a z priemyselných oblastí Ostravska (CZ) a Katovic (PL). Aj keď tento stav je priaznivý z titulu prevládajúcich západných a severozápadných vetrov a čiastočného zvetrania vytváraného konfiguráciou terénu. V období častých inverzií je však tento vplyv znečisťovateľov citeľný aj v obci (PHSR, 2021). Prehľad emisií znečisťujúcich látok v okrese Liptovský Mikuláš je uvedený v tab. 12.

Obec je z väčšej časti zásobovaná teplom zo zdrojov na tuhé palivo (drevo, uhlie, koks), čo má za následok nepriaznivý ekologický dopad na stav ovzdušia v samotnej obci a najbližšom okolí najmä v zimnom období a v čase inverzií. Vo vykurovacom období preto môže prechodne dôjsť k zvýšeniu znečistenia v závislosti od spôsobu kúrenia v neplynifikovaných obydlích. Znečistenie však značne závisí od rozptylových podmienok a samotných meteorologických predpokladov (slabá veternosť, inverzie, hmly, nízka oblačnosť) (PHSR, 2021).

Tab. 12 Prehľad emisií znečisťujúcich látok v okrese Liptovský Mikuláš (t/rok)

ROK	TZL (t/rok)	SO ₂ (t/rok)	NO _x (t/rok)	CO (t/rok)	TOC (t/rok)
2000	153,400	306,651	196,082	263,261	38,009
2001	187,467	235,531	207,828	300,832	64,266
2002	104,032	230,370	200,088	283,406	74,678

ROK	TZL (t/rok)	SO ₂ (t/rok)	NO _x (t/rok)	CO (t/rok)	TOC (t/rok)
2003	95,700	856,756	271,821	183,939	65,814
2004	77,551	237,314	197,539	158,007	65,387
2005	72,502	149,873	155,217	131,821	49,298
2006	64,949	142,666	152,434	133,287	59,802
2007	44,439	58,867	199,113	165,785	66,825
2008	41,276	41,293	209,679	175,797	81,200
2009	33,728	8,630	190,093	188,623	62,030
2010	36,288	7,445	173,705	236,197	53,616
2011	28,971	6,939	219,907	375,509	67,427
2012	30,129	7,454	224,778	331,805	47,459
2013	32,007	6,432	223,767	348,308	64,267
2014	26,577	5,605	216,778	299,364	72,945
2015	28,320	5,257	220,713	312,304	62,193
2016	31,386	3,101	250,615	327,215	46,842
2017	35,049	2,276	250,236	346,710	40,026
2018	34,203	3,028	242,837	325,220	45,466
2019	27,992	2,034	235,690	307,325	43,405
2020	28,170	1,554	234,791	288,778	40,176
2021	31,557	1,358	237,735	308,135	92,982
2022	33,483	1,476	244,136	265,700	86,456

Zdroj: NEIS, www.air.sk

Zmena klímy

Očakáva sa, že meniace sa klimatické pomery z dôvodu zmeny klímy budú mať veľký vplyv na všetky sektory spoločnosti, ako aj ekosystémy. Podľa Územnej štúdie Slovenska o zmene klímy sa globálne otepľovanie môže prejavovať na našom území rastom priemerov teploty vzduchu do roku 2075 o 2 až 4°C. V poslednej dekáde 2011 – 2020 vzrástla priemerná ročná teplota vzduchu v regiónoch severného Slovenska o 1,5 až 2° C v porovnaní so záverom 20. storočia (www.shmu.sk).

4. VODNÉ POMERY

Povrchové vody

Z hydrologického hľadiska patrí záujmové územie do hlavného povodia povrchového toku Váhu. Medzi charakteristiky povodia rieky Váh patrí 36 % odtok, 64 % výpar, predstavuje 29,1 % podiel hlavných povodií na území Slovenska a koeficient odtoku je 0,36 (Atlas krajiny SR, 2002). Záujmové územie je tvorené časťou čiastkového povodia rieky Váh: 4-21-02 Váh od ústia Belej po Oravu.

Z hľadiska typu režimu odtoku patrí riešené územie a jeho širšie okolie do stredohorskej oblasti so snehovo-dažďovým typom režimu odtoku s akumuláciou v novembri až februári a vysokou vodnosťou v marci až máji, s najvyššími prietokmi v apríli a najnižšími prietokmi v januári až februári a v septembri až októbri. Podružné zvýšenie vodnosti koncom jesene a začiatkom zimy je mierne výrazne (Atlas krajiny SR, 2002).

Katastrom obce prechádza potok Palúdzanka a Andický jarok. Andický jarok tvorí východnú hranicu katastra s Benicami. Tok má údolný charakter s kolísavou vodnosťou.

Palúdzanka je ľavostranným prítokom Váhu s dĺžkou 18 km, je tokom III. rádu. Pramení v Nízkych Tatrách, v podcelku Ďumbierske Tatry, na severovýchodnom svahu Chabenca (1 955,0 m n. m.) v nadmorskej výške okolo 1 525 m n. m., pod hlavným hrebeňom pohoria. Potok tečie od prameňa smerom na sever. Najprv preteká dolinkou Chabenec, kde sa stáča a prechodne tečie na severovýchod. Následne vteká do Dúbravskej (Krížskej) doliny a tečie územím výrazne pozmeneným ťažobnou činnosťou (haldy a odkaliská). Pod horárňou Hluché sa výraznejšie stáča na severoseverovýchod, preteká chatovou oblasťou Pod Dobákom a vstupuje do Liptovskej kotliny. Tu najprv zo západu obteká intravilán obce Lazisko, drevený artikulárny kostol na ľavom brehu, stáča sa severným smerom a pokračuje intravilánom obce Svätý Kríž. Ďalej podteká štátnu cestu číslo 18, obteká intravilán obce Galovany na pravom brehu a napokon sa vlieva do zátoky Liptovskej Mary (do tzv. Galovianskej zátoky).

Najbližšia vodomerná stanica sa nachádza v Liptovskom Svätom Kríži (tok Palúdzanka) rkm 3,25, v nadmorskej výške 612,1 m n. m., s plochou povodia 61,79 km². Na vodomernej stanici sú monitorované prvky: hladina vody, prietok vody a teplota vody. Priebehy priemerného mesačného prietoku za rok 2021 sú znázornené v tab. 13 (SHMÚ, 2022):

Tab. 13 Priemerný mesačný prietok (Qm) na toku Palúdzanka (stanica Liptovský Svätý Kríž) v roku 2021

mesiac	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	rok
Qm*	0,462	0,654	0,581	0,608	2,695	0,873	0,515	0,708	0,874	0,456	0,317	0,284	0,754

Zdroj: SHMÚ

Vysvetlivky:

* Qm (m³.s⁻¹) – priemerný mesačný prietok za rok 2021

Atmosférické zrážky v povodí rieky Váhu v roku 2022 sú znázornené v tab. 14. V povodí Váhu boli zaznamenané ročné úhrny atmosférických zrážok pod úrovňou dlhodobého ročného normálu (82 %). Spadlo 684 mm a deficit tvoril 145 mm (SHMÚ, 2023).

Tab. 14 Atmosférické zrážky v povodí rieky Váhu v roku 2022

Povodie		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Rok
Váh	mm	55	62	23	50	41	61	82	69	111	33	28	70	684
	%	103	128	49	88	48	60	91	77	171	57	40	106	82
	Δ	1	13	-23	-7	-44	-40	-8	-21	46	-24	-43	4	-145

Zdroj: SHMÚ

Vysvetlivky:

Δ – ide o výšku nadbytku (+), deficitu (-) zrážok v litroch na meter štvorcový vo vzťahu k normálu (1961-1990)

Vodohospodársky významné vodné toky a vodárenské vodné toky

Palúdzanka je z hľadiska jej významu podľa Vyhlášky MŽP SR č. 211/2005 Z.z. posudzovaná ako vodohospodársky významný tok.

Výbudované veľké vodné nádrže

Vodná nádrž Liptovská Mara

Druhá najväčšia vodná nádrž na Slovensku, je situovaná medzi Ružomberkom a Liptovským Mikulášom. Liptovská mara je súčasťou severnej časti katastrálneho územia Galovian. Bola vybudovaná v rokoch 1969 – 1975 a je súčasťou systému Vážskej kaskády. Využitie: ochrana proti povodniam, výroba elektrickej energie, rekreačná funkcia.

Kvalita povrchových vôd

Podľa nariadenia vlády SR č. 269/2010 Z.z. v znení NV c. 398/2012 Z.z. (ďalej len NV) sa stanovujú požiadavky na kvalitu a kvalitatívne ciele povrchových vôd a limitné hodnoty ukazovateľov

znečistenia odpadových vôd a osobitných vôd. Toto nariadenie v § 3 definuje limitné hodnoty ukazovateľov znečistenia odpadových vôd a osobitných vôd vypúšťaných do povrchových vôd alebo do podzemných vôd.

Najbližšie monitorované miesta kvality povrchových vôd k riešenému územiu je V035020D Palúdzanka – horáreň nad obcou Dúbrava (rkm 10,00). Podľa výsledkov meraní kvality povrchových vôd v roku 2021 môžeme konštatovať, že požiadavky na kvalitu povrchových vôd sú uvedené požiadavky na kvalitu povrchovej vody podľa Prílohy č. 1 k NV č. 269/2010 Z. z. v znení NV 398/2012 Z. z. a podľa Prílohy č. 1 k NV č. 167/2015 Z. z. Podľa NV všeobecné požiadavky na kvalitu povrchovej vody spĺňajú vo všetkých sledovaných ukazovateľoch.

Podzemné vody

V zmysle vymedzenia útvarov podzemných vôd na Slovensku (Kullman et al., 2005) hydrogeologický rajón QP 016 prináleží do útvaru podzemných predkvartérnych útvarov **SK2003300F Útvar puklinových podzemných vôd podtatranskej skupiny Liptovskej kotliny oblasti povodia Váh**, s celkovou plochou útvaru 586,610 km² a do útvaru podzemných vôd kvartérnych sedimentov **SK100500P Útvar medzizrnových podzemných vôd kvartérnych náplavov Váhu a jeho prítokov s. časti oblasti povodia Váh** s celkovou plochou útvaru 1 069,302 km² (zoznam útvarov podzemných vôd uvádza aj nariadenie vlády č. 452/2019 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády SR č. 282/2010 Z. z., ktorým sa ustanovujú prahové hodnoty a zoznam útvarov podzemných vôd).

Predkvartérne útvary

SK2003300F Útvar puklinových podzemných vôd podtatranskej skupiny Liptovskej kotliny oblasti povodia Váh

V útvare podzemnej vody SK2003300F sú ako kolektorské horniny zastúpené najmä pieskovcovo-ílovcové súvrstvie (flyš), bazálne zlepenice, brekcie, pieskovce stratigrafického zaradenia paleogén. V hydrogeologických kolektoroch útvaru prevažuje puklinová priepustnosť. Priemerný rozsah hrúbky zvodnencov je 10 m - 30 m. Smer prúdenia podzemných vôd v tomto útvare je vzhľadom na charakter horninového prostredia typu hydrogeologického masívu viac-menej konformný so sklonom terénu. Pozorovacia sieť tohto útvaru je reprezentovaná 3 prameňmi. V kationovej časti sú zastúpené ióny Ca²⁺ a Mg²⁺, v aniónovej časti dominujú ióny HCO₃⁻. Podľa Palmer-Gazdovej klasifikácie sú puklinové podzemné vody podtatranskej skupiny a Liptovskej kotliny zaradené medzi základný výrazný Ca-HCO₃ až Ca-Mg-HCO₃ typ. Podľa mineralizácie nameranej v rozsahu od 39,82 mg.l⁻¹ (611199 Hrdovo) do 305,70 mg.l⁻¹ (37499 Prosiek – Prosiecka dolina) radíme podzemné vody v tomto útvare ako slabo mineralizované (SHMÚ, 2022).

Kvartérne útvary

SK100500P Útvar medzizrnových podzemných vôd kvartérnych náplavov Váhu a jeho prítokov s. časti oblasti povodia Váh

V útvare podzemnej vody SK100500P sú ako kolektorské horniny zastúpené najmä aluviálne a terasové štrky, piesčité štrky, piesky, glacifluviálne sedimenty, proluviálne sedimenty stratigrafického zaradenia pleistocén - holocén. V hydrogeologických kolektoroch útvaru prevažuje medzizrnová priepustnosť. Priemerný rozsah hrúbky zvodnencov je viac-menej paralelný s priebehom hlavného toku. Monitorovacia sieť kvality podzemných vôd je v tomto útvare tvorená 36 vrtmi zabudovanými v hĺbke od 6 m do 25 m. V iónovom zastúpení prevažujú v kationovej časti Ca²⁺ aj Mg²⁺ a v aniónovej časti HCO₃⁻. Vplyv znečistenia sa prejavuje prítomnosťou iónov Na⁺, Cl⁻, NO₃⁻. Podľa Palmer – Gazdovej klasifikácie sú podzemné vody v útvare SK100500P najčastejšie základného výrazného Ca-HCO₃ typu až Ca-Mg-HCO₃ typu. Podľa mineralizácie sa podzemné vody útvaru SK100500P zaraďujú medzi vody s nízkou až zvýšenou mineralizáciou. Veľmi nízko až nízko mineralizované vody sú v okolí Vavrišova (objekt 34690s minimálnou hodnotou mineralizácie 83,18 mg.l⁻¹) a naopak vysoko

mineralizované v oblasti Veľké Bierovce (objekt 16090 - maximálna hodnota mineralizácie 765,8 mg.l⁻¹) (SHMÚ, 2022).

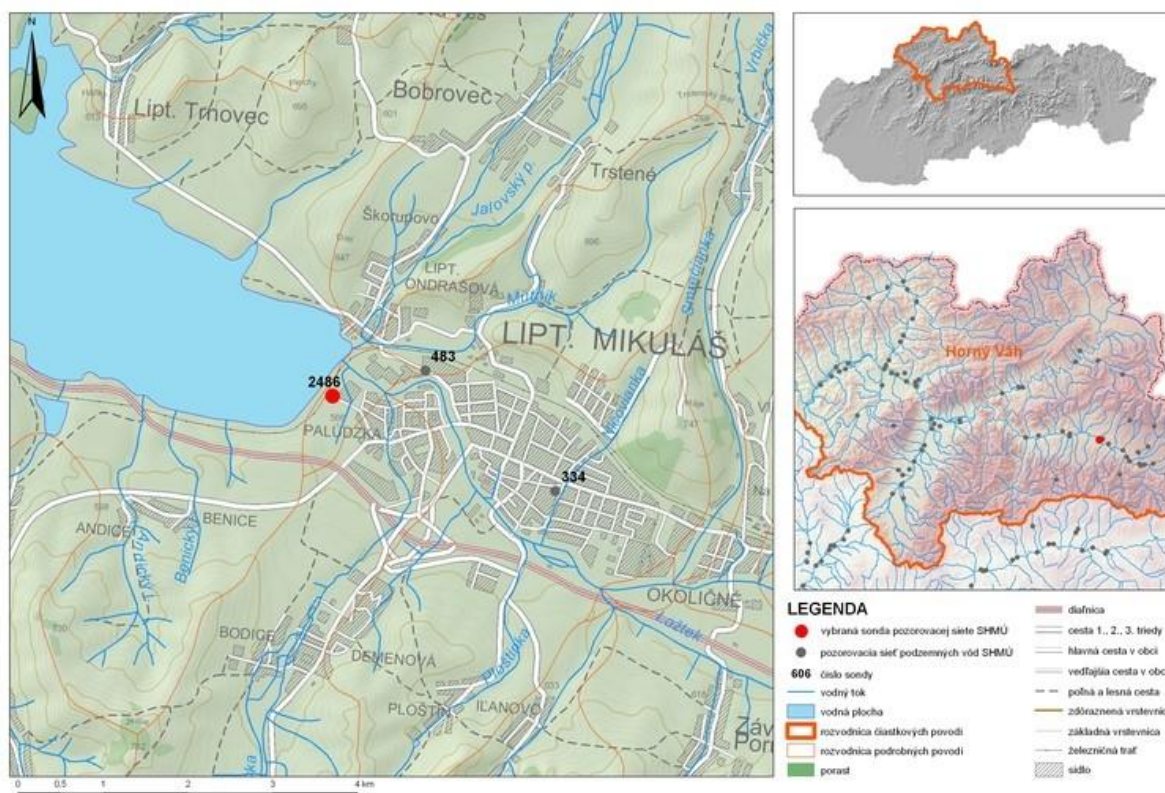
Kvalita podzemných vôd

V súčasnosti sa kvalita vody hodnotí podľa Nariadenia vlády č. 269/2010 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na dosiahnutie dobrého stavu vôd a Nariadenie vlády č. 167/2015 Z. z. o environmentálnych normách kvality v oblasti vodnej politiky.

V súlade s požiadavkami Rámcovej smernice o vodách sa monitorovanie kvality podzemných vôd v SR vykonáva na základe ohraničenia útvarov podzemných vôd pre každé povodie. Na Slovensku bolo vymedzených 75 útvarov podzemných vôd (16 kvartérnych a 59 predkvartérnych), ktoré boli v roku 2018 s výnimkou 1 predkvartérneho útvaru pokryté monitorovacími objektmi.

Kvalitu podzemnej vody sleduje SHMÚ v celoštátnej monitorovacej sieti najbližšie na sonde 248690 Liptovský Mikuláš – Paludzka (obr. 3). Vybrané ukazovatele kvality podzemnej vody na predmetnej sonde sú uvedené v tab. 15.

Obr. 3 Mapa s lokalizáciou sondy číslo 2486

Tab. 15 Bilančná tabuľka pre lokalitu objektu štátnej monitorovacej siete kvality podzemných vôd v rokoch 2020 a 2021 vo vybraných ukazovateľoch

Č. objektu	Lokalita	rok	NH ₄	NO ₃	ChSK _{Mn}	vodivosť	Cl ⁻	SO ₄ ²⁻	TOC	As	Bil. stav
248690	LIPT. MIKULÁŠ - PALUDZKA	2020	20 A	1,49A	4,8 A	1,62 A	6 A	7,19 A	2,85A	9,52A	A
		2021	33,33A	2 A	7,05 A	1,73 A	6,29 A	7,63 A	2,72A	10,52A	A

Zdroj: Vodohospodárska bilancia kvality podzemnej vody SR (SHMÚ, 2022)

Vysvetlivky:

CHSK_{Mn} - chemická spotreba kyslíka manganistanom

Znečistenie podzemných vôd pochádza z infiltrácie povrchových vôd do riečnych sedimentov, z priemyselných hnojív, znečistených zrážkových vôd, skládok odpadov, priemyselných a odpadových vôd mestských a sídelných aglomerácií a poľnohospodárstva. Pri celkovom zhodnotení hodnôt celkovo k zvýšeniu železa, mangánu, dusičnanov, chloridov a niektorých stopových prvkov.

Geotermálne vody

Na území obce Galovany je vymedzený útvar geotermálnych vôd SK300130FK Geotermálne vody oblasti Liptovská kotlina (Franko et al., 2010). Hustota povrchového tepelného toku na území obce Galovany je 60 až 70 mW.m⁻² a hlavným kolektorom geotermálnych vôd sú triasové karbonáty.

Geotermálne vody sú prírodné vody, ohriate zemským teplom tak, že ich teplota po výstupe na zemský povrch je vyššia ako priemerná teplota vzduchu v danej lokalite (v našich podmienkach 20 °C).

Ochrana prírodných minerálnych a liečivých zdrojov

Na území predmetného územia sa nenachádzajú vrty, ktoré predstavovali základ pre spracovanie Atlasu geotermálnej energie SR. Prírodné minerálne a liečivé zdroje sa na území nevyskytujú.

Minerálne vody

Sú to prírodné vody, ktoré sa líšia od obyčajných vôd teplotou, chemickým zložením, obsahom voľných plynov, rádioaktivitou a najčastejšie biochemickým pôsobením na ľudský organizmus. Na území okresu Liptovského Mikuláša je ich výskyt pomerne bohatý, avšak na území obce Galovany sa minerálne vody nenachádzajú.

Banské vody

Banské vody sa na území obce Galovany nevyskytujú. Banské vody nemajú výraznejší podiel na celkovej bilancii ani v širšom území – okrese Liptovský Mikuláš, či v Žilinskom samosprávnom kraji.

5. PÔDNE POMERY

Územie obce Galovany sa nachádza v okrese Liptovský Mikuláš. Z celkovej výmery obce zaberá poľnohospodárska pôda 47,85 %. V rámci poľnohospodárskej pôdy má najväčšie zastúpenie orná pôda, ktorá zaberá 74,32 % z celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy. Veľké zastúpenie majú tiež trvalé trávnaté porasty, ktoré zaberajú 24,47 %, nasledujú záhrady s 1,21 %. Chmelnice, vinice a ovocné sady zaberajú 0 % územia.

V rámci nepoľnohospodárskej pôdy najväčšie zastúpenie má vodná plocha s výmerou 5 426 966 m², čo predstavuje 41,99 % z celkovej výmery obce, nasledujú lesné pozemky s 3,96 %, zastavané plochy a nádvorie s 3,53 % a ostatné plochy s 2,67 % z celkovej výmery obce (www.statistics.sk).

V riešenom území sa vyskytujú nasledovné pôdne typy (www.vupop.sk):

Kambizeme - pôdy s dominantným kambickým Bv - horizontom pod ochrickým Ao - horizontom alebo Au - horizontom. Dominantným je Bv - horizont, ktorý má výraznejšiu hnedú farbu, spôsobenú procesom hnednutia, tj. uvoľnením Fe z prvotných silikátov a difúznym rozptýlením Fe₂O₃ na povrchu častíc in situ, s maximom v hornej časti horizontu. Vzniká procesom sialitizácie na prevažne vyvretých zvetralinách, metamorfovaných a vulkanoklastických horninách, nekarbonátových sedimentoch paleogénu a neogénu, lokálne tiež na nespevnených sedimentoch (napr. viatych pieskoch). Vyskytuje sa vo všetkých pohoriach Slovenska, s výnimkou častí budovaných mezozoickými obalovými sériami (vápence, dolomity). V nižších polohách sa viaže na listnaté lesy (v Záhorskej nížine na borovicové lesy), vinohrady, sady, ornú pôdu, vo vyšších polohách na ihličnaté lesy, lokálne pasienky (Bielek, Šurina, 2000).

Fluvizeme - pôdy s diagnostickým ochrickým Ao - horizontom do 30 cm a možným náznakom glejového G - horizontu do 100 cm z holocénných fluvialných sedimentov. Ide o pôdu, ktorá je, alebo donedávna bola ovplyvňovaná záplavami a výrazným kolísaním hladiny podzemnej vody. Má svetlý humusový horizont. Z klimatického hľadiska ide o azonálnu pôdu, lebo sa viaže na alúviu a náplavové kužele všetkých riečnych tokov. Využíva sa ako orná pôda, na zeleninárstvo, lúky, prípadne porast tvoria aj lužné lesy (Bielek, Šurina, 2000).

Rendziny – pôda s molickým karbonátovým Amc - horizontom zo zvetralín pevných a spevnených karbonátových hornín (vápenec, dolomit, vápnitý zlepenec, sádrovec). Pôda je prevažne plytká, hlinitá, so skeletnosťou nad 30% v pedone do 60 cm od povrchu. Dominantným pôdotvorným procesom je akumulácia a stabilizácia humusu. Za prítomnosti karbonátov v pôde nedochádza k zvetrávaciemu a translokačným procesom. Lokalizuje sa vzhľadom na substrát v krasových oblastiach. Pokrývajú ju lesy, pasienky, alpské lúky a čiastočne aj orná pôda (Bielek, Šurina, 2000).

Pseudogleje - pôda s mramorovaným Bg - horizontom, pod ochrickým Ao - horizontom bez alebo s eluviálnym hydromorfným En - horizontom. Pôdotvorný substrát tvoria úpätné svahoviny (kolúviu), zvrstvené terciérne a fluvio-glaciálne sedimenty. Tvorí sa na plochom reliéfe s miernymi depresiami, pri dostatočne humídnej klíme. Pod Ao - horizontom sa môže (nie je podmienkou) nachádzať svetlejší (svetlosivý) eluviálny pseudoglejový En - horizont, ktorý vznikol ochudobnením o vyluhované, najmä minerálne a organické koloidy v dôsledku silného premývania povrchovými vodami. Jeho prechod do Bg - horizontu je často jazykovitý. Bg - horizont sa vyvinul ako dôsledok prítomnosti textúrne ťažšej a pre vodu menej priepustnej litologickej vrstvy. Periodicky stagnujúca voda pri striedaní redukčných a oxidačných procesov v takomto horizonte vytvára pestrú „mramorovanú“ vzorku farieb sivej a hrdzavohnedej. Sivá farba vzniká redukčnými procesmi, hrdzavohnedá oxidačnými procesmi. Celý profil je sezónne výrazne prevlhčený v dôsledku nízkej priepustnosti B - horizontu pre vodu. Vyskytuje sa hlavne v kotlinách pod listnatými lesmi, s trvale trávnatými porastami, niekedy, hlavne po procesoch zúrodňovania, sa využíva ako orná pôda (Bielek, Šurina, 2000).

Pôdy na území obce Galovian sú prevažne bez skeletu, slabo-, stredne-, až silne skeletovité. Prevažujú hlboké (pseudogleje), stredne hlboké (kambizeme) až plytké pôdy (rendziny). Najvyššie zastúpenie majú málo produkčné polia a produkčné trávne porasty (www.vupop.sk).

Podľa prílohy č. 9 k vyhláške č. 508/2004 Z. z. (novelizovaná vyhláškou č. 59/2013) sú všetky poľnohospodárske pôdy podľa príslušnosti do BPEJ (bonitovaná pôdno-ekologická jednotka) zaradené do 9 skupín kvality pôdy. Najkvalitnejšie patria do 1. skupiny a najmenej kvalitné do 9. skupiny. Ochrana poľnohospodárskej pôdy pri nepoľnohospodárskom využití je zabezpečená ochranou najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy v katastrálnom území podľa kódu bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek, ktorá je uvedená v prílohe č. 2 k nariadeniu vlády č. 58/2013 Z. z. o odvodoch za odňatie a neoprávnený záber poľnohospodárskej pôdy. Pokiaľ sa BPEJ kód pre dané katastrálne územie nachádza v uvedenej tabuľke, poľnohospodárska pôda s týmto kódom BPEJ a v tomto katastrálnom území je chránená a za odňatie sa platí odvod, ktorý je určený v prílohe č. 1 k nariadeniu vlády č. 58/2013 Z. z.

Medzi najkvalitnejšie pôdy v riešenom území podľa kódu BPEJ v zmysle Nariadenia Vlády č. 58/2013 Z. z. patria nasledovné:

- kategória 5: 0806002, 0856302, 0857002, 0857202, 0857302, 0865212,
- kategória 6: 0865242, 0906002, 1066212,
- kategória 7: 0857402, 0857502, 0865422, 0914062, 0963212, 0963242, 0963312, 0963332, 0963412, 0963442, 0964312, 0964512, 0969212, 0969312, 0969332, 0969412, 0969532, 1069512,
- kategória 8: 0858672, 0958672, 0990462, 0994203,
- kategória 9: 0882672, 0883672, 0982672, 0983672, 0992672, 1082672, 1082772.

Z hľadiska fyzikálnej degradácie plošná vodná erózia ohrozuje najmä orné pôdy na svahoch, výmoľová erózia ohrozuje lesné aj poľnohospodárske pôdy a spolupôsobí pri vzniku alebo aktivizácii zosuvov. Intenzívny rozvoj erózie podmieňuje geologická stavba, energia reliéfu a človek svojou činnosťou (porušením alebo odstránením vegetačného krytu, pasením dobytka, výrubom lesov, ťažkou kolesovou technikou a pod.). V riešenom území sú potenciálnou eróziou ohrozené poľnohospodárske pôdy na svahoch, so sklonmi nad 3°. Potenciálna vodná erózia pôdy je na riešenom území slabá až stredná. Reálna erózia je zmiernená súčasným využívaním svahovitých pozemkov, ktoré sú porastené trvalými trávnyimi porastmi, prípadne krovinovou vegetáciou. Bočná erózia tokov sa uplatňuje na horných úsekoch tokov, vzhľadom na ich bystrinný charakter, kde hlavne počas vysokých prietokov je narúšaná stabilita brehov. Veterná erózia sa na katastrálnom území výraznejšie neprejavuje (www.podnemapy.sk; www.vupop.sk). Podľa plošnej kontaminácie pôd sú v riešeno území zastúpené relatívne čisté pôdy alebo nekontaminované pôdy, resp. mierne kontaminované (Čurlík, Šefčík, 2002 in Atlas krajiny SR, 2002).

6. FAUNA, FLÓRA

V dotknutom území zmien a doplnkov č. 1 bol v roku 2023 vykonaný inventarizačný prieskum (Biologický prieskum Zmeny a doplnky č. 1 ÚPN obce Galovany, OTONYCTERIS s.r.o., Prostredná Môlča 32, SK-974 01 Môlča, december 2023) vegetácie a živočíchov za účelom hodnotenia vybraných zložiek životného prostredia (vegetáciu resp. rastliny a biotopy, živočíchy) v kontexte pripravovaných zmien a doplnkov č. 1. Územného plánu Galovany ako strategického dokumentu územného plánovania, ktorý stanovuje limity a podmienky pre územný rozvoj dotknutého katastrálneho územia obce. Výsledky prieskumu sú premietnuté v časti vplyvov tejto správy o hodnotení.

Flóra

Z hľadiska fytogeografického členenia (Futák, 1980 in Atlas krajiny SR, 2002) patrí dotknuté územie do oblasti Západokarpatskej flóry (*Intercarpaticum*), okresu Podtatranskej kotliny a podokresu Liptovská kotlina.

Na základe fytogeograficko-vegetačného členenia (Plesník, 2002 in Atlas krajiny SR, 2002) územie patrí do ihličnatej zóny, okresu Liptovskej kotliny.

Potenciálnu prirodzenú vegetáciu v záujmovom území tvoria štyri jednotky potenciálnej prirodzenej vegetácie (Atlas krajiny SR, 2002):

- zmiešané listnato-ihličnaté lesy v severných karpatských kotlinách,
- jedľové a jedľovo-smrekové lesy,
- jaseňovo-brestovo-dubové lesy v povodiach veľkých riek (tvrdé lužné lesy),
- jelšové lesy na nívach podhorských a horských vodných tokov.

Poznanie potenciálnej prirodzenej vegetácie územia je dôležité najmä z hľadiska rekonštrukcie, obnovy a ďalšieho prirodzeného vývoja vegetácie (lesnej aj nelesnej) s cieľom jej priblíženia sa či úplného prinavrátenia do prirodzeného stavu, aby sa tak zabezpečila ekologická stabilita územia. Potenciálna vegetácia vplyvom postupného osídľovania územia začala ustupovať. Rozsiahle pôvodné lesné spoločenstvá zanikali a začali sa vytvárať lúky, pasienky, polia. Tieto skutočnosti podmienili súčasné zloženie flóry a zastúpenie jednotlivých druhov v biocenózach.

Reálna vegetácia územia obce je tvorená prirodzenými, polo prirodzenými i antropicky ovplyvnenými lesnými porastmi. Veľká časť územia je tvorená sekundárnymi spoločenstvami lúk a polo intenzívne i extenzívne využívaných pasienkov, travinobylinnými spoločenstvami, spoločenstvami skalných biotopov, brehovými porastmi tokov, záhradami, poliami a samotným intravilánom.

Z drevín sa v k. ú. vyskytujú: jedľa biela (*Abies alba*), smrek obyčajný (*Picea abies*), borovica sosna (*Pinus sylvestris*), smrekovec opadavý (*Larix decidua*), buk lesný (*Fagus sylvatica*), javor horský (*Acer*

pseudoplatanus), javor mliečny (*Acer platanoides*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), lipa malolistá (*Tilia cordata*), topoľ osika (*Populus tremula*), viaceré druhy vrb (*Salix purpurea*, *S. fragilis*, *S. cinerea*..) a iné.

Cudzokrajné dreviny sú zastúpené najmä v okolí Liptovskej Mary – smrek biely, topoľ balzamový, topoľ euroamerický, smrek pichľavý, smrek omorika a iné. V krovitej vegetácii sú zastúpené – trnka obyčajná, šípka, hloh, baza čierna, kalina apod. V bylinnej vegetácii možno nájsť *Trisetum flavescens*, *Dactylis glomerata*, *Phleum pratense*, *Lolium perenne*, *Potentilla anserina*, *Caltha palustris*, *Phragmites communis* a pod (ÚPN, 2014).

Na území obce je predpoklad malého výskytu invázných druhov rastlín, (niektoré z nich sa pestujú aj v záhradách): *Heracleum mantegazzianum* (boľševník obrovský), *Solidago canadensis* (zlatobyľ kanadská). K nim na niektorých stanovištiach pristupujú druhy expanzívne, ako *Artemisia vulgaris* (palina pravá), *Tanacetum vulgare* (vratík obyčajný), *Cirsium arvense* (pichliač roľný) a iné (PHSR, 2021).

Zoogeografické členenie

Podľa zastúpenia a vzájomného pomeru prítomných faunistických prvkov v súvislosti so zoografickým členením paleoarktu je miestna fauna v širšom chápaní organickou súčasťou eurosibírskej zoogeografickej podoblasti, ktorá je podcelkom rozsiahlej palearktiskej oblasti. Na nižšej úrovni môžeme miestnu faunu zaradiť na základe výskytu faunistických elementov do provincie listnatých lesov, podkarpatského úseku (Jedlička, Kalivodová, 2002).

Na základe členenia pre limnický biocyklus (Hensel, Krno 2002 in Atlas krajiny SR, 2002) patrí územie do pontokaspickej provincie a hornovážskeho okresu.

Zloženie fauny širšieho okolia podmieňuje nielen jeho zemepisná poloha, ale aj tvar terénu, mikroklimatické pomery a predovšetkým vegetačný kryt. Prítomnosť živočíchov je silno ovplyvnená prítomnosťou človeka. Voľný pohyb ovplyvňujú antropogénne bariérové prvky (oplotené záhrady, cesta).

Hlavné živočíšne biotopy sú biotop polí, vodnej nádrže, lúk a pasienkov, lesa, vodných tokov a sprievodnej vegetácie, podmäčianých lokalít a záhrad na území obce. Stav súčasného poznania fauny v riešenom území nebol predmetom systematickejšieho výskumu. Zo známych výskytov možno spomenúť: ryby - pstruh potočný (*Salmo trutta morpha fario*). Sprievodným druhom pásma pstruha je hlaváč pásoplutvý (*Cottus poescilopus*). Z obojživelníkov je najbežnejším druhom skokan hnedý (*Rana temporaria*). Z ďalších druhov je to kunka žltobruchá (*Bombina variegata*) a ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*). Na teplejšie lokality lesostepného a stepného charakteru je viazaná ropucha zelená (*Bufo viridis*). Stredné a nižšie polohy obýva jašterica bystrá (*Lacerta agilis*) a slepúch lámavý (*Anguis fragilis*), užovka obojková (*Natrix natrix*) Bohato zastúpenou skupinou živočíchov sú vtáky. Do územia zalieta orol skalný (*Aquila chrysaetos*), kuvik vrabčí (*Glaucidium passerinum*) a kuvik kapcavý (*Aegolius funereus*). Z malých šeliem je tu bežná lasica, kuna lesná. Zachovalé vodné toky a brehy Liptovskej Mary sú teritóriom vydry riečnej (*Lutra lutra*). Región Liptova a Horehronie patrí k najvýznamnejším jadrovým územiam výskytu vydry na Slovensku. Z poľovnej zveri je tu najmä srnčia a diviacia. Množstvo jaskýň a skalných štrbín v pohorí Nízke Tatry podmieňuje hojný výskyt netopierov, zalietavajúcich aj na územie katastra Galovany. Mnohé ďalšie druhy našli svoj domov v dutinách stromov či v štrbinách stavieb a v ľudských obydlíach. Územie patrí do poľovného revíru Chabenec. Liptovská Mara je kaprový lovný rybársky revír č. 3-5340-1-1, Galovianska zátoka je takisto kaprovým lovným revírom č. 3-0810-1-1. Z rybárskeho hľadiska je riešené územie veľmi významné. Celú severnú časť katastra tvorí kaprový lovný revír VN Liptovská Mara č. 3-5340-1-1, Galovianska zátoka tvorí samostatný kaprový lovný revír č. 3-0810-1-1. Významnosť uvedených revírov by sa mala prejavovať aj na čistote brehov a v hospodárení s odpadmi, ktoré vo veľkých množstvách ostávajú na brehoch po ich návštevách (ÚPN, 2014).

7. KRAJINA

Súčasná krajinná štruktúra (SKŠ) je výsledkom dlhodobého pôsobenia antropického tlaku na krajinu, veľkosť ktorého ovplyvňuje mieru stability a kvality. Súčasná krajinná štruktúra predstavuje aktuálny stav využívania územia. Predstavuje základný analytický podklad pre hodnotenie environmentálnej kvality sídelného prostredia, nakoľko na jej základe, možno identifikovať plochy hospodárskych aktivít, ktoré negatívne ovplyvňujú dané územie. Na základe zastúpenia a plošnej rozlohy jednotlivých prvkov súčasnej krajinnej štruktúry možno hodnotiť súčasný stav antropizácie krajiny, či ide o územie prirodzené s vysokou ekologickou hodnotou, alebo naopak, o územie antropicky silne pozmenené s nízkou krajinnoekologickou hodnotou.

Krajinnú štruktúru tvoria súbory prirodzených a človekom čiastočne, alebo úplne pozmenených dynamických systémov. Krajinná štruktúra je jeden zo základných analytických podkladov, jej hodnotenie bolo významným podkladom pre typizáciu biologických komplexov a je premietnutá aj do ekologickej typizácie a regionalizácie krajiny obce. Hodnotí sa zastúpenie a plošná rozloha jednotlivých prvkov krajinnej štruktúry, ako aj ich charakter (prvky prírodné, človekom pozmenené, umelé). Súčasná krajinná štruktúra sa dá čiastočne vyjadriť pomocou druhov pozemkov, je výsledkom dlhodobého pôsobenia antropického tlaku na krajinu. V tab. 16 sa nachádza prehľad prvkov súčasnej krajinnej štruktúry zaradených do základných skupín podľa druhov pozemkov a ich rozloha a podiel v rámci k. ú. Galovian (www.katasterportal.sk).

Tab. 16 Úhrnné hodnoty druhov pozemkov v k. ú. Galovian

Druh pozemku	Galovany Celková výmera (v m ²)
Celková výmera k. ú.	12 923 730
Poľnohospodárska pôda - spolu	6 183 756
Poľnohospodárska pôda - orná pôda	4 595 804
Poľnohospodárska pôda - chmeľnica	0
Poľnohospodárska pôda - vinica	0
Poľnohospodárska pôda - záhrada	74 605
Poľnohospodárska pôda - ovocný sad	0
Poľnohospodárska pôda - trvalý trávny porast	1 513 347
Nepoľnohospodárska pôda - spolu	6 739 974
Nepoľnohospodárska pôda - lesný pozemok	511 263
Nepoľnohospodárska pôda - vodná plocha	5 426 966
Nepoľnohospodárska pôda - zastavaná plocha a nádvorie	456 447
Nepoľnohospodárska pôda - ostatná plocha	345 298

Základné prvky krajinnej štruktúry v obci sú:

- lesná vegetácia,
- trvalé trávne porasty,
- orná pôda a trvalé kultúry,
- nelesná drevinová vegetácia,
- vodné toky a vodné plochy,
- sídelné a technické prvky (antropogénne prvky).

8. CHRÁNENÉ ÚZEMIA, CHRÁNENÉ STROMY A OCHRANNÉ PÁSMA PODĽA OSOBITNÝCH PREDPISOV, ÚZEMNÝ SYSTÉM EKOLOGICKEJ STABILITY

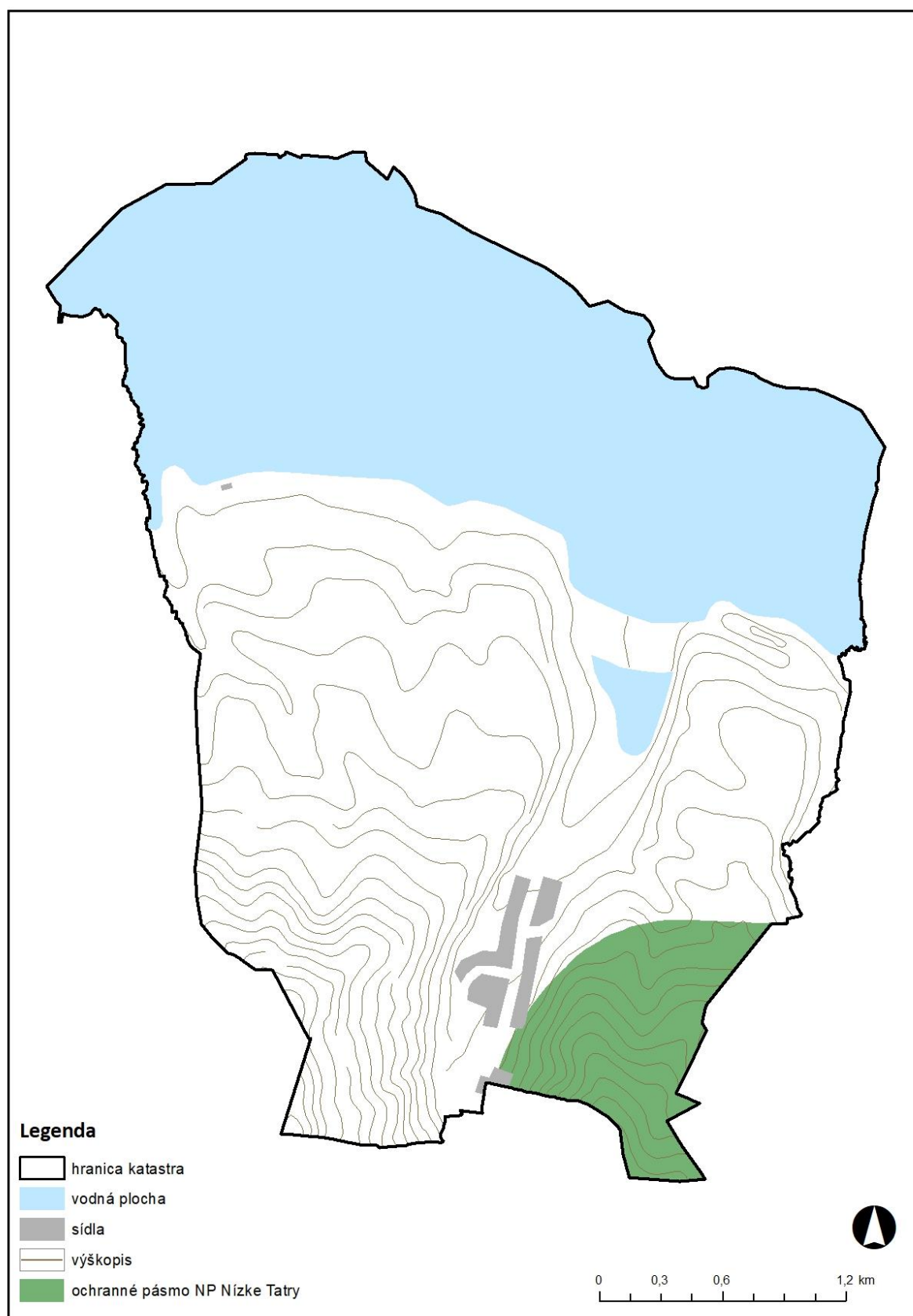
Chránené územia

Zákon NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, definuje územnú a druhovú ochranu a ochranu drevín. Cieľom zákona je zamedziť a predchádzať nežiaducim zásahom, ktoré by nejakým spôsobom ohrozili, poškodili alebo zničili podmienky a formy života, biodiverzitu a ekologickú stabilitu. Riešené územie obce Galovany sa nachádza (mimo vyhlásených chránených území so stanoveným stupňom ochrany) na území s prvým stupňom ochrany, podľa § 12 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody.

V južnej časti územia Galovian sa nachádza **ochranné pásmo (OP) národného parku Nízke Tatry** (obr. 4). Vyhlásený Nariadením vlády SSR p. 119/78 Zb. zo dňa 14. júna 1978 v znení zákona SNR p. 1/1995 Zb. Nariadením vlády SR p. 182/1997 Z.z. zo dňa 17. júna 1997 boli upravené a novelizované hranice národného parku a jeho ochranného pásma. OP má výmeru 110 162 ha. OP Nízke Tatry má 2. stupeň ochrany (SAŽP, 2013).

Národná sieť chránených území

Obr. 4 Územna ochrana prírody

Ochrana drevín

Chránené stromy

Na riešenom území Galovian sa nenachádzajú chránené stromy, ktoré by boli vedené v Katalógi chránených stromov Štátneho zoznamu osobitne chránených častí prírody a krajiny (www.sopsr.sk).

Územný systém ekologickej stability

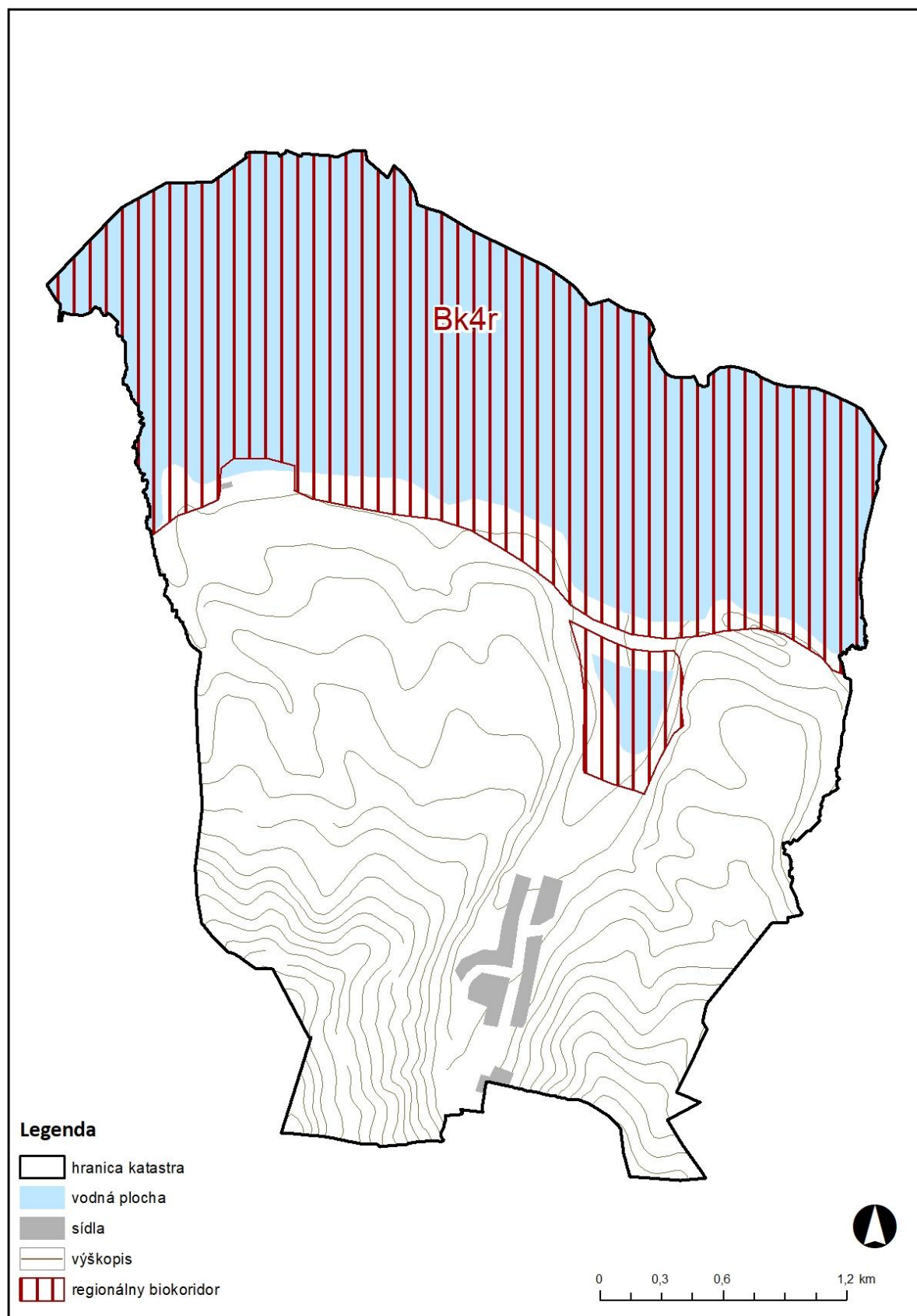
Územný systém ekologickej stability je celopriestorová štruktúra ekosystémov, ich zložiek a prvkov, ktorá zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine a snaží sa ekologicky optimálne priestorovo usporiadať krajinu. Je nástrojom pre zabezpečenie priestorovej stability krajiny. Základ územného systému ekologickej stability predstavujú ekologicky významné segmenty krajiny - biocentrá, biokoridory a interakčné prvky, ktoré sa vyznačujú predovšetkým vyššou vnútornou stabilitou. Biocentrum je ekosystém alebo skupina ekosystémov, vytvárajúca trvalé podmienky na rozmnožovanie, úkryt a výživu živých organizmov, ako aj na ich zachovanie a prirodzený vývoj. Biokoridor je priestorovo prepojený súbor ekosystémov, spája biocentrá alebo naň nadväzujú interakčné prvky. Umožňuje migráciu a výmenu genetických informácií živých organizmov a ich spoločenstiev. Interakčný prvok je určitý ekosystém, jeho prvok alebo skupina ekosystémov (trvalá trávna plocha, močiar, jazero, porast), ktoré sú prepojené na biocentrá a biokoridory a zabezpečujú ich priaznivé pôsobenie na okolité časti krajiny pozmenené človekom.

Základný dokument reprezentujúci priestorovú ekologickú stabilitu územia Slovenskej republiky predstavuje Generel územného systému ekologickej stability. Predstavuje priestorové usporiadanie ekologicky najvýznamnejších zachovaných prírodných území (najmä lesov, mokradí, brál, sprievodných porastov vodných tokov a pod.) a vyjadruje vzťah a postavenie ekologicky stabilných území Slovenska v prepojení na európsky systém ekologicky stabilných území. Generel Nadregionálneho územného systému ekologickej stability Slovenskej republiky bol schválený uznesením vlády Slovenskej republiky č. 319 z 27. apríla 1992. Dokument GNÚSES bol aktualizovaný v roku 2001 v rámci Koncepcie územného rozvoja Slovenskej republiky.

Dokument regionálneho územného systému ekologickej stability (RÚSES) predstavuje dokument určený na zabezpečenie územného systému ekologickej stability a ochranu rozmanitosti podmienok a foriem života v určitom regióne. Podľa aktuálne platnej dokumentácie RÚSES Aktualizácia prvkov regionálneho ÚSES okresu Liptovský Mikuláš (SAŽP, 2013) sa v riešenom území nachádza prvok RÚSES (obr. 5):

Biokorodior regionálneho významu Váh (Bk4r) - Hydrický biokoridor ktorého os tvorí rieka Váh s brehovými a sprievodnými porastmi v nive toku. Súčasťou biokoridoru sú aj umelé vodné nádrže Liptovská Mara a Bešeňová. Najväčší význam má tento biokoridor pre avifaunu a aquatické a semiaquatické druhy. Pre ryby predstavujú uvedené vodné nádrže neprekonateľnú prekážku a Váh nad priehradným múrom VN Liptovská Mara je izolovaný od úseku Váhu pod VN Bešeňová. Na viacerých úsekoch je tok Váhu regulovaný (intravilány miest Liptovský Mikuláš, Liptovský Hrádok, úsek Uhorská Ves – Podtúreň). Brehové a sprievodné porasty sú zúžené na línie v intraviláchoch miest sú fagmentované alebo absentujú úplne. Zachovalejšie zvyšky nájdeme iba pri Okoličnom, medzi L.Hrádkom a sútokom Bieleho a Čierneho Váhu a hlavne pri Borovej Sihoti. Tieto sú tvorené viacerými druhmi vrb, jelšou sivou, jelšou lepkavou, čremchou obyčajnou, jaseňom štíhlým (SAŽP, 2013).

Obr. 5 Mapa prvkov RÚSES

Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia:

- regulovať komerčnú ťažbu štrku v koryte,
- minimalizovať úmyselný výrub drevín v nive Váhu,
- vylúčiť výstavbu ďalších MVE a ďalších priečných prekážok v toku,
- neurabanizovať plochy koridoru a jeho bezprostrednú blízkosť,
- vylúčiť aplikáciu chemických látok,
- regulovať zarybňovanie nepôvodnými druhmi,
- regulovať využívanie (rekreačné, poľovnícke, rybárske),
- minimalizovať reguláciu toku,
- zohľadniť v prevádzkovom a manipulačnom poriadku VN záujmy ochrany prírody,
- kontrolovať dodržiavanie prevádzkových poriadkov MVE a funkčnosť rybochodov,
- vyvinúť úsilie na spriechodnenie bariér v toku.

Európska sústava chránených území Natura 2000

V riešenom území sa nenachádza územie európskeho významu (ÚEV) patriace do európskej siete chránených území NATURA 2000 (www.sopsr.sk).

Chránené územia podľa medzinárodných dohovorov

V dotknutom území a jeho širšom okolí sa nevyskytuje žiadna medzinárodne významná mokraď v zmysle Ramsarskej konvencie. Na riešenom území sa nevyskytujú ani Lokality svetového dedičstva UNESCO, či biosférické rezervácie (www.sopsr.sk).

9. OBYVATEĽSTVO

Demografia zaznamenáva hlavné trendy populačného vývoja na určitom území a hľadá všeobecne platné zákonitosti. Populácia je skupina ľudí, v rámci ktorej dochádza k reprodukci. Pojem populácie sa v kontexte demografie mierne líši od pojmu obyvateľstvo, ktorý v demografii označuje skupinu ľudí žijúcich na určitom území.

Stav trvalo bývajúceho obyvateľstva k 1.1.2022 bol 320 obyvateľov, z toho 164 boli muži a 156 ženy (tab. 17). Tab. 17, 18 a 19 uvádzajú údaje zo štatistického úradu, ktoré charakterizujú demografický vývoj v obci (www.statistics.sk).

Tab. 17 Počet obyvateľov podľa pohlavia

Územná jednotka	Spolu	Muži		Ženy	
		Abs.	%	Abs.	%
Galovany	320	164	51,5	156	48,5

Obec Galovany nevybočuje z celoslovenského trendu, ktorý predstavuje znižovanie počtu narodených detí. Avšak obec je zaujímavá pre nové rodiny a tak migračné saldo je od roku 2018 vždy v kladných hodnotách. Celkový prírastok je od roku 2018 taktiež v kladnom horizonte, preto možno povedať, že obec Galovany má rozvojový potenciál ako obec vhodná pre život obyvateľov všetkých vekových kategórií. Zo štatistického prehľadu počtu obyvateľov vyplýva, že v poslednom období počet obyvateľov postupne narastá, početnosť obyvateľstva má rastúci trend.

Tab. 18 Prehľad stavu a pohybu obyvateľstva.

Rok	1996	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Živonarodení (Osoba)	6	4	2	2	5	3	3	5	2	1	3	4	2	5	2	3
Zomretí (Osoba)	2	4	4	4	4	2	6	3	7	1	3	6	3	4	3	3
Prírodný prírastok obyvateľstva (Osoba)	4	-	-2	-2	1	1	-3	2	-5	-	-	-2	-1	1	-1	-
Prisťahovaní na trvalý pobyt (Osoba)	5	-	4	2	0	4	11	4	1	6	2	46	14	5	12	3
Vystáňovaní z trvalého pobytu (Osoba)	8	-	7	8	4	3	7	3	5	6	5	7	6	1	2	1
Migračné saldo (Osoba)	-3	-	-3	-6	-4	1	4	1	-4	-	-3	39	8	4	10	2
Celkový prírastok obyvateľstva (Osoba)	1	-	-5	-8	-3	2	1	3	-9	-	-3	37	7	5	9	2
Stav trvale bývajúceho obyvateľstva k 1.1. (Osoba)	217	233	281	263	275	272	274	275	278	269	269	266	303	310	311	320

Tab. 19 Indexy vekového zloženia

Rok	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Index ekonomického zaťaženia osôb (Percento)	55,93	51,79	47,83	47,31	51,1	52,75	51,98	56,4	58,33	54,59	49,04	48,58	49,53
Index ekonomickej závislosti mladých ľudí (Percento)	29,94	24,4	23,37	20,79	24,18	26,37	25,99	27,33	28,57	29,08	26,44	26,89	26,17
Index ekonomickej závislosti starých ľudí (Percento)	25,99	27,38	24,46	26,34	26,92	26,37	25,99	29,07	29,76	25,51	22,6	21,7	23,36
Index starnutia (Percento)	86,79	112,2	104,65	125,64	111,36	100	100	106,38	104,17	87,72	85,45	80,7	89,29
Mediánový vek (Rok)	36,8	39,7	38,9	39,4	39	39,3	40	41	41,6	40,4	40,9	40,9	41,6
Priemerný vek obyvateľa (Rok)	39,54	41,69	40,58	41,27	40,77	40,39	40,55	41,48	41,61	39,67	40,02	39,88	40,47
Podiel osôb v predproduktívnom veku (Percento)	19,2	16,08	15,81	14,23	16	17,27	17,1	17,47	18,05	18,81	17,74	18,1	17,5
Podiel osôb v produktívnom veku (Percento)	64,13	65,88	67,65	67,88	66,18	65,47	65,8	63,94	63,16	64,69	67,1	67,3	66,88
Podiel osôb v poproduktívnom veku (Percento)	16,67	18,04	16,54	17,88	17,82	17,27	17,1	18,59	18,8	16,5	15,16	14,6	15,63

Vysvetlivky:

- Index ekonomického zaťaženia – vyjadruje počet osôb v predproduktívnom veku (0 – 14 rokov) a poproduktívnom veku (65+ rokov) pripadajúci na 100 osôb v produktívnom veku (15 – 64 rokov).
- Index ekonomickej závislosti mladých ľudí – vyjadruje počet osôb v predproduktívnom veku (0 – 14 rokov) na 100 osôb v produktívnom veku (15 – 64 rokov).
- Index ekonomickej závislosti starých ľudí – vyjadruje počet osôb v poproduktívnom veku (65+ rokov) na 100 osôb v produktívnom veku (15 – 64 rokov).
- Index starnutia (Sauvyho index) – vyjadruje počet osôb v poproduktívnom veku (65+ rokov) pripadajúci na 100 osôb v predproduktívnom veku (0 – 14 rokov).
- Mediánový vek (vekový medián, medián veku) – vek, ktorý rozdeľuje populáciu na dve rovnako početné časti (polovicu s nižším a polovicu s vyšším vekom ako je medián).

Sociálna infraštruktúra

Školstvo

V obci sa v súčasnosti nenachádza školské, ani predškolské zariadenie z dôvodu nízkeho počtu detí a žiakov. Školopovinné deti dochádzajú do školského a predškolského zariadenia vo Svätom Kríži, resp. na ostatné vzdelávacie zariadenia, ktoré sú obyvateľom obce k dispozícii v meste Liptovský Mikuláš, príp. v iných obciach (PHSR, 2021).

Sociálna starostlivosť

V obci sa nenachádza zariadenie sociálnej starostlivosti (ÚPN, 2014). Obec poskytuje sociálne služby – opatrovateľskú službu pre ťažko postihnutých a seniorov (PHSR, 2021).

Zdravotná starostlivosť

V obci nie je zriadené zdravotné stredisko. Primárnu a odbornú zdravotnícku starostlivosť pre občanov zabezpečujú lekárske ambulancie v Liptovskom Mikuláši. Zo zdravotného strediska sa zabezpečujú aj návštevy odbornej zdravotnej starostlivosti u prestárlych občanov a v akútnych prípadoch (ÚPN, 2014).

Kultúra a šport

V obci Galovany je k dispozícii kultúrny dom z roku 1956. K dispozícii je hlavná sála s kapacitou 85 miest. V budove kultúrneho domu sa nachádza aj obecná knižnica, ktorá má v registri viac ako 1 500 kníh. Športové aktivity v obci sú zastrešené účasťou družstiev športovcov vo futbalových súťažiach. Obec má k dispozícii futbalové ihrisko (PHSR, 2021).

Maloobchod, veľkoobchod, nevýrobné služby a stravovanie

V obci sa nachádzajú:

- 1 predajňa potravín,
- 1 hostinec,
- salaš Dechtáre na severe katastra obce, pri diaľnici D1,
- poskytovanie ubytovania v privátoch penziónoch a chatách,
- služby Domu smútku,
- predajňa ovčích produktov „OVEČKA“.

V obci Galovany sa nachádza predajňa potravín, ktorá je v prenájme súkromného podnikateľa. V predajni sa dajú zakúpiť len základné potraviny. V obci sa nachádza pohostinstvo využívané hlavne v letných mesiacoch rybármi navštevujúcimi Liptovskú Maru. V katastri obce sa nachádza salaš Dechtáre, kde sa podáva občerstvenie. Najmä v letnej sezóne pri zvýšenej návštevnosti chýba reštauračné a stravovacie zariadenie s prípadnými ubytovacími kapacitami. V obci je postavený dom smútku a v prevádzke sú dva cintoríny (PHSR, 2021).

Dopravná infraštruktúra

Cestná doprava

Katastrálnym územím obce Galovany, v severnej časti, prechádza trasa diaľnice D1 v peáži so železničnou traťou č. 180 Žilina – Vrútky – Kľačany – Ružomberok – Liptovský Mikuláš – hranica Žilinského a Prešovského kraja). Ďalej riešeným územím prechádza cesta prvej triedy I/18. Cesta tretej triedy III/018244, ktorá tvorí kompozičnú od obce Galovany, začína v križovatke s cestou prvej triedy I/18 (Ružomberok - Liptovský Mikuláš) okres Liptovský Mikuláš; končí v obci Galovany okres Liptovský Mikuláš (ÚPN, 2014).

Základnú komunikačnú os riešeného územia tvorí cesta III/018244, ktorá patrí svojou funkciou k zbernej aj obslužnej komunikácii územia. Cesta nie je tranzitná - smeruje ku Galovianskej zátoke, ktorá je súčasťou vodnej nádrže Liptovská Mara.

Železničná doprava

Zastávky medzinárodného významu sú v Liptovskom Mikuláši, vzdialenom 7 km na trati Žilina – Košice od obce Galovany. Záujmovým územím prechádza železničná trať C – E 40 (ČR – Čadca – Žilina – Poprad – Košice - Čierna nad Tisou) (ÚPN, 2014).

Letecká doprava

Letiská medzinárodného významu sú: Krakow, vzdialený cca 200 km, Bratislava 270 km a Viedeň 350 km. Letiskom regionálneho významu pre dopravu je letisko Žilina, vzdialené 90 km a (podľa VÚC Žilinský kraj) a letisko Lisková, vzdialené 15 km je letiskom regionálneho významu (ÚPN, 2014).

Vodná doprava

Lodná doprava Lodná doprava má na Liptove miestny význam v rekreačnom využití. Plavba po vodnej nádrži Liptovská Mara počas letnej sezóny je jednou z najväčších ponúkaných atrakcií pre návštevníkov regiónu (ÚPN, 2014).

Hromadná preprava cestujúcich

Na výkonoch v hromadnej doprave osôb sa v obci podieľa jeden druh prepravy: autobusová doprava. Autobusovú dopravu zabezpečuje ARRIVA Liorbus, a.s. Liptovský Mikuláš, autobusy sa pohybujú po cestel/18 a po ceste III/018244.

Statická doprava – odstavovanie aj parkovanie motorových vozidiel prebieha v rámci obytných území, na pozemkoch rodinných domov aj bytových domov, vo vstavaných aj individuálne stojacich garážach, ojedinele na okrajoch vozoviek (ale aj na plochách zelene).

Cyklotrasy a turistické trasy

Katastrálnymi územiami obce prechádza jedna evidovaná cyklotrasa:

2435 – dĺžka 13,8 km. Cesta III. triedy, nespevnená. Trasa vedie cez Vluchy – Galovany – Svätý kríž – Lazisko – Vlašky – Gôtovany.

Prírodné podmienky a konfigurácia terénu vytvárajú prirodzený rámec pre rozvoj tohoto druhu dopravy. Nízka intenzita dopravy umožňuje využívať cyklistom aj cestu III/018244.

Technická infraštruktúra

Zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou

Pitná voda je do skupinového vodovodu privedená z vodného zdroja „Mošnická dolina“, ktorý obhospodaruje Liptovská vodárenská spoločnosť a využíva existujúce rozvody. K dispozícii sú aj studne s vyhovujúcou kvalitou vody – hlavne pre zavlažovanie záhrad. Kapacita zdroja postačuje. V obci sa nachádza viac prameňov, ktoré je možné využiť pre potrebu zásobovania obyvateľstva vodou (PHSR, 2021).

Zásobovanie elektrickou energiou

Elektrifikácie obce Galovany siaha do minulého storočia. Zásobovanie obce sa uskutočňuje z nadradenej energetickej sústavy 22 kV. Toto je napojené na distribučné trafostanice (DTS). Obec je posilnená novou elektrickou sieťou. Správca sietí el. energie je Slovenská energetika Žilina. VN a NN vedenia v intraviláne sú riešené ako zemné káblové so zokruhovaním z dôvodu zabezpečenia spoľahlivosti a plynulosti dodávky elektrickej energie. Trafostanice sú riešené ako kioskové do 630 KVA, v prípade požiadavky na výkon do 250 KVA kompaktné. Umiestnenie trafostaníc v jednotlivých lokalitách sú riešené podľa požadovaného výkonu tak, aby jednotlivé výbežky NN vedení neprekračovali 350 m a boli umiestnené pri najväčšom požadovanom odbere v lokalite. NN rozvody sú riešené ako zemné káblové, dĺžka výbežkov od zdroja max. 350 m. Elektromerové rozvádzače plánovanej zástavby sú riešené na verejne prístupnom mieste, napr. v oplotení NN vedenia sú riešené ako zemné káblové so zokruhovaním z dôvodu zabezpečenia spoľahlivosti a plynulosti dodávky elektrickej energie (PHSR, 2021).

Zásobovanie plynom

Obec Galovany nie je plynofikovaná. Prípadná plynofikácia v obci by mala pozitívny vplyv na stav životného prostredia, nakoľko by sa znížil podiel emisií zo spaľovania tuhých palív a znížila by sa tvorba komunálneho odpadu (PHSR, 2021).

Zásobovanie teplom

Zásobovanie teplom je zabezpečené v individuálnych kotolniach a systémoch, pretože v obci nie je zavedený zemný plyn, využíva sa najmä pevné palivo a elektrická energia (PHSR, 2021).

Nakladanie s odpadmi

Obec zabezpečuje zber a prepravu komunálnych odpadov vznikajúcich na jej území za účelom ich zhodnotenia alebo zneškodnenia v súlade so zákonom o odpadoch vrátane zabezpečenia zberných nádob zodpovedajúcich systému zberu komunálnych odpadov v obci a zabezpečenia priestoru, kde môžu občania odovzdávať oddelené zložky komunálnych odpadov v rámci separovaného zberu. Na zber veľkoobjemového odpadu sú v obci rozmiestnené veľkokapacitné kontajnery, ktoré sú pravidelne vyprázdňované. Vývoz komunálneho odpadu z rodinných domov a malých podnikateľských subjektov sa vykonáva podľa harmonogramu zvozu odpadu na príslušný rok. Odvoz komunálneho odpadu je zabezpečený na skládku odpadov v Partizánskej Ľupči (PHSR, 2021).

Cestovný ruch

Predpoklady pre rozvoj rekreácie a cestovného ruchu v danom území sú obmedzené ale dochádzková vzdialenosť obce od regionálnych rekreačných areálov je priaznivá. Jedná sa o využitie existujúcich prírodných daností v širších vzťahoch riešeného územia Liptova ako regiónu s veľmi dobrými podmienkami pre rozvoj rekreácie a cest. Ruchu (ÚPN, 2014).

Obec Galovany sa nachádza v blízkosti mesta L. Mikuláš a tvorí jeho rekreačné zázemie. L. Mikuláš a jeho okolie sa zaraďuje do 1. významovej kategórie. Je hlavným nástupným centrom Liptova do priľahlých turistických oblastí Nízkych a Západných Tatier. Svojou polohou sa obec dostala do trasy južného prepojenia cez Dechtáre, Gôtovanskú a Galoviansku zátoku, ktoré ďalej pokračuje do predhoria Nízkych Tatier a následne do vysokohorského centrálneho pohoria. Hneď vedľa obce sa nachádza vodná nádrž Liptovská Mara, ktorá ponúka oddych a rekreáciu a možnosti pre rybárčenie. Na športové a rekreačné využitie je vhodná iba západná časť pre športových rybárov, v lete na slnenie a kúpanie v zátok. V obci nie sú zaevidované priváty pre potencionálnych návštevníkov Liptova. Miestny cestovný ruch je možné v letnom i zimnom období rozvíjať vo vzájomnom prepojení s existujúcimi okolitými strediskami (ÚPN, 2014).

10. KULTÚRNE A HISTORICKÉ PAMIAHKY A POZORUHODNOSTI, ARCHEOLOGICKÉ NÁLEZISKÁ

V Ústrednom zozname pamiatkového fondu SR v registri národných kultúrnych pamiatok nie sú v obci Galovany evidované objekty vyhlásené za národnú kultúrnu pamiatku (www.pamiatky.sk). Na území Galovian sa nachádza Pamätník padlých v II. svetovej vojne a Pamätník artikulárneho kostola v Paludzi, ktoré však nie sú zahrnuté do zoznamu pamiatok.

V katastrálnom území obce Galovany nie sú evidované archeologické lokality, ktoré by boli vyhlásené za národnú kultúrnu pamiatku, je tu však predpoklad, že pri zemných prácach spojených so stavebnou činnosťou môže dôjsť k archeologickým situáciám, resp. archeologickým nálezom.

11. PALEONTOLOGICKÉ NÁLEZISKÁ

Na dotknutom území nie sú evidované žiadne paleontologické náleziská ani významné geologické lokality.

12. INÉ ZDROJE ZNEČISTENIA

Hluk, vibrácie

Hlavným producentom hluku v k. ú. Galovian je cesta I/18 a železničná trať č. 180. V prípade cesty prvej triedy sa nachádza ochranné pásmo, ktoré eliminuje hluk, ktorý cesta produkuje. Železničná trať sa nachádza mimo zastavaného územia. Priamo v obci je hlavným producentom hluku cesta III/2346.

Žiarenie a iné fyzikálne polia

Na základe mapy radónového rizika možno konštatovať, že kataster obce sa nachádza v území nízkeho radónového rizika (Čížek et al., 2002 in Atlas krajiny SR, 2002).

Pred výstavbou obytných budov a pobytových miestností je povinnosťou investorov zabezpečiť stanovenie radónového rizika v súlade s § 47 ods.7 zák. č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a zákona č. 87/2018 Z. z. o radiačnej ochrane a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Kontaminácia pôdy

Podľa mapy Kontaminácia pôd (Čurlík, Šefčík, 2002 in Atlas krajiny SR, 2002) sa v riešenom území vyskytujú pôdy zaradené do kategórie nekontaminované pôdy, a to relatívne čisté pôdy resp. mierne kontaminované pôdy, kde geogénne podmienený obsah niektorých rizikových prvkov dosahuje limitné hodnoty A, A1, teda pôdy nekontaminované.

Medzi lokálne zdroje kontaminácie pôd patrí najmä znečistenie podzemných vôd odpadovými látkami zo žump.

Znečistenie vôd

Opustené ložisko antimónu Dúbrava kontaminujú banské vody (koncentrácia antimónu v banskej vode prekračuje medznú hodnotu pre pitnú vodu), Paludžanku, ktorej voda je znehodnotená a predstavujúca zdravotné riziko. V období 14. – 15. 11. 2019 došlo na odkalisku č. 2 Dúbrava k vzniku havárie, ktorá mala za následok poškodenie hrádze odkaliska a vytečenie časti uložených úpravárenských (banských) sedimentov do územia pod odkaliskom. Havária vznikla v dôsledku mimoriadnych zrážok s nevhodným antropogénnym zásahom do hydrologického režimu, spôsobeným ťažbou dreva (PHSR, 2021). Po ekologickej havárii bola v roku 2020 hodnotená kvalita vôd na štyroch miestach: HGV20/12 – vlievanie Paludžanky do Galovianskej zátoky, HGV20/13 pri moste na konci obce Galovany, HGV20/14 pri Hasičskej zbrojnici, HGV20/12 pri odbočke na ceste I/18 do Svätého Kríža. Pri analýze vzoriek boli sledované parametre: arzén, antimón, bárium, meď, olovo, chróm, vanád, železo, oxid siričitý a ropné látky.

K plošnému znečisteniu povrchových tokov prispieva poľnohospodárska výroba a splaškové vody, vzhľadom na absenciu kanalizácie v niektorých častiach obce.

13. ZHODNOTENIE SÚČASNÝCH ENVIRONMENTÁLNYCH PROBLÉMOV

Environmentálne problémy vznikajú v dôsledku priestorového stretu ekologicky hodnotných prvkov krajiny štruktúry, ktoré z hľadiska krajiny-ekologického považujeme za ohrozené javy a stresových faktorov, ktoré v ekologickom hodnotení vystupujú ako javy ohrozujúce.

Na základe identifikácie problémov zo stretov ohrozených a ohrozujúcich javov sme v riešenom území vymedzili nasledovné skupiny problémov:

- výstavba MVE,
- regulácia toku,
- likvidácia štrkových lavíc, ostrovov a iných naplavenín ťažbou štrku a úpravou toku pre MVE,
- výrubby brehových a sprievodných porastov,
- znečisťovanie brehov skládkami odpadov,
- zarybňovanie nepôvodnými druhmi,
- znečistenie vody,
- intenzívne rybárske a poľovnícke obhospodarovanie,
- urbanizácia v okolí toku,
- intenzívne rekreačné využívania,
- kolísanie hladiny VN.

V riešenom území obce Galovany je stav životného prostredia priaznivý a koncentrácia stresových faktorov je nízka.

V katastri obce Galovany nie je evidovaná environmentálna záťaž. Riešené územie sa nachádza v území nízkeho radónového rizika. Veľké zdroje znečistenia sa v území nenachádzajú. Znečistenie z lokálnych kúrenísk je pomerne výrazné hlavne v zimnom období, pretože sa ako palivová základňa používa prevažne drevo a uhlie. Lokálne je kvalita ovzdušia ovplyvňovaná existujúcimi malými a strednými zdrojmi znečistenia nachádzajúcimi sa priamo v zastavanom území obce a v jeho širšom okolí. Na znečisťovaní ovzdušia sa tiež podieľa diaľkový prenos škodlivín z okolitých priemyselných aglomerácií. Kontaminácia horninového prostredia organickými látkami nebola zistená. Obytné územia sú dostatočne vzdialené od líniových zdrojov hluku, zápachu a vibrácií, preto zaťaženie v riešenom území nie je výrazné. Z mobilných zdrojov je znečisťovateľom aj cestná doprava, intenzita dopravy v obci nepredstavuje zvýšené riziko na životné prostredie. Pôda v riešenom území nie je kontaminovaná. V predmetnom území sú evidované rozsiahle plochy aktívnych, stabilizovaných a potenciálnych svahových deformácií, ktoré predstavujú stresový faktor na ktorý treba prihliadať pri návrhu územnoplánovacej dokumentácie. Ďalším negatívnym faktorom v environmentálnej oblasti je opustené ložisko antimónu Dúbrava, ktoré kontaminuje podzemné vody. Negatívnym javom sú aj výrubby brehových porastov a výskyt invázných druhov rastlín v alúviu potoka. Rizikovým faktorom zostáva aj spôsob likvidácie splaškových vôd (kanalizácia v obci nie je dobudovaná na 100 %) a nesprávna manipulácia s ropnými produktmi a inými rizikovými látkami v poľnohospodárskom družstve, individuálnych garážach a i.

Napriek kontinuálne rastúcemu množstvu komunálneho odpadu obec Galovany nedisponuje vlastným miestom likvidácie komunálneho odpadu. Ten je vyvážaný na skládku mimo katastra obce dodávateľským spôsobom. V zmysle platnej legislatívy obec zabezpečuje vývoz stavebných odpadov a nadrozmerných odpadov z domácností pomocou veľkokapacitných kontajnerov. Týmto poklesol počet čiernych skládok v obci.

V riešenom území je v území je vysoké zastúpenie prírodných prvkov a prvkov krajinnej štruktúry s vysokou ekologickou významnosťou. Aby bola vysoká ekologická stabilita krajiny zachovaná je nutné realizovať vhodné manažmentové opatrenia ako napr. zvyšovať biodiverzitu, zabrániť výsadbe monokultúr ako poľnohospodárskych tak aj lesných, revitalizovať opustené plochy, zvyšovať mieru ozelenenia v urbanizovanom prostredí a pod. Čo sa týka chránených území ako aj prvkov územného systému ekologickej stability, tie musia byť rešpektované a zároveň musí byť zamedzený ich prekryv so stresovými faktormi ako napr. so zastavaným územím obce alebo s dopravnými komunikáciami. Negatívnym faktorom pre prvky ÚSES môže byť aj lesné hospodárstvo a poľnohospodárska výroba.

III. HODNOTENIE PREDPOKLADANÝCH VPLYVOV ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA A ODHAD ICH VÝZNAMNOSTI (PREDPOKLADANÉ VPLYVY PRIAME, NEPRIAME, SEKUNDÁRNE, KUMULATÍVNE, SYNERGICKÉ, KRÁTKODOBÉ, DOČASNÉ, DLHODOBÉ A TRVALÉ) PODĽA STUPŇA ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE

1. VPLYVY NA OBYVATEĽSTVO – POČET OBYVATEĽOV DOTKNUTÝCH VPLYVMI NAVRHOVANEJ ČINNOSTI V DOTKNUTÝCH OBCIACH, ZDRAVOTNÉ RIZIKÁ, SOCIÁLNE A EKONOMICKÉ DÔSLEDKY A SÚVISLOSTI, NARUŠENIE POHODY A KVALITY ŽIVOTA, PRIJATEĽNOSŤ ČINNOSTI PRE DOTKNUTÉ OBCE (NAPR. PODĽA NÁZOROVÝCH STANOVÍSK A PRIPOMIENOK DOTKNUTÝCH OBCÍ, SOCIOLOGICKÉHO PRIESKUMU MEDZI OBYVATEĽMI DOTKNUTÝCH OBCÍ), INÉ VPLYVY

Cieľom ZaD č. 1 ÚPN-O Galovany – návrh je získať optimálne urbanistické riešenie územia s doriešením existujúcich územno-technických podmienok a väzieb pre nové plánované využitie. Účelom je teda navrhnuť nový koncept rozvoja činností obce s vytvorením plôch hlavne pre rozvoj poľnohospodárstva a rekreácie. Vzhľadom na plánované funkcie plôch nie je žiadúce, aby boli situované v nadväznosti na existujúce zastavané územie. Navrhované plochy nadväzujú na v súčasnosti realizovanú poľnohospodársku činnosť so zameraním predovšetkým na rastlinnú produkciu, chov hospodárskych zvierat bude iba doplnkový. Funkcia rekreácie bude prepojená s hlavnou poľnohospodárskou činnosťou, s cieľom vzájomnej funkčnej interakcie.

Všeobecné zásady rozvoja riešeného územia sú:

- vytvoriť územno-technické predpoklady pre formovanie a plánovité budovanie zmiešaného územia - poľnohospodárska výroba a rekreácia,
- podporovať poľnohospodársku výrobu vidieckeho charakteru a súvisiace agroturistické služby,
- podporovať rekreáciu a súvisiace športové a oddychové aktivity,
- vytváranie územno-technických podmienok pre rozvoj rekreačných a turistických služieb, drobného podnikania - nových pracovných príležitostí;
- navrhnuť potrebnú občiansku a technickú vybavenosť,
- v celom riešenom území navrhnuť výsadbu stromovej a krovitej vegetácie z domácich druhov s cieľom posilniť ekologickú stabilitu územia;

Riešené územie ZaD č. 1 ÚPN-O Galovany - návrh sa nachádza severozápadne od zastavaného územia obce. Predstavuje 2 doplnky. Lokalita D1.1 predstavuje zmiešané územie – hospodárske dvory a rekreácia a D2.2 predstavuje zmiešané územie – občianska vybavenosť, poľnohospodárska výroba a rekreácia.

Doplnok D 1.1a nachádza sa severozápadne od zastavaného územia obce Galovany na hranici s k.ú. Gôtovany. Hranicu lokality zo severu tvorí prístupová cesta z obce Galovany, z juhu lokalita D1.2 a z východu a západu poľnohospodárska pôda. Lokalita je určená na výstavbu cca 10 hospodárskych dvorov, vrátane trvalého bývania a cca 30 rekreačných chat určených na rodinnú rekreáciu.

Doplnok D 1.1b nachádza sa severozápadne od zastavaného územia obce Galovany na hranici s k.ú. Gôtovany. Hranicu lokality zo severu tvorí lokalita D1.1c, z juhu lokalita D1.1a, z východu a západu

poľnohospodárska pôda. Lokalita je určená na výstavbu cca 17 hospodárskych dvorov, vrátane trvalého bývania a cca 18 rekreačných chat určených na rodinnú rekreáciu

Doplnok D 1.1c nachádza sa severozápadne od zastavaného územia obce Galovany na hranici s k.ú. Gôtovany. Hranicu lokality zo severu tvorí ochranné pásmo železnice a diaľnice D1, z juhu lokalita D1.b, z východu a západu poľnohospodárska pôda. Lokalita je určená na výstavbu cca 13 hospodárskych dvorov, vrátane trvalého bývania a cca 12 rekreačných chat určených na rodinnú rekreáciu

Doplnok D 1.2 nachádza sa severozápadne od zastavaného územia obce Galovany na hranici s k.ú. Gôtovany. Hranicu lokality zo severu tvorí lokalita D1.1a, z juhu tvoria lesné pozemky, z východu a západu poľnohospodárska pôda. Lokalita je určená na výstavbu občianskej vybavenosti, napr. reštaurácie, obchodov, ihrísk a výstavbu poľnohospodárskej výroby - koliby a salaša.

V predložených ZaD č. 1 ÚPN-O Galovany – návrh sa uvažuje s nárastom cca 200 obyvateľov, ktorí budú bývať v cca 40 bytových jednotkách.

V návrhu ZaD č. 1 ÚPN-O Galovany sa uvažuje s nárastom cca 144 objektov, z toho 60 je rekreačných a 40 hospodárskych. Najväčšie množstvo objektov pribudne v lokalite D1.1b, v ktorej pribudne cca 17 hospodárskych dvorov s cca 85 obyvateľmi a cca 18 rekreačných chat. V lokalite D1.1a pribudne cca 10 hospodárskych dvorov s cca 50 obyvateľmi a cca 30 rekreačných chat. V lokalite D1.1c pribudne cca 13 hospodárskych dvorov s cca 65 obyvateľmi a cca 12 rekreačných chat.

Návrh ZaD č. 1 ÚPN-O Galovany nezahŕňa riešenia, ktoré by boli nositeľmi rizík pre zdravotný stav obyvateľstva a ktoré by mali negatívne sociálno-ekonomické dopady, narušovali pohodu a kvalitu života alebo životného prostredia. Naopak, územnoplánovacia dokumentácia predostiera konkrétne riešenia problémov a s nimi súvisiace opatrenia na zlepšenie stavu životného prostredia obyvateľstva. Pre tento účel bolo spracované posúdie vplyvu na verejné zdravie (MUDr. Jindra Holíková, december 2023), ktoré tvorí prílohu č. 5 tejto správy o hodnotení.

Výsledky hodnotenia vplyvov navrhovanej zmeny územného plánu „Zmeny a doplnky č. 1, Územný plán obce Galovany“ nepreukázali možné negatívne vplyvy na zdravie obyvateľov v okolitej i navrhovanej obytnej zástavbe, ani zhoršenie podmienok bývania.

- Predkladaný návrh zmien a doplnkov ÚPN obce Galovany rieši územie mimo súčasnú zastavanú časť obce, s predpokladom malých vplyvov na súčasné životné podmienky obyvateľov obce.
- Navrhovaná zástavba nebude zdrojom nadmerného znečisťovania ovzdušia z mobilných ani stacionárnych zdrojov.
- Navrhovaná zástavba nebude zdrojom hluku pre súčasných i navrhovaných obyvateľov obce.
- Chov zvierat je navrhovaný formou rodinných fariem s obmedzenou kapacitou chovov. Vlastníci fariem budú zodpovední za minimalizáciu negatívnych vplyvov na obyvateľov a navrhované rekreačné územie. Naopak bude možné ich využívať pre program agroturistiky.
- Zdrojom hluku v navrhovanom území bude najmä železničná doprava po trati č. 180 a dopravný koridor. Prípadná zástavba v blízkosti tejto trate bude vyžadovať individuálnu protihlukovú ochranu objektov.
- Iné faktory životného prostredia, okrem znečistenia ovzdušia a hluku, nebudú posudzovanou zmenou činnosti dotknuté

Návrh ZaD č. 1 ÚPN-O Galovany v záväznej časti navrhuje regulatívy z hľadiska ochrany verejného zdravia:

- rešpektovať pásma ochrany všetkých vodárenských zdrojov / podzemných a povrchových / a technickej vybavenosti na území riešenom v územnom pláne,
- pri chove hospodárskych zvierat rešpektovať požiadavky zákona č. 39/2007 Z.z. o veterinárnej starostlivosti,

- chov poľnohospodárskych zvierat v hospodárskych dvoroch zosúladiť s obytným a rekreačným územím,
- telovýchovno-športové zariadenia umiestňovať tak, aby ich činnosť neovplyvňovala nepriaznivo okolie hlukom, prachom alebo svetlom / § 22 ods. 2/ zákona č. 355/2007 Z.z./,
- rešpektovať vplyv emisnej záťaže z dopravy, parkovacích plôch na okolitú obytnú a rekreačnú zástavbu,
- rešpektovať možné negatívne ovplyvnenie hlukom v danom území z navrhovaných stavieb / rekreačné a športové zariadenia, prevádzkárne drobnej remeselnej výroby a služieb a výrobné služby/, prípadne vypracovať hlukovú štúdiu, pre konkrétnu stavbu a lokalitu, v ktorej ozrejmite hlukové pomery v danom území a podľa výsledkov hodnotenia navrhnete protihlukové opatrenia na navrhovanej stavbe tak, aby hlukové pomery v obytnom a rekreačnom prostredí boli v súlade s vyhláškou MZ SR č. 549/2007 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v živ.prostredí v znení vyhlášky MZ SR č. 237/2009 Z.z.
- rešpektovať ochranné pásma existujúcej aj navrhovanej technickej vybavenosti

Chov zvierat sa musí riadiť požiadavkami zákona č. 39/2007 Z.z. o veterinárnej starostlivosti, zároveň na lokálnej úrovni obce vydávajú v zmysle § 4 ods. 3, § 6 a § 11 ods. 4 písm. g) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v platnom znení („zákon o obecnom zriadení“) pre svoje územia **všeobecne záväzné nariadenia, ktorým sa upravujú podmienky chovu a držania zvierat na území obce. Obec Galovany v súčasnosti nemá dané VZN schválené.** VZN obce obvykle **zakazuje** chov určitých druhov zvierat, ďalej stanovuje podmienky pre chov zvierat, napr. minimálna veľkosť pozemku pre chov určitých druhov zvierat (hovädzí dobytok, prasnice, bahnice, kozy, capy atď.) alebo minimálna vzdialenosť objektov určených na chov alebo výbeh od objektov určených na bývanie, prípadne spoločných hraníc pozemkov.

Všeobecne platným právnym predpisom, ktorý rieši prípadné spory súvisiacich s chovom zvierat upravuje stanovenie § 127 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v platnom znení („Občiansky zákonník“). V súvislosti s chovom zvierat na pozemku bude pritom smerodajný najmä príkaz zdržať sa obťažovania ostatných:

- hlukom
- pachmi
- pevnými a tekutými odpadmi
- vnikaním chovaných zvierat na susediaci pozemok.

Vzdialenosť navrhovaných plôch od najbližšej obytnej zástavby je cca 850 m (obec Gôtovany, miestna časť Fiačice), resp. cca 1200 m od zástavby obce Galovany. Predpokladaný počet chovaných zvierat je dostatočnou zárukou na elimináciu prípadných únikov pachových látok k zastavanému územiu obce Galovany, resp. Gôtovany.

Príloha č. 10 vyhlášky MŽP SR č. 248/2023 Z.z. o požiadavkách na stacionárne zdroje znečisťovania ovzdušia stanovuje základné požiadavky na umiestňovanie zdrojov znečisťovania v území. V časti II prílohy č. 10 sú definované odporúčané vzdialenosti pre umiestňovania zdrojov znečisťovania ovzdušia od obytných území. V strategickom dokumente Zmeny a doplnky č. 1 – ÚPN-O Galovany – návrh sa uvažuje s max. 50 VDJ pre celú lokalitu.

Umiestňovanie zdrojov znečisťovania ovzdušia je limitované faktormi: 1. druhom výroby, používaných technológií a výrobných kapacít, 2. spôsobom obmedzenia znečisťovania ovzdušia, 3. spôsobom ochrany citlivého receptora pred znečistením ovzdušia, 4. charakterom lokality. 1. Odporúčané odstupové vzdialenosti zohľadňujú umiestňovanie stacionárnych zdrojov znečisťovania ovzdušia podľa druhu výroby, používaných technológií a výrobných kapacít, pričom zoznam stacionárnych zdrojov a činností v druhej časti, pre ktoré sú ustanovené odporúčané odstupové vzdialenosti, nie je vyčerpávajúci. 2. Obmedzenie znečisťovania ovzdušia závisí od environmentálnej

výkonnosti prevádzky stacionárneho zdroja najmä schopnosti trvalého znižovania emisií z daného zdroja, prostredníctvom využívania najlepších dostupných techník a odlučovacích zariadení. 3. Obmedzenie znečistenia ovzdušia je aktívne využívanie kompenzačných opatrení na ochranu citlivých receptorov (napríklad zelené bariéry). 4. Charakter lokality zahŕňa všetky atribúty územia vo vzťahu k jeho súčasnému aj plánovanému využitiu územia, vrátane geomorfologického členenia, meteorologických podmienok, kultúrnych a prírodných pamiatok a inak chránených objektov a zón. Pri umiestňovaní zdroja je potrebné zohľadniť aj súčasnú a budúcu dopravnú infraštruktúru tak, že sa zabezpečí čo najefektívnejšie využitie územia s minimalizáciou vplyvov na citlivé receptory.

6.12	Chov hospodárskych zvierat s projektovaným počtom chovných miest:		
		Počet kusov	Vzdialenosť v m
	a) ošípané s hmotnosťou nad 30 kg	> 2 000	1000
		≥ 500	500
	b) prasnice	> 750	1000
		≥ 100	500
	hydina, zajacovité	> 40 000	700
		≥ 5 000	400
	d) hovädzí dobytok – dojnice	> 500	700
		≥ 200	400
	e) hovädzí dobytok – ostatný	> 750	700
		≥ 200	400
	f) ovce	≥ 2 000	500
	g) kozy	≥ 100	500
	h) kone	≥ 300	500
	i) kožušinové a iné obdobné úžitkové zvieratá	≥ 1 500	500
6.12a	Skladovanie hospodárskych hnojív		300

Kritickým obdobím realizácie zámerov je obdobie výstavby, ktoré je spojené s dočasným nepriaznivým vplyvom na pohodu a kvalitu života obyvateľov, ktorí žijú, prípadne pracujú v lokalitách, ktoré sa nachádzajú v blízkosti stavieb, a to hlavne v súvislosti so stavebným ruchom a obmedzovaním dopravy. Vplyvy výstavby na obyvateľstvo sa prejavujú zvýšeným hlukom v dôsledku prejazdov nákladných vozidiel a činnosťou stavebných mechanizmov, tvorbou emisií (hlavne prašnosťou). Prístup k navrhovaným plochám je riešený cez miestnu komunikáciu v k.ú. Gôtovej odbočením z cesty I/18 vedenou mimo zastavaného územia obcí. Nie je predpoklad na využívanie cesty III/2346 cez obec Galovany počas realizácie stavieb.

Hluk z dopravy je významným rizikovým faktorom ovplyvňujúcim kvalitu života a zdravia ľudí. Hlukovými vplyvmi z dopravy sú postihnuté najmä územia tesne ležiace pri exponovaných dopravných trasách. Podľa poznatkov zdravotníctva hluková hladina 65 dB(A) predstavuje hranicu, od ktorej začína byť negatívne ovplyvňovaný vegetatívny nervový systém.

Rámec prípustných hodnôt hluku vo vonkajšom prostredí, ktoré nesmú byť jednotlivými činnosťami prekročené definuje vyhláška Ministerstva zdravotníctva SR č. 549/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí, v znení vyhlášky MZ SR č. 237/2009 Z. z. Podľa § 3 ods. 1 vyhlášky „ochrana zdravia pred hlukom, infrazvukom a vibráciami je zabezpečená, ak posudzované hodnoty určujúcich veličín hluku, infrazvuku a vibrácií nie sú vyššie ako prípustné hodnoty“.

Prístup do riešenej lokality bude zabezpečený cez existujúcu štrkovú spevnenú komunikáciu. Realizácia navrhovaných miestnych a areálových komunikácií, chodníkov a parkovísk bude v súlade s STN 736110 projektovanie miestnych komunikácií. Návrh ZaD č. 1 ÚPN-O Galovany nenavrhuje nové

činnosti, ktoré by vytvárali významné riziká z pohľadu zaťaženia obyvateľstva hlukom a emisiami z dopravy. Navrhované plochy sú v dostatočnej vzdialenosti od zastavaného územia obce Galovany, vplyv na zdravie a pohodu obyvateľov sú zanedbateľné. Vzhľadom na zameranie navrhovaných plôch, nie je predpoklad vysokej obrátkovosti vozidiel cez obec Galovany.

Realizáciou návrhov v oblasti výstavby infraštruktúry (vodovody, kanalizácia, energetika, rekonštrukcia ciest, realizácia navrhovaných miestnych komunikácií, chodníkov a parkovísk) sa predpokladá zlepšenie kvality života obyvateľstva ako aj životného prostredia. Nepriamym pozitívnym vplyvom bude zlepšenie ekonomických a sociálnych podmienok pre dotknuté obyvateľstvo. Pri dodržaní navrhovaných opatrení a záväzných regulatívov sa významné negatívne vplyvy ZaD č. 1 ÚPN-O Galovany na obyvateľstvo nepredpokladajú.

2. VPLYVY NA HORNINOVÉ PROSTREDIE, NERASTNÉ SUROVINY, GEODYNAMICKÉ JAVY A GEOMORFOLOGICKÉ POMERY

Medzi vplyvy na horninové prostredie a reliéf vo všeobecnosti zaradiť:

- zásah do horninového prostredia a reliéfu,
- potreba materiálov na realizáciu stavieb,
- možné znečistenie horninového prostredia pri havarijných únikoch škodlivých látok.

Interakcia stavebných objektov s horninovým prostredím závisí prioritne od charakteru stavby a geotechnických a hydrogeologických vlastností horninového prostredia. Medzi vplyvy stavebných prác na substrát a reliéf je možné zaradiť predovšetkým rozsiahlejšie terénne úpravy v rámci realizácie stavieb.

Počas výstavby môže dôjsť z aktivácii zosuvov, narušeniu svahov, vzniku erózných javov rôzneho rozsahu, v prípade vzniku havárií k znečisteniu horninového prostredia.

V obci Galovany sú evidované rozsiahle plochy stabilizovaných a potenciálnych svahových deformácií. Vzhľadom na ich početnosť a väzby na zastavané územie obce sú svahové deformácie limitujúcim faktorom, u niektorých rozvojových lokalít, ďalšieho územného rozvoja obce. Vymedzené svahové deformácie sú plochy vyžadujúce zvýšenú ochranu podľa Vyhlášky MŽP SR č. 55/2001 Z. z. o ÚPP a ÚPD. Podľa geologického zákona (§ 20, ods. 3) sa plochy s výskytom aktívnych, potenciálnych a stabilizovaných svahových deformácií vymedzujú ako riziko stavebného využitia. Návrh ZaD č. 1 ÚPN-O Galovany na území s výskytom svahových deformácií, ktoré nie sú vhodné pre stavebné účely novú výstavbu nenavrhuje.

Pred výstavbou obytných budov a pobytových miestností je povinnosťou investorov zabezpečiť stanovenie radónového rizika v súlade s § 47 ods. 7 zák. č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a zákona č. 87/2018 Z. z. o radiačnej ochrane a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Podľa § 132 ods. 1 zák. č. 87/2018 Z. z. každý, kto projektuje alebo stavia bytovú budovu určenú na predaj alebo prenájom alebo nebytovú budovu určenú na poskytovanie služieb [(§ 130 ods. 1 písm. b) a c)], je povinný vykonať také preventívne opatrenia, aby objemová aktivita radónu vo vnútornom ovzduší budovy počas pobytu osôb v priemere za kalendárny rok neprekračovala referenčnú úroveň 300 Bq.m⁻³ za kalendárny rok.

3. VPLYVY NA KLIMATICKÉ POMERY

Očakáva sa, že meniace sa klimatické pomery z dôvodu zmeny klímy budú mať veľký vplyv na všetky sektory spoločnosti, ako aj ekosystémy. Podľa Územnej štúdie Slovenska o zmene klímy sa globálne otepľovanie môže prejavovať na našom území rastom priemerov teploty vzduchu do roku 2075 o 2 až

4°C. V poslednej dekáde 2011 – 2020 vzrástla priemerná ročná teplota vzduchu v regiónoch severného Slovenska o 1,5 až 2° C v porovnaní so záverom 20. storočia (www.shmu.sk).

S realizáciou návrhov v oblasti urbanizácie územia, výstavbou dopravnej infraštruktúry a pod. súvisia negatívne dopady na klimatické pomery územia, čo sa prejaví na:

- zvýšenie výskytu klimatických extrémov,
- znižovanie zadržiavania vody v krajine,
- vytváranie nepriepustných plôch v sídlach,
- nadmerné prehrievanie spevnených plôch v sídlach,
- odkanalizovanie a odvedenie zrážkových vôd z komunikácií a spevnených plôch,
- znižovanie retenčnej kapacity krajiny,
- negatívne pôsobenie na lesné a nelesné ekosystémy,
- zvyšujúce sa riziko lesných požiarov,
- negatívne dopady na vegetáciu sídel,
- vysušanie a zánik mokradí,
- nadmerné odčerpávanie a pokles povrchových a podzemných vôd,
- pokles zásob pitnej vody v niektorých častiach regiónu.

V Návrhu ZaD č. 1 ÚPN-O Galovany sa neuvažuje s rozvojom územia a umiestnením funkčných plôch, ktoré by významne negatívne ovplyvnili klimatické pomery v dotknutom území. Zvyšovanie spevnených povrchov môže viesť k ovplyvneniu mikroklimy a vytvoreniu tepelných ostrovov v urbanizovanom prostredí. Pre zmierňovanie negatívnych dopadov zmeny klímy je potrebné integrovať do územných plánov aj problematiku zmeny klímy, a to prostredníctvom návrhu záväzných regulatívov v oblasti adaptácie na zmenu klímy.

Návrh zásad a regulatívov v oblasti adaptácie na zmenu klímy Návrh ZaD č. 1 ÚPN-O Galovany začlenil do Záväznej časti v rámci kapitoly 2.18.6. Zásady a regulatívy pre starostlivosť o životné prostredie nasledovne:

V zmysle plnenia uznesenia vlády SR č. 148/2014 z 26.3.2014 k Stratégii adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy, obec je v rámci starostlivosti o životné prostredie, povinná prijať nasledovné opatrenia voči častejšiemu výskytu sucha:

a) Opatrenia voči častejším a intenzívnejším vlnám horúčav:

- koncipovať urbanistickú štruktúru tak, aby umožňovala lepšiu cirkuláciu vzduchu, zabezpečiť a podporovať zamedzovanie prílišného prehrievania stavieb, napríklad vhodnou orientáciou stavby k svetovým stranám, tepelnou izoláciou, tienením transparentných výplní,
- podporovať a využívať vegetáciu, svetlé a odrazové povrchy na budovách a v dopravnej infraštruktúre,
- zabezpečiť a podporovať, aby boli dopravné a energetické technológie, materiály a infraštruktúra prispôsobené meniacim sa klimatickým podmienkam,
- zabezpečiť prispôbenie výberu drevín pre výsadbu v sídlach meniacim sa klimatickým podmienkam, vytvárať komplexný systém plôch zelene v sídle v prepojení do kontaktných hraníc sídla a do priľahlej krajiny.

b) Opatrenia voči častejšiemu výskytu silných vetrov a víchric:

- zabezpečiť a podporovať výsadbu lesa, alebo spoločenstiev drevín v extravilánoch miest a obcí,
- zabezpečiť udržiavanie dobrého stavu, statickej a ekologickej stability stromovej vegetácie,
- zabezpečiť dostatočnú odstupnú vzdialenosť v blízkosti elektrického vedenia,
- zabezpečiť a podporovať implementáciu opatrení proti veternej erózii, napríklad výsadbu vetrolamov, živých plotov, aplikáciu prenosných zábran.

c) Opatrenia voči častejšiemu výskytu sucha:

- podporovať a zabezpečiť opätovné využívanie dažďovej a odpadovej vody, zabezpečiť minimalizáciu strát vody v rozvodných sieťach, v menších obciach podporovať výstavbu domových čistiarní odpadových vôd, v prípade, že samospráva je vlastníkom lesov, zabezpečiť opatrenia voči riziku lesných požiarov,
- samosprávy by mali podporovať a pokiaľ možno zabezpečiť zvýšené využívanie lokálnych vodných plôch a dostupnosť záložných vodných zdrojov.

d) Opatrenia voči častejšiemu výskytu intenzívnych zrážok:

- v prípade že samospráva je vlastníkom lesov, zabezpečiť udržiavanie a rozširovanie plochy prírody blízkyh lesov, resp. prirodzených lesov,
- zabezpečiť a podporovať zvýšenie retenčnej kapacity územia pomocou hydrotechnických opatrení, navrhnutých ohľaduplne k životnému prostrediu, ak opatrenia zelenej infraštruktúry nepostačujú,
- zabezpečiť a podporovať zvýšenie infiltračnej kapacity územia diverzifikovaním štruktúry krajiny pokrývky s výrazným zastúpením vsakovacích prvkov v extraviláne a minimalizovaním podielu nepriepustných povrchov a vytvárania nových nepriepustných plôch na urbanizovaných pôdach v intraviláne obcí, zabezpečiť a podporovať renaturáciu a ochranu tokov a mokradi,
- v prípade, že samospráva vlastní lesy, zabezpečiť udržiavanie siete lesných ciest s účinnou protipovodňovou ochranou a rozrušovať nepotrebné lesné cesty,
- usmerňovanie odtoku pomocou drobných hydrotechnických opatrení,
- zabezpečiť a podporovať opatrenia proti erózii, zosuvom pôdy

Aplikáciou príslušných navrhnutých adaptačných opatrení ZaD č. 1 ÚPN-O Galovany vytvorí základné územnotechnické predpoklady pre realizáciu opatrení, ktoré budú smerovať k zmierneniu nepriaznivých dôsledkov zmeny klímy. Navrhovanými opatreniami by sa malo v konečnom výsledku zabrániť alebo aspoň minimalizovať riziká a negatívne dôsledky vyplývajúce zo zmeny klímy.

4. VPLYVY NA OVZDUŠIE (NAPR. MNOŽSTVO A KONCENTRÁCIA EMISIÍ A IMISIÍ)

Územný plán je koncepčný rozvojový dokument obce, ktorý rieši funkčné využitie a priestorové usporiadanie územia a nie návrh konkrétnych činností v území. Preto nie je možné definovať konkrétne činnosti alebo prevádzky, ktoré v budúcnosti vzniknú na navrhovaných nových rozvojových plochách.

Po schválení územnoplánovacej dokumentácie sa do funkčných plôch môžu navrhovať nové zámery. **Zámery (navrhované činnosti), ktoré by mohli mať vplyv na životné prostredie** a predstavovať potenciálny negatívny vplyv na ovzdušie sa **budú musieť posúdiť tak ako ustanovuje zákon 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení neskorších predpisov, podľa prílohy č. 8 v ktorej sa definujú prahové hodnoty pre zisťovacie konanie a povinné hodnotenie.**

Realizácia návrhov v oblasti urbanizácie územia ako samotná výstavba objektov poľnohospodárskej výroby, objektov rekreácie a občianskej vybavenosti ako aj súvisiacej infraštruktúry je spojená s produkciou zvýšeného množstva emisií. Negatívne dopady výstavby sú časovo viazané na samotné obdobie výstavby a nepredstavujú trvalú záťaž územia.

Z hľadiska zlepšenia kvality ovzdušia je potrebné rešpektovať ustanovenia zákona 146/2023 Z. z. o ochrane ovzdušia a súvisiacej legislatívy. Vhodné je uvažovať so zmenou palivovej základne z pevného paliva na alternatívne zdroje energií.

5. VPLYVY NA VODNÉ POMERY (NAPR. KVALITU, REŽIMY, ODTOKOVÉ POMERY, ZÁSoby)

Návrh ZaD č. 1 ÚPN-O Galovany z hľadiska priestorového a funkčného usporiadania územia nevyvoláva priame negatívne vplyvy na vodné pomery. Spôsobuje zvýšené nároky na spotrebu vody. Celá riešená lokalita bude napojená na potrubie existujúceho vodovodu. Novonavrhované potrubie sa napojí na existujúce potrubie vodovodu. Následne bude potrubie vodovodu vedené do riešenej lokality, kde sa napojí na budúci vodojem, ktorý sa navrhuje na najvyššom mieste v predmetnej lokalite.

Je žiadúce, aby sa v obci súčasne s výstavbou verejného vodovodu realizovala aj výstavba verejnej kanalizácie, lebo je pravdepodobné, že sa zvýši spotreba vody a teda aj produkcia odpadovej vody, čo nepriaznivo ovplyvní kvalitu životného prostredia. ZaD č. 1 ÚPN-O Galovany navrhuje rozšírenie splaškovej aj dažďovej kanalizácie.

Jednou z kľúčových úloh ochrany využívaných zdrojov vôd na úseku kvalitatívnej ochrany je riešenie problematiky zdrojov znečistenia, a to bodových zdrojov znečistenia alebo plošných zdrojov znečistenia. Rozhodujúcimi zdrojmi bodového znečistenia sú vypúšťané odpadové vody.

ZaD č. 1 ÚPN-O Galovany navrhuje dočasne veľkoobjemovú žumpu, kde budú centralizované všetky splaškové vody do jedného miesta na ich zhromaždenie. V celej riešenej lokalite sa navrhuje potrubie splaškovej gravitačnej kanalizácie. Po vybudovaní tlakového potrubia splaškovej kanalizácie a zrealizovaní dodatočných technických úprav na technológii existujúcej čistiarni odpadových vôd sa táto veľkoobjemová žumpa prerobí na čerpaciu stanicu na splaškové vody. Následne sa budú vyprodukované splaškové vody sa prečerpávať do existujúcej čistiarne odpadových vôd, ktorá sa nachádza na konci obce Galovany. Existujúcu čistiareň odpadových vôd bude nutné technologicky zmodernizovať na vyššie prietoknú kapacitu.

Pri realizácii zámerov je možno predpokladať čiastočné ovplyvnenie vodného režimu. Z hydrologického hľadiska je nepriaznivou skutočnosťou tendencia odvádzat vody z povrchového odtoku z povrchu cestných komunikácií a iných spevnených plôch kanalizáciou priamo do recipientov, čo sa v rámci povodí negatívne odzrkadľuje na vývoji povodňových situácií.

Vo vzťahu k negatívnym dopadom zmeny klímy sa preto odporúča prehodnotiť v rámci vyššieho stupňa projektovej dokumentácie spôsob odvádzania zrážkových vôd s možnosťou zadržania vody v území. Pri návrhu odvodnenia prvkov dopravnej infraštruktúry sa odporúča podľa miestnych podmienok zvažovať možnosť odvodnenia zrážkových vôd prostredníctvom buď vsakovacích systémov do podzemných vôd alebo do odparovaco-infiltračných jazierok.

Osobitným prípadom ovplyvnenia režimu podzemných vôd sú prípady, kedy sú dažďové vody z povrchu vozoviek odvádzané do vsaku. Z hľadiska vplyvu na režim podzemných, ale hlavne povrchových vôd možno toto riešenie preferovať, nakoľko zabezpečuje retenciu vôd v území, čo je dôležité aj z hľadiska protipovodňovej ochrany. Pre tieto riešenia sú ale potrebné dostatočné poznatky o hydrogeologických pomeroch konkrétneho územia.

Odvádzanie vôd z povrchového odtoku je podľa § 37 zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách podmienené kladnými výsledkami hydrogeologického posúdenia, zameraného na:

- ✓ preskúmanie a zhodnotenie hydrogeologických pomeroch v príslušnej oblasti,
- ✓ zhodnotenie samočistiacich schopností pôdy a horninového prostredia v mieste vsakovania,
- ✓ preskúmanie a zhodnotenie možných rizík znečistenia a zhoršenia kvality podzemných vôd.

Návrh ZaD č. 1 ÚPN-O Galovany v oblasti protipovodňovej ochrany a odtokových pomeroch požaduje:

Rešpektovať zákon o vodách č. 364/2004 Z.z., zákon č.7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami a príslušné platné normy STN 73 6822, STN 75 2102 atď.,

Odvádzanie a čistenie odpadových vôd z rozvojových lokalít musí zohľadňovať požiadavky na čistenie vôd v zmysle Zákona o vodách č.364/2004 Z.z. a NV SR č.269/2010 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na dosiahnutie dobrého stavu vôd.

Na navrhovaných lokalitách v ďalších stupňoch PD riešiť technické opatrenia na zadržanie zrážkových vôd so spevnených plôch minimálne na úrovni zodpovedajúcej prirodzenej retencie jestvujúceho prostredia (retencia dažďovej vody, retenčné nádrže, infiltrácia dažďových vôd a pod.).

Návrh ZaD č. 1 ÚPN-O Galovany začlenil do Závaznej časti nasledovné regulatívy vodného hospodárstva

- rozšíriť rozvod pitnej vody, prípadne realizácia studní a dotlačacích staníc,
- zrealizovať navrhované rozvody splaškovej kanalizácie, prípadne ČOV,
- odvieť dažďové vody zo spevnených plôch na terén do vsakovacích zariadení,
- dažďové vody z parkovísk predčistiť v zostavách lapačov ropných látok,
- rešpektovať Zákon o vodách č. 364/2004 Z.z. a príslušné platné normy STN 73 6822 a 75 2102 atď.,
- akúkoľvek investorskú činnosť a výsadbu porastov v dotyku s tokmi odsúhlasiť so správcom vodného toku,
- je potrebné ponechať manipulačný pás pre opravy, údržbu a povodňovú aktivitu v šírke min. 6,0 m od brehovej čiary vodných tokov.

6. VPLYVY NA PÔDU (NAPR. SPÔSOB VYUŽÍVANIA, KONTAMINÁCIA, PÔDNA ERÓZIA)

Spôsob využívania poľnohospodárskej pôdy formou intenzívnej výroby a používanie rôznych agrochemikálií prejavuje zvýšením koncentrácie niektorých rizikových prvkov v poľnohospodárskych pôdach a postupnou degradáciou kvality pôdy.

Úbytok poľnohospodárskej pôdy bol najmarkantnejší v zázemí veľkých miest a teda predovšetkým v kotlinách, ktoré predstavujú najkvalitnejšie pôdy kraja.

Hlavnými negatívnymi faktormi, ktoré ovplyvňujú poľnohospodársku výrobu a environmentálne funkcie sú zhutňovanie a acidifikácia pôd, neuvážené rekultivácie pôd, najmä odvodňovanie, nadmerná chemizácia, divoké skládky, zvýšená veterná a vodná erózia.

Klimatické zmeny budú mať významný negatívny dopad aj na pôdu. Vplyvom striedania období sucha a intenzívnych zrážok dôjde k zhoršeniu pôdnej štruktúry a zvýšeniu zhutnenia pôdy a k iným možným ohrozeniam pôdneho fondu (pôdna erózia, ochudobnenie pôdneho substrátu o živiny, podmáčanie a oslabenie koreňového systému drevín).

Negatívne dopady realizácie navrhovaných projektov na pôdu predstavujú hlavne trvalé a dočasné zábery poľnohospodárskej pôdy a lesnej pôdy. Ďalšie vplyvy predstavuje obmedzenie hospodárenia, rozdelenie pozemkov, zhutnenie pôdy prejazdmi stavebnej techniky, stavebnými dvormi, depóniami humusu a pod.

Za negatívny vplyv na pôdu možno považovať záber pôdy a návrh použitia poľnohospodárskej pôdy na nepoľnohospodárske účely. Hodnotená územnoplánovacia dokumentácia vymedzuje nové rozvojové plochy pre výstavbu.

Návrh ZaD č. 1 ÚPN-O Galovany – Zábery poľnohospodárskej pôdy na stavebné a iné zámery - je spracovaná v textovej, tabuľkovej a výkresovej časti v zmysle zákona č. 220/2004 Z.z. o ochrane a

využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z.z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a Spoločných metodických usmernení pre spracovanie záberov poľnohospodárskej pôdy na stavebné a iné nepoľnohospodárske účely.

V rámci ZaD č. 1 ÚPN-O Galovany, sa uvažuje o riešení rozvoja obce mimo zastavané územie obce. Potrebný záber pre rozšírenie hospodárskych dvorov, rekreácie a ostatných plôch vyplýva z predpokladaného demografického rozvoja, ktorý bude súvisieť s rozvojom obce a rozvojom rekreácie v obci a jeho okolí.

Všetky navrhované lokality sa nachádzajú mimo skutočne zastavaného územia obce Galovany. Záber poľnohospodárskej pôdy tvorí plochu 7,1293 ha, z toho záber poľnohospodárskej pôdy v zastavanom území tvorí plochu 0,0000 ha, záber poľnohospodárskej pôdy mimo zastavaného územia tvorí plochu 7,1293 ha.

V ZaD č. 1 ÚPN-O Galovany sa stretneme s týmito kódmi bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek (ďalej len „BPEJ“): 0857302. Záber chránenej poľnohospodárskej pôdy tvorí plochu 5,2467 ha, z toho záber poľnohospodárskej pôdy v zastavanom území tvorí plochu 0,0000 ha, záber poľnohospodárskej pôdy mimo zastavaného územia tvorí plochu 5,2467 ha.

K záberu lesnej pôdy v ZaD č. 1 ÚPN-O Galovany nedôjde.

V projektovej príprave jednotlivých projektov je potrebné vyhodnotiť trvalé a dočasné zábery, ako aj zábery plôch najkvalitnejších, ktoré sú chránené v zmysle NV č. 58/2013 Z.z. o odvodoch za odňatie a neoprávnený záber poľnohospodárskej pôdy. Vo fáze prípravy stavby je potrebné zrealizovať pedologický prieskum zameraný na vyhodnotenie kvality pôd a hrúbky kultúrnej vrstvy v jednotlivých sondách na základe ktorých bude navrhnutá hrúbka skryvky pre celú trasu navrhovanej stavby.

Pri zemných prácach sa postupuje v zmysle zákona NR SR č. 220/2004 o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a Vyhlášky č. 508/2004 Ministerstva pôdohospodárstva SR.

Sprievodným negatívnym javom je možné znečistenie pôdy v prípade havarijných situácií počas výstavby ako aj počas prevádzky.

Pre poľnohospodárstvo sa v ZaD č. 1 ÚPN-O Galovany zadefinovali nasledovné regulatívy:

- hospodársky dvor musí mať uzavretú sústavu hospodárenia s dostatočne veľkým zaťažením rastlinej a živočíšnej výroby najmä z hľadiska produkcie maštalného hnoja a iných odpadov,
- monitoring znečistenia pôd nežiadúcimi cudzorodými látkami,
- v rastlinnej výrobe uplatňovanie pestrej skladby plodín, dodržiavanie všeobecne platných osevných postupov ako predpokladu účinného spôsobu regulácie výskytu burín,
- konzervácia krmných plodín iba prirodzenou cestou, - potreba vypracovania špeciálnej pestovateľskej technológie, v ktorej bude možné uplatňovať iba určité druhy povolených hnojív a pesticídov,
- špecifická potravinárska výroba, ktorá bude garantovať nemožnosť miešania produktov alternatívneho a konvenčného poľnohospodárstva
- distribúciu a obchod budú zabezpečovať špecializované organizácie, tovar bude označený certifikátom a preverený štátnou inštitúciou,
- optimalizácia dávok živín, obmedziť hnojenie dusíkom na jeseň na minimum a nehnojiť na holú pôdu a sneh, obmedziť celkové dávky dusíkatých hnojív,
- hospodáriť so zreteľom na ochranu pôdy a eróziu – oranie po vrstevnici, oziminy, veľké plochy rozčleniť na menšie lány nelesnou drevinovou vegetáciou na vhodných miestach

Vplyvy realizácie strategického dokumentu na pôdu možno hodnotiť ako významné, najmä z hľadiska trvalých záberov, ale v dôsledku potreby rozvoja obce nevyhnutné. Negatívne vplyvy realizácie ZaD č. 1 ÚPN-O Galovany v oblasti ochrany pôdy je možné zmierniť realizáciou účinných ekostabilizačných

opatrení a rešpektovaním navrhovaných zásad a regulatívov v záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie.

7. VPLYVY NA FAUNU, FLÓRU A ICH BIOTOPY (NAPR. CHRÁNENÉ, VZÁCNE, OHROZENÉ DRUHY A ICH BIOTOPY, MIGRAČNÉ KORIDORY ŽIVOČÍCHOV, ZDRAVOTNÝ STAV VEGETÁCIE A ŽIVOČÍŠTVA ATĎ.)

Kritickým obdobím je samotné obdobie výstavby, ktoré súvisia s priamym záberom biotopov s výskytom flóry a fauny, výrubom drevín, so zvýšeným hlukom v dôsledku prejazdov nákladných vozidiel a činnosťou stavebných mechanizmov, tvorbou emisií, zvýšenou prašnosťou, nevhodnou lokalizáciou stavebných dvorov, potenciálnym znečistením povrchových a podzemných vôd ropnými látkami v prípade havarijných stavov.

Obdobie po ukončení výstavby pôsobí predovšetkým nepriaznivými faktormi ako sú: znečistenie ovzdušia tvorbou emisií, hluk a vibrácie, postupná degradácia fragmentovaných a izolovaných biotopov, ovplyvnenie krajinného rázu, vytváranie bariér v krajine a obmedzenie migrácie živočíchov, vznik bariér pre pohyb v krajine oslabujú populácie živočíchov a spôsobujú znižovanie početnosti až zánik druhov organizmov, rozširovanie inváznych druhov rastlín, ovplyvnenie biotopov a druhov napr. prostredníctvom zmien vodného režimu, používanie posypového materiálu na cesty počas zimnej údržby.

Je nevyhnutné rešpektovať zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny. Všeobecná ochrana rastlín a živočíchov v § 4 tohto zákona definuje, že „Každý je pri vykonávaní činnosti, ktorou môže ohroziť, poškodiť alebo zničiť rastliny alebo živočíchy, alebo ich biotopy, povinný postupovať tak, aby nedochádzalo k ich zbytočnému úhynu alebo k poškodzovaniu a ničeniu“.

V súčasnej dobe nie je možné určiť priame negatívne alebo pozitívne vplyvy na konkrétne rastlinné a živočíšne druhy a ich biotopy, tieto vplyvy bude možné identifikovať v rámci posudzovania vplyvov jednotlivých stavieb alebo činností, ktoré budú spĺňať prahové hodnoty pre posudzovanie vplyvov na životné prostredie podľa tretej časti zákona č. 24/2006 Z. z. alebo v procesoch vydávania územných a stavebných povolení na ktorých sa zúčastňujú aj orgány ochrany prírody a krajiny. V projektovej príprave navrhovaných činností je potrebné vypracovať hodnotenie vplyvov činnosti na životné prostredie v zmysle zákona č. 24/2006 Z.z. (EIA), vypracovať prieskumy inventarizácie drevín rastúcich mimo les a určení ich spoločenskej hodnoty v zmysle zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny, a vyhlášky MŽP č. 170/2021 Z.z. v znení neskorších predpisov.

Návrh zaD č. 1 ÚPN-O Galovany nebude mať významný vplyv na flóru a faunu riešeného územia. Navrhované rozvojové plochy sú situované najmä v intenzívne využívanej poľnohospodárskej krajine. Významnejšie spoločenstvá fauny a flóry ako aj chránené vzácne a ohrozené druhy živočíchov a rastlín sú viazané predovšetkým na chránené územia a územia európskej siete chránených území NATURA 2000. Významnejšími z hľadiska výskytu fauny a flóry sú lesné a lúčne porasty, ktoré sú súčasťou voľnej krajiny, mimo navrhovaného urbanizovaného územia. Na minimalizovanie vplyvov na faunu a flóru je potrebné, aby bolo obdobie výstavby čo najkratšie a sústredené do mimo vegetačného a mimo hniezdneho obdobia.

V dotknutej lokalite bol vykonaný Biologický prieskum zameraný na inventarizačný prieskum vegetácie a živočíchov (OTONYCTERIS s.r.o., Prostredná Môlča 32, SK-974 01 Môlča, december 2023), ktorý tvorí prílohu č. 3 tejto správy o hodnotení.

Na dotknutej lokalite neboli zaznamenané žiadne biotopy zo skupiny A ako biotopy významné z hľadiska ochrany prírody. V rámci platného katalógu biotopov Slovenska, všetky zistené biotopy patria do skupiny X Ruderálne biotopy ako: X1 Rúbaniská s prevahou bylín a tráv, X2 Rúbaniská s prevahou drevín, X3 Nitrofilná ruderalná vegetácia mimo sídel resp. X3* Nitrofilná ruderalná

vegetácia v pokročilom štádiu sukcesie a X11 Pôvodné porasty drevín. Inventarizačným prieskumom neboli zaznamenané žiadne obojživelníky ani plazy v dotknutej lokalite aj keď výskyt niektorých druhov možno predpokladať. Spolu bolo v dotknutej lokalite zistených 25 druhov vtákov, z tohto počtu len päť druhov v dotknutej lokalite resp. v širšom okolí pravdepodobne aj hniezdi. Dotknutá lokalita nepredstavuje vhodné biotopy pre trvalý výskyt vzácnejších druhov vtákov z pohľadu ochrany prírody a krajiny. V dotknutej lokalite resp. v jej širšom okolí som na základe vizuálneho pozorovania a identifikáciou pobytových znakov (trus, stopy) identifikoval spolu šesť druhov cicavcov, patriacich do troch radov: párnokopytníky, šelmy a hmyzožravce. V okolí dotknutej lokality sa nenachádza žiadny významný regionálny alebo lokálny terestrický biokoridor, ktorý by bol ovplyvnený navrhovanou činnosťou. V prevažnej miere sa tu uplatňuje len veľmi lokálna migrácia živočíchov, najmä párnokopytníkov, ktoré sa presúvajú medzi svojimi potravnými biotopmi a miestami úkrytu.

8. VPLYVY NA KRAJINU – ŠTRUKTÚRU A VYUŽÍVANIE KRAJINY, SCENÉRIU KRAJINY

S rozvojom osídlenia súvisia vplyvy na štruktúru, využívanie a scenériu krajiny. Najvýznamnejším priamym vplyvom na štruktúru a využívanie krajiny je zníženie poľnohospodárskej produkcie z dôvodov trvalých záberov poľnohospodárskej pôdy. Medzi významné trvalé a nevratné vplyvy patrí vytvorenie rozvojového územia vo voľnej krajine územne oddelenej od existujúceho zastavaného územia sídla. Z hľadiska rozvoja urbanizácie treba vždy veľmi citlivo prihliadať na urbanistický rozvoj ako aj na štruktúru a využívanie krajiny a možné narušenie scenérie krajiny v bezprostrednom okolí. Kľúčovú úlohu bude zohrávať celkové architektonické riešenie jednotlivých objektov, ktoré by malo zodpovedať danému charakteru územia bez uplatňovania cudzích štýlov architektúry so zreteľom na danú funkciu a maximálneho využitia zelených prvkov (vegetačné oplotenie, vegetačné úpravy s vylúčením cudzokrajných drevín, krovín a pod.).

Návrh ZaD č. 1 ÚPN-O Galovany bude pôsobiť na štruktúru a využívanie krajiny. Do riešeného územia umiestňuje nové plochy pre rozvoj poľnohospodárstva a rekreácie. Súčasná krajinná štruktúra je výsledkom dlhodobého pôsobenia antropického tlaku na krajinu, veľkosť ktorého ovplyvňuje mieru stability a kvality. Rozvojové plochy by mali byť navrhované, tak aby boli čo najviac minimalizované vplyvy na súčasnú krajinnú štruktúru. ZaD č. 1 ÚPN-O Galovany nenavrhuje rozvoj v lokalitách s výskytom významných krajinných prvkov. Vplyvy počas realizácie navrhovaných zámerov majú významnejší charakter, nakoľko dochádza k narušeniu existujúcej homogenity povrchu krajiny. Vznikajú nápadne negatívne pôsobiace prvky v scenérii krajiny. Osobitne rušivo pôsobia staveniská počas výstavby. Negatívne vplyvy na scenériu krajiny je možné čiastočne zmierniť vegetačnými úpravami a architektonickým riešením a pod.

Návrh ZaD č. 1 ÚPN-O Galovany definuje v časti 2.18.7. Zásady a regulatívy zachovania kultúrohistorických hodnôt, pre ochranu a využívanie prírodných zdrojov, pre ochranu prírody a tvorbu krajiny, pre vytváranie a udržiavanie ekologickej stability, vrátane plôch zelene.

Návrh ZaD č. 1 ÚPN-O Galovany definuje parciálne regulatívy pre rozvojové plochy, kde sa uvádzajú požiadavky:

- Parkovanie alebo garážovanie riešiť na vlastnom pozemku
- Zachovať ráz regionálnej architektúry, hospodárske objekty a rekreačné chaty budovať vo vidieckom štýle
- Zachovať ráz regionálnej architektúry
- Zachovať ochranné pásmo diaľnice D1 a železnice
- Zachovať ochranné pásmo VVN as VN vedenia a ochranné pásmo lesa
- Doplniť vzrastlú drevinovú vegetáciu okolo hospodárskych dvorov, ktorá by zároveň plnila izolačnú a protihlukovú funkciu

Stanovenie regulačných opatrení navrhovanej výstavby je vlastne abstrahovanie koncepčného riešenia a jeho formovanie do jednoznačne stanoviteľných prvkov pre riadenie územného rozvoja konkrétneho vymedzeného územia. Regulačné opatrenia sú podľa významu a dôležitosti na: hlavné, prípustné a neprípustné. Parciálne regulatívy dopĺňajú tieto opatrenia a platia pre celé riešené územie.

Ďalšie parciálne regulatívy:

- verejnoprospešné stavby sú uvedené v časti 2.18.12
- pri novej výstavbe hospodárskych rekreačných objektov dodržať architektonický charakter sídla s použitím tradičných stavebných prvkov a materiálov, hospodárske objekty a rekreačné chaty budovať vo vidieckom štýle,
- vzhľadom na charakter krajiny, nepovoľovať ploché strechy,
- v jednotlivých regulovaných priestoroch nepovoľovať dočasné objekty ako montované obytné bunky /typ zariadenie staveniska a mobilné domy,
- v rekreačných územiach neoplocovať parcely vysokými betónovými nepriehľadnými plotmi, odporúča sa použiť prírodné materiály,
- dodržať podmienky OÚ – odbor krízového riadenia
- spôsob a rozsah ukrytia obyvateľstva riešiť podľa zákona č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov, vyhlášky MV SR č. 532/2006 Z. z. o podrobnostiach na zabezpečenie stavebno-technických požiadaviek a technických podmienok zariadení civilnej ochrany, - nehnuteľnosti neumiestňovať do: a) územia vymedzeného hranicou 50 - ročnej resp. 100 ročnej vody z miestnych vodných tokov, b) zosuvného územia

Navrhovaná koncepcia rozvoja v ZaD č. 1 ÚPN-O Galovany po zapracovaní pripomienok a odporúčaní by nemala spôsobiť závažné negatívne ovplyvnenie krajinného scenérie a krajinného obrazu. Očakáva sa mierne negatívny vplyv na krajinu, ktorý bude prijateľný za predpokladu rešpektovania navrhovaných opatrení a záväzných regulatívov.

9. VPLYVY NA CHRÁNENÉ ÚZEMIA A OCHRANNÉ PÁSMA [NAPR. NAVRHOVANÉ CHRÁNENÉ VTÁČIE ÚZEMIA, ÚZEMIA EURÓPSKEHO VÝZNAMU, EURÓPSKA SÚSTAVA CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ (NATURA 2000), NÁRODNÉ PARKY, CHRÁNENÉ KRAJINNÉ OBLASTI, CHRÁNENÉ VODOHOSPODÁRSKE OBLASTI], NA ÚZEMNÝ SYSTÉM EKOLOGICKEJ STABILITY

Z hľadiska priestorového a funkčného rozvoja nemožno predpokladať potenciálne negatívne vplyvy pri umiestňovaní nových zámerov na chránené územia alebo lokality Natura 2000, keďže tieto sa v území nenachádzajú. Vplyv na OP národného parku Nízke Tatry sa nepredpokladá. Nedôjde ani k ovplyvneniu prvkov ÚSES. Prvky ÚSES sú rešpektované v textovej a grafickej časti ako územia s ekostabilizačnou funkciou. Súčasťou ZaD č. 1 ÚPN-O Galovany sú opatrenia na zabezpečenie ich ekostabilizačnej funkcie.

ZaD č. 1 ÚPN-O Galovany definuje zásady a regulatívy na posilnenie ochrany prírody a tvorby krajiny, a udržiavanie územného systému ekologickej stability, ktoré sú premietnuté do časti 2.18.7. Zásady a regulatívy zachovania kultúrohistorických hodnôt, pre ochranu a využívanie prírodných zdrojov, pre ochranu prírody a tvorbu krajiny, pre vytváranie a udržiavanie ekologickej stability, vrátane plôch zelene:

OCHRANA PRÍRODY A PRÍRODNÉ ZDROJE

Dopĺňa sa:

- zachovať brehové porasty existujúceho vodného toku,

- stavby (vrátane oplotení) umiestňovať minimálne 5 m od všetkých vodných tokov, v prípade, že sú brehové porasty toku širšie, umiestňovať výstavbu až za tieto brehové porasty,
- rešpektovať prvky územného systému ekologickej stability, zabezpečiť skladbu terestrických biokoridorov a biocentier vo voľnej krajine len prírodnými prvkami, t. j. trávne porasty, stromová a krovinná vegetácia a vylúčiť všetky aktivity ohrozujúce prirodzený vývoj (najmä urbanizácia, holoruby, vylúčenie chemických výživových a ochranných látok, skládky odpadov a i.),
- podporovať extenzívne leso-pasienkárске využívanie podhorských častí s cieľom zachovania krajinársky a ekologicky hodnotných lokalít s rozptýlenou vegetáciou,
- pri navrhovaní a lokalizácii objektov v blízkosti chránených území je potrebné postupovať s veľkou zodpovednosťou a navrhnúť opatrenia na elimináciu nepriaznivých vplyvov v zmysle zákona č. Zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov o ochrane prírody a krajiny v platnom znení a uviesť ich v stavebnom povolení,
- podľa § 10 ods. 2 zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch na vydanie rozhodnutia o umiestnení stavby a o využití územia v ochrannom pásme lesa sa vyžaduje záväzné stanovisko orgánu štátnej správy lesného hospodárstva v ochrannom pásme lesa, ktoré tvoria pozemky vo vzdialenosti do 50 m od hranice lesných pozemkov. Tento súhlas nenahrádza záväzné stanovisko podľa § 10 ods. 2 zákona č. 326/2005 Z.z. o lesoch.

Ekologická stabilita

Dopĺňa sa:

Pre zachovanie resp. posilnenie ekologickej stability v území je bezpodmienečne nutné:

- rešpektovať a zachovať všetky rôznorodé formy a podmienky života v danom katastri,
- vynechať plochy z ekologického pohľadu významné a vzácne v krajine a prípadnými rozvojovými a výstavbovými aktivitami ich obísť,
- dbať na konektivitu týchto plôch s okolím a túto prepojenosť aj zachovať na úkor rozvojových aktivít, ktoré je vždy možné presunúť o niečo ďalej (existujúce významné biotopy presunúť nemožno – boli tu skôr a majú právo na existenciu),
- pretože územie katastra je poznačené technickými prvkami – diaľnicou a elektrifikovanou železnicou, diaľkovými rozvodmi VVN a VN, z tohto hľadiska je ekologická stabilita územia pomerne nízka a stabilnejšie prvky sú sústredené do zachovaných častí prírody, ktoré predstavujú menšie krovité porasty, čiastočne koridory malých vodných tokov, porasty nelesnej drevinovej vegetácie a ktoré je potrebné chrániť,
- lesy, ktorých tu je len do 4% výmery, sa všeobecne považujú za jeden z najvýznamnejších ekostabilizačných činiteľov, avšak kvôli tejto ploche majú len obmedzené pôsobenie, lesy, ktoré sa dotýkajú riešeného územia je potrebné zachovať a rešpektovať ich ochranné pásmo,
- ostatnú krajinu dopĺňajú pasienky a lúky s porastami drevín rastúcich mimo les a poľnohospodárska pôda, hospodárenie v poľnohospodárskej krajine je potrebné dodržať ekologické zásady – obmedziť používanie chemického hnojenia a upraviť prípadnú aplikáciu tak, aby nevznikal nežiadúci odnos do vodných tokov, nepoužívať strojovú techniku pri obhospodarovaní podmäčianých plôch na lúkach a pasienkoch – prípadne uplatňovaním individuálneho prístupu vynechať tieto plochy z intenzívneho obhospodarovania.

Závažné negatívne vplyvy ZaD č. 1 ÚPN-O Galovany na ochranu prírody a krajiny a na prvky ÚSES sa pri akceptovaní navrhovaných zásad a regulatívov a dodržiavaní platnej legislatívy nepredpokladajú.

10. VPLYVY NA KULTÚRNE A HISTORICKÉ PAMIATKY, VPLYVY NA ARCHEOLOGICKÉ NÁLEZISKÁ

Navrhované riešenie Návrhu ZaD č. 1 ÚPN-O Galovany vytvára predpoklady pre zabezpečenie ochrany historických, umelecko-historických, urbanistických a architektonických hodnôt prostredia.

Žiadne zámery, ktoré by mohli mať vplyv na kultúrne a historické pamiatky, či na archeologické náleziská, známe nie sú.

Ochrana, obnova, využívanie a prezentácia pamiatok a pamiatkových území je upravená zákonom č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov. Základ historických sídelných štruktúr v krajine predstavujú nehnuteľné kultúrne pamiatky. Pri stavebnej činnosti v území je potrebné dodržať povinnosť ohlásenia prípadného archeologického nálezu podľa § 40 zákona č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu, v súlade s § 127 stavebného zákona. V prípade nálezu archeologických pamiatok bude potrebné vykonať záchranný prieskum a dodržať súvisiace ustanovenia vyplývajúce zo zákona č. 49/2002 o ochrane pamiatkového fondu. V súlade s ustanovením § 30, odsek 4 a § 41, odsek 4 pamiatkového zákona, je potrebné pred začatím stavebných prác rešpektovať podmienky kladené v stanovisku vydanom Krajským pamiatkovým úradom, v ktorom sú určené podmienky realizácie stavby a podmienky vykonávania archeologického výskumu na lokalitách vyznačených v situácii stavby. Časť archeologických výskumov bude realizovaná formou záchranných výskumov v predstihu a časť formou sledovania výkopových prác počas stavebných prác.

ZaD č. 1 ÚPN-O Galovany definuje zásady a regulatívy na posilnenie ochrany prírody a tvorby krajiny, a udržiavanie územného systému ekologickej stability, ktoré sú premietnuté do časti 2.18.7. Zásady a regulatívy zachovania kultúrohistorických hodnôt, pre ochranu a využívanie prírodných zdrojov, pre ochranu prírody a tvorbu krajiny, pre vytváranie a udržiavanie ekologickej stability, vrátane plôch zelene:

OCHRANA PAMIATOK

Dopĺňa sa.

Pri akejkoľvek stavebnej a inej činnosti na riešenom území, musí byť oslovený KPÚ Žilina, ktorého stanovisko bude podkladom pre vydanie územného rozhodnutia a stavebného povolenia. Pri uplatňovaní územného plánu v praxi, pri príprave stavby a jej realizácii, bude v oprávnených prípadoch rozhodnutím KPÚ Žilina uplatnená požiadavka na zabezpečenie archeologického výskumu.

11. VPLYVY NA PALEONTOLOGICKÉ NÁLEZISKÁ A VÝZNAMNÉ GEOLOGICKÉ LOKALITY

Realizácia stavieb a činností podľa Návrhu ZaD č. 1 ÚPN-O Galovany nevyvolá žiadne vplyvy tohto druhu. V prípade, že počas stavebných prác dôjde k odkrytiu paleontologických nálezísk, príp. geologicky významných lokalít bude potrebné postupovať v zmysle príslušných právnych predpisov.

12. INÉ VPLYVY

Iné vplyvy ako boli už uvedené sa nepredpokladajú, môžu sa však objaviť pri plánovaní alebo realizácii konkrétnych návrhov prvkov urbanizácie, konkrétnych stavieb dopravnej a technickej infraštruktúry. V takých prípadoch bude potrebné postupovať v zmysle príslušných právnych predpisov.

13. KOMPLEXNÉ POSÚDENIE OČAKÁVANÝCH VPLYVOV Z HĽADISKA ICH VÝZNAMNOSTI, VZÁJOMNÝCH VZŤAHOV A ICH POROVNANIE S PLATNÝMI PRÁVNÝMI PREDPISMI

Hodnotenie významnosti predpokladaných vplyvov bolo uskutočnené s použitím bodovej stupnice hodnotenia od 0 do 5. Najvyššej bodovej hodnote (5) zodpovedá veľmi významný vplyv, ktorý ma

dosah presahujúci lokálnu úroveň alebo ovplyvňuje najzraniteľnejšie zložky životného prostredia. Najnižšia bodová hodnota (0) zodpovedá absencii akéhokoľvek vplyvu.

Predmetom hodnotenia boli vplyvy uvedené v kapitole III.; podkapitolách 1. – 12. tejto správy o hodnotení. Spomedzi uvádzaných vplyvov sa okrem pôdy a krajiny nepredpokladajú významnejšie negatívne vplyvy, t. j. vplyvy s bodovým hodnotením 3 – 5. Všetky ostatné predpokladané vplyvy možno považovať za nevýznamné alebo málo významné, čo zodpovedá bodovému hodnoteniu 1 - 2.

Uvedené vplyvy v tejto fáze spracovania dokumentácie zväčša nie je možné vyjadriť presnými kvantitatívnymi ukazovateľmi, nakoľko prevažujú nepriame vplyvy. Konkrétne návrhy investičných projektov možno stotožniť s priamymi vplyvmi, potenciálne dopady navrhovaného funkčného využitia klasifikujeme ako nepriame vplyvy. Nasledovné hodnotenie vplyvov podľa významnosti možno preto považovať len za orientačné.

Tab. 20 Súhrnné hodnotenie významnosti očakávaných vplyvov

Skupina vplyvov	Druh vplyvu	Významnosť
Vplyvy na obyvateľstvo	pozitívny nepriamy	2
	negatívny nepriamy	1
Vplyvy na horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy a geomorfologické pomery	bez vplyvu	0
Vplyvy na klimatické pomery	negatívny nepriamy	2
Vplyvy na ovzdušie	pozitívny nepriamy	1
	negatívny nepriamy	0 - 1
Vplyvy na vodné pomery	negatívny nepriamy	2
Vplyvy na pôdu	negatívny priamy	3 - 4
Vplyvy na flóru, faunu a ich biotopy	pozitívny nepriamy	1
	negatívny nepriamy	1
Vplyvy na krajinu	pozitívny nepriamy	1
	negatívny nepriamy	3
Vplyvy na chránené územia, ochranné pásma a ÚSES	negatívny nepriamy	1
Vplyvy na kultúrne a historické pamiatky, archeologické náleziská	bez vplyvu	0
Vplyvy na paleontologické náleziská a významné geologické lokality	bez vplyvu	0
Iné vplyvy	bez vplyvu	0

IV. NAVRHOVANÉ OPATRENIA NA PREVENCIU, ELIMINÁCIU, MINIMALIZÁCIU A KOMPENZÁCIU VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE

Dňa 19.3.2018 boli Uznesením Zastupiteľstva Žilinského samosprávneho kraja č. 5/4/2018 (VZN č. 49/2018) schválené Zmeny a doplnky č. 5 - ÚPN-VÚC Žilinského kraja, ktoré nesúvisia so Zmenami a doplnkami č. 1 - ÚPN obce Galovany.

Zmeny a doplnky č. 1 - ÚPN obce Galovany rešpektujú nadradenú územnoplánovaciu dokumentáciu. Na riešené územie a záujmové územie ZaD č. 1 ÚPN-O Galovany sa vzťahujú priamo aj nepriamo nasledovné záväzné regulatívy funkčného a priestorového usporiadania vyplývajúce zo záväznej časti Územného plánu VÚC Žilinského kraja v znení schválených Zmien a doplnkov č. 1.- 4.

Väzby vyplývajúce z riešenia a záväzných častí územného plánu regiónu

1. ZÁVÄZNÉ REGULATÍVY FUNKČNÉHO A PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA ÚZEMIA

Pri riadení funkčného využitia, usporiadania územia a rozvoja osídlenia kraja platia tieto záväzné regulatívy, ktoré nadväzujú na záväznú časť KURS 2001, schválenú uznesením vlády SR 1033 z 31. 10. 2001 a vyhlásenú nariadením vlády SR 528/2002 Z. z. zo 14. 08. 2002.

1. V OBLASTI USPORIADANIA ÚZEMIA, OSÍDLENIA A ROZVOJA SÍDELNEJ ŠTRUKTÚRY

1.1 vytvárať podmienky pre vyvážený rozvoj Žilinského kraja v oblastiach osídlenia, ekonomickej, sociálnej a technickej infraštruktúry pri zachovaní zdravého životného prostredia a biodiverzity v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja,

1.5 formovať sídelnú štruktúru na nadregionálnej úrovni na území Žilinského kraja prostredníctvom regulácie priestorového usporiadania a funkčného využívania územia jednotlivých hierarchických úrovní ťažísk osídlenia, centier osídlenia, rozvojových osí a vidieckych priestorov,

1.14 formovať ťažiská osídlenia uplatňovaním princípov decentralizovanej koncentrácie,

1.15 upevňovať vnútro štátne sídelné väzby medzi ťažiskami osídlenia,

1.16 vytvárať podmienky pre budovanie rozvojových osí v záujme tvorby vyvázenej hierarchizovanej štruktúry,

1.17 napomáhať rozvoju vidieckeho priestoru a náprave vzťahu medzi mestom a vidiekom na základe nového partnerstva, založeného na vyššej integrácii funkčných vzťahov mesta a vidieka nasledovnými opatreniami:

1.17.1 vytvárať podmienky pre rovnovážny vzťah urbánnych a rurálnych území a integráciu funkčných vzťahov mesta a vidieka,

1.17.2 podporovať rozvoj vidieckeho osídlenia s cieľom vytvárania rovnocenných životných podmienok obyvateľov a zachovania vidieckej (rurálnej) krajiny ako rovnocenného typu sídelnej štruktúry,

1.17.3 zachovať špecifický ráz vidieckeho priestoru a pri rozvoji vidieckeho osídlenia zohľadňovať špecifické prírodné, krajinné a architektonickopriestorové prostredie,

1.17.4 vytvárať podmienky dobrej dostupnosti vidieckych priestorov k sídelným centráram, podporovať výstavbu verejného dopravného a technického vybavenia obcí, moderných informačných technológií tak, aby vidiecke priestory vytvárali kultúrne a pracoviskovo rovnocenné prostredie voči urbánnym priestorom a dosiahnuť tak skĺbenie tradičného vidieckeho prostredia s požiadavkami na moderný spôsob života,

1.20 rešpektovať existenciu pamiatkovo chránených historických sídelných a krajinných štruktúr, a to najmä lokalít svetového kultúrneho dedičstva, archeologických nálezov, pamiatkových rezervácií, pamiatkových zón, areálov historickej zelene, národných kultúrnych pamiatok, lokalít tvoriacich charakteristické panorámy chránených území, národnú sústavu chránených území v príslušnej kategórii a stupni ochrany a medzinárodne chránených území (ramsarské lokality, lokality NATURA).

1.21 ďalšie plochy v katastrálnych územiach jednotlivých obcí riešiť v nadväznosti na zastavané územie, nevytvárať izolované urbanistické celky, rešpektovať prírodné a historické danosti územia obce, v novovytváraných územných celkoch ponechať rezervu na vnútrošídlnú a vnútroareálovú zeleň.

2. V OBLASTI SOCIÁLNEJ INFRAŠTRUKTÚRY

2.5.zriaďovať zariadenia sociálnych služieb a rozširovať ich sieť v závislosti od konkrétnych potrieb občanov v každom sídle okresu,

2.12 riešiť nedostatočné kapacity zariadení sociálnej starostlivosti a ich zaostalú materiálnotechnickú základňu v regiónoch,

2.14 zachovať územné predpoklady pre prevádzku a činnosť existujúcej siete a rozvoj nových kultúrnych zariadení v regiónoch ako neoddeliteľnej súčasti existujúcej infraštruktúry a kultúrnych služieb obyvateľstvu.

3. V OBLASTI ROZVOJA REKREÁCIE, TURISTIKY, CESTOVNÉHO RUCHU A KÚPEĽNÍCTVA

3.2. podporovať diferencovane regionálne možnosti využitia rekreácie, turistiky a cestovného ruchu na zlepšenie hospodárskej stability a zamestnanosti, najmä na Kysuciach, Orave a v Turci, na upevňovanie zdravia a rekondície obyvateľstva, predovšetkým v mestách Žilina, Ružomberok, Martin a Liptovský Mikuláš a na zachovanie a využitie kultúrneho dedičstva vo všetkých okresoch kraja,

3.11. podporovať aktivity súvisiace s rozvojom vidieckeho turizmu v podhorských oblastiach, najmä na Kysuciach, Orave a Turci,

3.14.podporovať aktivity, ktoré súvisia s realizáciou siete miestnych cyklotrás nadväzujúcich na navrhované cyklomagistrály.

4. V OBLASTI SPORIADANIA ÚZEMIA Z HĽADISKA EKOLOGICKÝCH ASPEKTOV, OCHRANY PÔDNEHO FONDU, OCHRANY PRÍRODY A KRAJINY A OCHRANY KULTÚRNEHO DEDIČSTVA

4.1. rešpektovať prvky systému ekologickej stability kraja a ich funkčný význam v kategóriách

4.1.3.biocentrá regionálneho významu podľa schváleného územného plánu

4.2. rešpektovať podmienky ochrany prírody v súlade so schváleným národným zoznamom území európskeho významu,

4.3. dodržať pri hospodárskom využívaní území začlenených medzi prvky územného systému ekologickej stability podmienky

4.3.1.pre chránené územia (vyhlásené a navrhované na vyhlásenie) podľa osobitných predpisov o ochrane prírody a krajiny, kategórie a stupňa ochrany

4.3.2. pre lesné ekosystémy podľa osobitných predpisov o ochrane lesov v kategóriách ochranné lesy a lesy osobitného určenia,

4.3.3.pre poľnohospodárske ekosystémy podľa osobitných predpisov o ochrane poľnohospodárskeho pôdneho v kategóriách podporujúce a zabezpečujúce ekologickú stabilitu územia (trvalé trávne porasty),

4.8. zachovať územné časti s typickou rázovitosťou krajinnej štruktúry daného regiónu(Kysuce, Orava, Liptov, Turiec)

4.8.2.preveriť pri každom navrhovanom veľkoplošnom zábere, líniovom zábere krajiny, alebo inom technickom diele: a) dopad navrhovaných stavieb na okolitú krajinu – krajinný obraz (harmóniu, kompozíciu, vyváženosť a mierkovitosť) b) dopad navrhovaných stavieb na zmenu krajinnej panorámy miesta alebo línie, c) bezprostredný dopad a mieru devastácie lokálnych krajinných scenérií alebo ich zmenu,

4.9 zabezpečiť revitalizáciu regulovaných tokov s doplnením sprievodnej zelene,

4.10 prispôbovať trasy dopravnej a technickej infraštruktúry prvkom ekologickej siete tak, aby bola maximálne zabezpečená ich vodivosť a homogenosť,

4.11 eliminovať systémovými opatreniami stresové faktory, pôsobiace na prvky územného systému ekologickej stability (pôsobenie priemyselných a dopravných exhalácií, znečisťovanie vodných tokov a pod.),

4.12 rešpektovať poľnohospodársky pôdny fond a lesný pôdny fond ako faktor limitujúci urbanistický rozvoj kraja, definovaný v záväznej časti územného plánu; osobitne chrániť ornú pôdu s veľmi vysokým až stredne vysokým produkčným potenciálom, ornú pôdu, na ktorej boli vybudované hydromelioračné zariadenia, ako aj poľnohospodársku pôdu, na ktorej boli vykonané osobitné opatrenia na zvýšenie jej produkčnej schopnosti,

4.17. rešpektovať zásady rekreačnej funkcie krajinných celkov a limity rekreačnej návštevnosti podľa schválených územných plánov obcí, aktualizovaných územnoplánovacích podkladov a dokumentov a koncepcií rozvoja jednotlivých oblastí kraja a obcí v záujme trvalej a objektívnej ochrany prírodného prostredia Žilinského kraja

4.19. zabezpečiť ochranu prirodzených ekosystémov podporou rozvoja komplexnej vybavenosti (vrátane zvyšovania lôžkových kapacít v ochranných pásmach národných parkov) a taktiež rozvojom obcí v podhorských oblastiach s dôrazom na vyzvihnutie miestnych zvláštností a folklóru. Uvedenú skutočnosť riešiť komplexne s dôrazom na limity prírodných zdrojov,

4.20. vymedziť hranice zátopových území vodných tokov v ÚPD obcí za účelom ochrany priestoru riečnych alúvií pre situácie vysokých vodných stavov a ochrany biotických prvkov a ich stanovišť v alúviách vodných tokov,

4.21. zabezpečiť pri ochrane pamiatkových území ich primerané funkčné využitie, zachovanie, údržbu a regeneráciu historického pôdorysu a parcelácie, vylúčenie veľkoplošných asanácií, zachovanie objektovej skladby, výškového a priestorového usporiadania objektov, uličného parteru, zachovanie charakteristických pohľadov, siluety a panorámy, rešpektovanie historických a architektonických dominánt, zachovanie archeologických nálezísk.

5. V OBLASTI ROZVOJA NADRADENEJ DOPRAVNEJ INFRAŠTRUKTÚRY

5.3 infraštruktúra cestnej dopravy

5.3.1 v návrhovom i výhľadovom období rešpektovať lokalizáciu existujúcej cestnej infraštruktúry diaľnic až ciest III. triedy - definovanú pasportom Slovenskej správy ciest „Miestopisný priebeh cestných komunikácií“ - ohraničenú jej ochrannými pásmami mimo zastavaného územia a cestnými pozemkami v rámci zastavaného územia kraja,

5.4. infraštruktúra železničnej dopravy

5.4.1 v návrhovom i výhľadovom období rešpektovať lokalizáciu existujúcej železničnej infraštruktúry - tratí, plôch a zariadení - umiestnenú na pozemkoch Železníc Slovenskej republiky, ohraničenú jej ochrannými pásmami, 5.4.4. v návrhovom a výhľadovom období chrániť územný koridor a vo výhľadovom období realizovať modernizáciu železničnej trate č. 180 I. kategórie na traťovú rýchlosť do 160 km/h, v trase multimodálneho koridoru č. Va., koridorová sieť TEN-T, sieť AGC č. E40, sieť AGTC č. C-E v trase a úsekoch: a) v existujúcom koridore trate v úsekoch technicky vynútených lokálnych úprav smerového vedenia trate, b) v nových úsekoch smerového vedenia trate mimo existujúce železničné pozemky Vlachy - Liptovský Mikuláš - Liptovský Hrádok, Kráľova Lehota - Hybe, Východná - Važec - hranica Žilinského a Prešovského kraja,

6. V OBLASTI VODNÉHO HOSPODÁRSTVA

6.5. podporovať rozvoj miestnych vodovodov v obciach a ich miestnych častiach s nedostatočným zásobovaním pitnou vodou, mimo dosahu SKV a v obciach bez verejného vodovodu,

6.6. zabezpečiť rozvoj verejných kanalizácií v súlade s vecnými požiadavkami smernice 91/271/EHS (transportovanými do zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách), vrátane časového harmonogramu, s cieľom vytvoriť podmienky pre zabezpečenie dobrého stavu do roku 2015. To znamená:

6.6.3. ak je v aglomeráciách s veľkosťou pod 2000 obyvateľov vybudovaná stoková sieť, alebo sa aglomerácia nachádza v území vyžadujúcu zvýšenú ochranu podzemných vôd,

povrchových vôd, prírodných liečivých vôd a prírodných minerálnych vôd, zabezpečiť primeranú úroveň čistenia komunálnych odpadových vôd alebo splaškových odpadových vôd tak, aby bola zabezpečená požadovaná miera ochrany recipienta, opatrenia budú realizované priebežne v súlade s rozvojom verejných kanalizácií,

6.6.4.zabezpečiť realizáciu opatrení pre zmiernenie negatívneho dopadu odľahčovaní a odvádzania vôd z povrchového odtoku na ekosystém recipienta,

6.6.5.vylúčiť vypúšťanie čistiarenskeho kalu a obsahu žump do povrchových vôd a podzemných vôd,

6.13. na ochranu územia pred povodňami

6.13.2. navrhované úpravy vodných tokov riešiť tak, aby zostali zachované ich ekostabilizačné a migračné funkcie,

6.13.5 rešpektovať záplavové čiary z máp povodňového ohrozenia a zamedziť výstavbu v okolí vodných tokov a v území ohrozovanom povodňami,

6.13.6 rešpektovať preventívne protipovodňové opatrenia navrhované v pláne manažmentu povodňového rizika,

6.14 rešpektovať pásma ochrany verejných vodovodov, verejných kanalizácií a vodohospodárskych stavieb.

7. V OBLASTI NADRADENEJ ENERGETICKEJ INFRAŠTRUKTÚRY

7.2. zabezpečiť zvýšenú výrobu elektrickej energie:

7.2.1 modernizáciou a rekonštrukciou existujúcich zdrojov,

7.4. v energetickej náročnosti spotreby

7.4.1 realizovať opatrenia na zníženie spotreby elektrickej energie v priemysle a energeticky náročných prevádzkach,

7.4.2 minimalizovať využívanie elektrickej energie na výrobu tepla,

7.6. chrániť územné koridory a plochy pre vedenia a zariadenia vo výhlade po roku 2015:

7.6.4. výstavbu nového 2x400 kV vedenia ZVN v trase Liptovská Mara – PVE Čierny Váh – Spišská Nová Ves a to variantne:

a) výstavbou nového 2x400kV vedenia v koridore 220 kV vedenia V273 Medzibrod-Lemešany, pričom šírka koridoru sa zmení zo súčasných 55 m na 80 m vrátane ochranného pásma,

b) výstavbou nového 2x400 kV vedenia súbežne s existujúcim 1x400 kV vedením V407 a to za jeho prevádzky,

7.9. zriaďovať zásobovacie VTL a STL prepojovacie sústavy plynovodov hlavne v okresoch Námestovo, Ružomberok, Liptovský Mikuláš,

7.13 vytvárať priaznivé podmienky na intenzívnejšie využívanie obnoviteľných a druhotných zdrojov energie ako lokálnych doplnkových zdrojov k systémovej energetike,

7.14 podporovať a presadzovať v regióne ŽSK s podhorskými obcami, využitie miestnych energetických zdrojov (biomasa, geotermálna a solárna energia, MVE a pod.) pre potreby obyvateľstva a služieb,

7.15 znižovať energetickú náročnosť objektov (budov) z hľadiska tepelných strát,

8. V OBLASTI ODPADOVÉHO HOSPODÁRSTVA

8.3. zabezpečiť lokality pre výstavbu zariadení súvisiacich s triedením, recykláciou, využívaním a zneškodňovaním odpadov v obciach určených v územnom pláne,

8.4.zneškodňovanie nevyužitých komunálnych odpadov riešiť prednostne na zabezpečených regionálnych skládkach odpadov obciach určených v územnom pláne.

11. V OBLASTI PÔŠT

11.2. zabezpečovať poštové služby v rámci Žilinského samosprávneho kraja regionálnymi poštovými centrami (RPC): b) RPC Liptovský Mikuláš pre okresy: Dolný Kubín, Liptovský Mikuláš, Námestovo, Ružomberok a Tvrdošín,

II. VEREJNOPROSPEŠNÉ STAVBY

Z verejnoprospešných stavieb vymedzených v ÚPN VÚC Žilinského kraja a jeho Zmenách a doplnkov sa na riešené územie vzťahujú:

2. Dopravné stavby cestné

2.1. Dopravné stavby cestné

2.1.1. diaľnica D1 v kompletnej trase, diaľničné križovatky a privádzače, sprievodné komunikácie I/61 a I/18,

2.2. dopravné stavby železničnej a kombinovanej dopravy:

2.2.2. modernizácia železničnej trate č. 180 v úseku Žilina – hranica Žilinského a Prešovského kraja,

3. Technická infraštruktúra

3.1. vodohospodárske stavby

3.1.11. preventívne protipovodňové opatrenia v povodiach drobných tokov,

3.4. Stavby na zneškodňovanie, využívanie a spracovanie odpadov

3.4.2. Stavby a zariadenia na zneškodňovanie, dotriedňovanie, kompostovanie a recykláciu odpadov

Pri návrhu verejnoprospešných stavieb rešpektovať verejnoprospešné stavby vyplývajúce zo záväznej časti Územného plánu VÚC Žilinského kraja v znení schválených Zmien a doplnkov č.1.- 4.

Na uskutočnenie verejnoprospešných stavieb je možné podľa zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v platnom znení, pozemky, stavby a práva k nim vyvlastniť, alebo vlastnícke práva k pozemkom a stavbám obmedziť.

Spôsob zapracovania regulatívov: Územný plán obce Galovany je spracovaný v súlade s týmito územnoplánovacími dokumentáciami. Rozpor s regulatívom 1.21 ďalšie plochy v katastrálnych územiach jednotlivých obcí riešiť v nadväznosti na zastavané územie, nevytvárať izolované urbanistické celky, rešpektovať prírodné a historické danosti územia obce, v novovytváraných územných celkoch ponechať rezervu na vnútro sídelnú a vnútroareálovú zeleň je viazaný predovšetkým na nové obytné plochy. V tomto zmysle je v rámci nižšie uvedených opatrení návrh na vylúčenie trvalého bývania z navrhovaných plôch D 1.1a, D 1.1b a D 1.1c.

Väzby vyplývajúce z riešenia a záväzných častí Návrhu ZaD č. 1 ÚPN-O Galovany

Územnoplánovacia dokumentácia komplexne rieši priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia, zosúladzuje záujmy a činnosti ovplyvňujúce územný rozvoj, životné prostredie a ekologickú stabilitu, a ustanovuje regulatívy priestorového usporiadania a funkčného využívania územia. Opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie musia vychádzať predovšetkým z princípov (trvalo) udržateľného rozvoja.

V Návrhu ZaD č. 1 ÚPN-O Galovany, v jeho Záväznej časti, sú stanovené záväzné zásady a regulatívy územného rozvoja obce, ktoré dopĺňajú pôvodnú schválenú územnoplánovaciu dokumentáciu v kapitolách 2.18.1. Zásady a regulatívy priestorového usporiadania a funkčného využívania celého riešeného územia, 2.18.2. Zásady a regulatívy mimo zastavaného územia, 2.18.3. Zásady a regulatívy zastavaného územia - obytné, zmiešané, výrobné a rekreačné územie, 2.18. 4. Zásady a regulatívy umiestnenia bývania, občianskeho vybavenia územia a výroby, 2.18.5. Zásady a regulatívy umiestnenie verejného dopravného a technického vybavenia územia, 2.18.6. Zásady a regulatívy pre starostlivosť o životné prostredie, 2.18.7. Zásady a regulatívy zachovanie kultúrneho historických hodnôt, pre ochranu a využívanie prírodných zdrojov, pre ochranu prírody a tvorbu krajiny, pre vytváranie a udržiavanie ekologickej stability, vrátane plôch zelene, 2.18.8. Vymedzenie zastavaného územia obce, 2.18.9. Vymedzenie ochranných pásiem a chránených území podľa osobitných predpisov, 2.18.10. Plochy pre verejnoprospešné stavby, pre vykonanie delenia a scelovania pozemkov, pre asanáciu a pre chránené časti krajiny, 2.18.11. Určenie, na ktoré časti obce je

potrebné obstarat' a schváliť územný plán zóny, 2.18.12. Zoznam verejnoprospešných stavieb a 2.18.13. Schéma záväzných častí riešenia a verejnoprospešných stavieb.

Z pohľadu posudzovania vplyvov na životné prostredie sú tieto opatrenia navrhnuté tak, aby sa zabezpečila prevencia, eliminácia a minimalizácia vplyvov na životné prostredie. Okrem týchto opatrení a zásad a regulatívov bude nevyhnutné rešpektovať platnú legislatívu v oblasti starostlivosti o životné prostredie.

Návrhy uvedené v posudzovanom územnoplánovacom dokumente Zmeny a doplnky č. 1 - Územný plán obce Galovany - Návrh dávajú predpoklad odstránenia resp. minimalizácie predpokladaných nepriaznivých vplyvov posudzovaného strategického dokumentu na životné prostredie a významnou mierou podporujú napĺňanie environmentálnych priorít a cieľov, ako aj princípov a kritérií udržateľného rozvoja.

Na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie sa odporúčajú najmä tieto opatrenia:

Opatrenia na odvrátenie, zníženie alebo zmiernenie prípadných závažných negatívnych vplyvov na životné prostredie vrátane zdravia, ktoré by mohli vyplynúť z realizácie Zmien a doplnkov č. 1 - Územný plán obce Galovany - Návrh

- Zabezpečiť dôsledné uplatnenie posudzovania vplyvov na životné prostredie na úrovni konkrétnych činností (projektov) podľa tretej časti zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov tak, aby bola zabezpečená ich environmentálne prijateľná lokalizácia, technická a technologická optimalizácia, výber najlepších dostupných technológií, ako aj vyváženosť environmentálnych, sociálnych a ekonomických aspektov.
- Zabezpečiť dôsledné uplatnenie zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v platnom znení na úrovni konkrétnych navrhovaných činností na celom území obce Galovany.
- Pri rozhodovaní o výbere projektov
 - dôsledne sledovať aspekt trvalej udržateľnosti navrhovaných projektov;
 - sledovať vyváženosť environmentálnych, sociálnych a ekonomických vplyvov navrhovaných činností;
 - sledovať vyváženosť lokálnych a regionálnych vplyvov projektov s prihliadnutím na cezhraničné vplyvy;
 - zabezpečiť účasť obyvateľstva na príprave projektov a vytvoriť podmienky na dialóg medzi expertmi, zástupcami navrhovateľov projektov, samosprávou a verejnosťou;
 - dôsledne dodržiavať princípy ochrany prírody a krajiny;
 - sledovať možnosť dodržiavania štandardných platných technických, technologických, organizačných a bezpečnostných predpisov súvisiacich s navrhovanou aktivitou vrátane protipožiarneho opatrenia.

Na základe analýzy a zhodnotenia požiadaviek súvisiacich zásadných strategických dokumentov a všeobecne záväzných právnych predpisov sa navrhujú doplňujúce odporúčania pre realizáciu navrhovaných opatrení a podporovaných aktivít s cieľom posilniť ich pozitívne vplyvy a vytvoriť lepšie možnosti pre podporu smerovania rozvoja územia obce Galovany k trvalo udržateľnému rozvoju:

- Vypracovať stratégiu proti rozširovaniu invázných druhov a akčný plán, ako invázne druhy rastlín odstraňovať.
- V rámci nového POH na nové obdobie navrhnuť zlepšenie systému nakladania s odpadmi s cieľom zníženia produkcie odpadov na 1 obyvateľa obce a zvýšenia podielu triedených odpadov.
- Pri výstavbe nových objektov podporiť zvyšovanie environmentálnej výkonnosti energeticky úsporných budov (napr. izolácia, využitie OZE, pasívna/solárna konštrukcia, nízkoenergetické stavby a pod.).

- Osobitnú pozornosť zamerať na objem a architektonické riešenie nových objektov, najmä na nových rozvojových plochách nakoľko nevhodná architektúra nových objektov by mohla spôsobiť vizuálne a štrukturálne zmeny krajinného rázu.
- Pri výstavbe nových energetických vedení prednostne využívať formu káblového vedenia v zemi z dôvodu zníženia negatívneho vplyvu najmä na obyvateľstvo, na vtákov a na krajinu.
- Doriešiť dostatočnú kapacitu a environmentálne prijateľnú statickú dopravu.
- Nepriaznivý vplyv budovania nových spevnených plôch na životné prostredie odstrániť alebo znížiť výsadbou zelene v rámci parkových a sadových úprav s použitím miestnych stanovištných vhodných druhov.
- Pri trvalých záberoch poľnohospodárskej pôdy na nepoľnohospodárske účely postupovať podľa príslušných ustanovení zákona č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy.
- Pri riešení funkčných plôch v strategickom dokumente Zmeny a doplnky č. 1 - Územný plán obce Galovany - Návrh zachovať prístupové trasy na lesné i poľnohospodárske pozemky za účelom ich obhospodarovania.
- Pri umiestňovaní jednotlivých stavieb v riešenom území dôsledne dodržiavať požiadavky na ochranu obyvateľstva pred účinkami hluku a vibrácií vyplývajúce z vyhlášky MZ SR č. 549/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí a v prípade potreby realizovať účinné protihlukové opatrenia.
- V prípade nových navrhovaných činností v rámci poprojektovej analýzy overiť účinnosť realizovaných protihlukových opatrení a v prípade nedodržania predpokladaných hodnôt, ktoré vyplynú z procesu posudzovania podľa zákona č. 24/2006 Z. z. požadovať zosúladenie s platnými predpismi.
- Výskyt stredného radónového rizika - vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia s výskytom stredného radónového rizika je potrebné posúdiť podľa zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a vyhlášky MZ SR č. 98/2018 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o obmedzovaní ožiarenia pracovníkov a obyvateľov z prírodných zdrojov ionizujúceho žiarenia.
- Navrhnuť a realizovať plán budovania náučných chodníkov, náučných lokalít a cyklotrás v riešenom území aby sa zabránilo živelnému rozvoju turistiky a cestovného ruchu.
- chov hospodárskych zvierat vykonávať v súlade s požiadavkami zákona č. 39/2007 Z.z. o veterinárnej starostlivosti, zároveň na lokálnej úrovni obce vydať v zmysle § 4 ods. 3, § 6 a § 11 ods. 4 písm. g) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v platnom znení („zákon o obecnom zriadení“) pre svoje územia **všeobecne záväzné nariadenia, ktorým sa upravujú podmienky chovu a držania zvierat na území obce.**

Navrhované ďalšie opatrenia v oblasti adaptácie na zmenu klímy:

V oblasti nepriaznivých dôsledkov zmeny klímy v obci Galovany realizovať nasledovné opatrenia:

Opatrenia voči zvýšenému počtu tropických dní a častejšiemu výskytu vln horúčav:

- Koncipovať urbanistickú štruktúru sídla tak, aby umožňovala lepšiu cirkuláciu vzduchu. Vytvárať a podporovať vhodnú mikroklimu pre chodcov, cyklistov v obci.
- Zabezpečiť a podporovať zamedzovanie prílišného prehrievania stavieb, napríklad vhodnou orientáciou stavby k svetovým stranám, tepelnou izoláciou, využívaním svetlých farieb a odrazových povrchov na budovách.
- Vytvárať trvalé, resp. dočasné prvky tienenia na verejných priestranstvách a budovách (napr. tienenie transparentných výplní otvorov budov).
- Zabezpečiť ochladzovanie interiérov budov (klimatizácia, trigenerácia, riadené vetranie a zemné výmenníky, kapilárne rozvody).

- Zabezpečiť, aby dopravné a energetické technológie, materiály a infraštruktúra boli prispôsobené klimatickým podmienkam.
- Zvyšovať podiel vegetácie a vodných prvkov v sídlach, osobitne v zastavaných centrách sídel.
- Zabezpečiť revitalizáciu, ochranu a starostlivosť o zeleň v sídlach.
- Vytvárať komplexný systém plôch zelene v sídle v prepojení do príľahlej krajiny.
- Zabezpečiť udržiavanie dobrého stavu, statickej a ekologickej stability drevín. Prispôbiť výber drevín pre výsadbu klimatickým podmienkam, pri voľbe druhov uprednostňovať pôvodné a nealergénne druhy pred inváznymi.
- Zabezpečiť budovanie alternatívnych prvkov zelenej infraštruktúry (extenzívne zelené strechy, intenzívne zelené strechy, vertikálna zeleň).
- Zachovať a zvyšovať podiel vegetácie v okolí dopravných komunikácií.
- Zabezpečiť starostlivosť, údržbu a zapojenie vodných plôch do urbanistickej štruktúry sídla.
- Zabezpečiť a podporovať ochranu funkčných brehových porastov v zastavanom území aj mimo zastavaného územia obce.

Opatrenia voči extrémnym poveternostným situáciám (búrky, víchrice, tornáda):

- Zabezpečiť a podporovať implementáciu opatrení proti veternej erózii, napríklad ochranou a výsadbou vetrolamov a živých plotov.
- Zabezpečiť a podporovať výsadbu spoločnstiev drevín a aplikáciu prenosných zábran v územiach mimo zastavaného územia sídli pre zníženie intenzity víchríc a silných vetrov.

Opatrenia voči častejšiemu výskytu sucha:

- Zabezpečiť udržateľné hospodárenie s vodou v sídlach.
- Podporovať a zabezpečiť zvýšené využívanie lokálnych vodných plôch a dostupnosť záložných vodných zdrojov.
- Zabezpečiť a podporovať zvýšenie infiltračnej kapacity územia diverzifikovaním štruktúry krajiny pokrývky s výrazným zastúpením vsakovacích prvkov.
- Minimalizovať podiel nepriepustných povrchov a nevytvárať nové nepriepustné plochy na antropogénne ovplyvnených pôdach v urbanizovanom území sídla.
- Podporovať a zabezpečiť opätovné využívanie zrážkovej a odpadovej vody.
- Zabezpečiť a podporovať zvyšovanie podielu vegetácie pre zadržiavanie a infiltráciu zrážkových vôd v sídlach, osobitne v zastavaných centrách sídli.
- Zabezpečiť racionalizáciu využívania vody v budovách a využívanie odpadovej „sivej vody“.
- Zabezpečiť minimalizáciu strát vody v rozvodných sieťach.
- Zabezpečiť starostlivosť, údržbu, revitalizáciu a budovanie vodných plôch a mokradí.

Opatrenia voči častejšiemu výskytu extrémnych úhrnov zrážok:

- Zabezpečiť protipovodňovú ochranu sídli (protizáplavové hrádze, bariéry, suché poldre, zamedzenie výstavby v inundácií).
- Zabezpečiť a podporovať zvýšenie retenčnej kapacity územia pomocou hydrotechnických opatrení, navrhnutých ohľaduplne k životnému prostrediu.
- Zabezpečiť používanie a plánovanie priepustných povrchov, ktoré zabezpečia prirodzený odtok vody a jej vsakovanie do pôdy.
- Zabezpečiť zvýšenie podielu vsakovacích zariadení a plôch pre zrážkovú vodu v sídlach.
- Zabezpečiť zadržiavanie zrážkovej vody a budovanie strešných a dažďových záhrad, vsakovacích a retenčných zariadení, mikromokradí, depresných mokradí.
- Diverzifikácia odvádzania zrážkovej vody (do prírodných alebo umelých povrchových recipientov, do kanalizácie iba v nevyhnutnom prípade).
- Zabezpečiť dostatočnú kapacitu prietoku kanalizačnej sústavy.

- Zabezpečiť a podporovať opatrenia proti vodnej erózii a zosuvom pôdy.

Odporúčania na prepracovanie, dopracovanie, úpravu návrhu strategického dokumentu

Posudzovaný strategický dokument Zmeny a doplnky č. 1 - Územný plán obce Galovany - Návrh je z hľadiska obsahu vypracovaný na environmentálne prijateľnej úrovni. V koncepte sú zohľadnené výsledky prieskumov a rozborov, krajinnoekologického plánu a opodstatnených požiadaviek predložených v rámci stanovísk dotknutých subjektov k oznámeniu.

V rámci vypracovania Zmien a doplnkov č. 1 - Územný plán obce Galovany - Návrh sa navrhuje a odporúča:

- V rámci plôch zmiešaného územia doplnkov D 1.1a, D 1.1b, D 1.1c neuvažovať s trvalým bývaním
- V textovej časti strategického dokumentu Zmien a doplnkov č. 1 - Územný plán obce Galovany - Návrh sa odporúča doplniť, resp. upraviť:

2.18.3. Zásady a regulatívy zastavaného územia - obytné, zmiešané, výrobné a rekreačné územie a 2.18. 4. Zásady a regulatívy umiestnenia bývania, občianskeho vybavenia územia a výroby v zmysle vyššie uvedeného odporúčenia v doplnkov D 1.1a, D 1.1b, D 1.1c neuvažovať s trvalým bývaním, ako prípustnú funkciu doplniť pohotovostné bývanie pre obsluhu hospodárskych dvorov.

2.18. 4. Zásady a regulatívy umiestnenia bývania, občianskeho vybavenia územia a výroby M Výroba - Poľnohospodárstvo a obhospodarovanie PP doplniť:

- chov hospodárskych zvierat vykonávať v súlade s požiadavkami zákona č. 39/2007 Z.z. o veterinárnej starostlivosti, zároveň na lokálnej úrovni obce vydať v zmysle § 4 ods. 3, § 6 a § 11 ods. 4 písm. g) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v platnom znení („zákon o obecnom zriadení“) pre svoje územia všeobecne záväzné nariadenia, ktorým sa upravujú podmienky chovu a držania zvierat na území obce
- zosúladiť výkresovú časť ZaD č. 1 ÚPN-O Galovany – vyznačenie navrhovaného regulovaného priestoru vo všetkých výkresoch
- Pri vypracovaní územnoplánovacej dokumentácie Zmeny a doplnky č. 1 - Územný plán obce Galovany - Návrh zohľadniť výsledky procesu posudzovania uvedené v záverečnom stanovisku z posúdenia strategického dokumentu

S návrhom záväznej časti Zmien a doplnkov č. 1 - Územný plán obce Galovany - Návrh, ktoré sú súčasťou posudzovaného strategického dokumentu Zmeny a doplnky č. 1 - Územný plán obce Galovany - Návrh z pohľadu vplyvov na životné prostredie možno s podmienkou zohľadnenia výsledkov posudzovania súhlasiť.

Pri príprave konkrétnych projektov je potrebné dodržať požiadavky všeobecne záväzných právnych predpisov v oblasti ochrany a tvorby životného prostredia vrátane zdravia obyvateľov, ktoré budú platné v čase ich prípravy a realizácie, vrátane všeobecne záväzných právnych predpisov v oblasti posudzovania vplyvov na životné prostredie.

V. POROVNANIE VARIANTOV ZOHľadňujúcich CIELE A GEOGRAFICKÝ ROZMER STRATEGICKÉHO DOKUMENTU VRÁTANE POROVNANIA S NULOVÝM VARIANTOM

1. TVORBA SÚBORU KRITÉRIÍ A URČENIE ICH DÔLEŽITOSTI NA VÝBER OPTIMÁLNEHO VARIANTU

Cieľom hodnotenia je vybrať optimálne riešenie alebo optimálny variant riešenia v procesoch posudzovania vplyvov na životné prostredie podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Obstarávanie Zmien a doplnkov č. 1 - Územný plán obce Galovany sa začalo v septembri 2022, výberom osoby spôsobilšej obstarávať územnoplánovaciu dokumentáciu a územnoplánovacie podklady a následne sa uskutočnil výber spracovateľa Zmien a doplnkov č. 1 - Územný plán obce Galovany.

Návrhu Zmien a doplnkov č. 1 - Územný plán obce Galovany predchádzali nasledovné etapy:

- Prieskumy a rozbor ÚPN obce Galovany vo februári 2011 vypracoval Architektonický ateliér Gam Ružomberok,
- Zadanie pre Územný plán obce Galovany – čistopis v júni 2011 vypracovala obec + OSO ÚPP a ÚPD, - ÚPN obce Galovany, schválený uznesením Obecného zastupiteľstva v Galovanoch, UZN č. 47/201426.11.2014. ÚPN obce Galovany bol spracovaný kolektívom Architektonického ateliéru Gam, hlavný riešiteľ Ing. arch. Marián Goč, autorizovaný architekt, -Podklady od obce Galovany

Zmeny a doplnky č. 1 - Územný plán obce Galovany, boli spracované ako jedno variantný návrh.

2. POROVNANIE VARIANTOV

Nulový variant

Nulový variant (variant „0“) predstavuje súčasný stav využívania riešeného územia – v rozsahu dnešného zastavaného územia obce Galovany a situáciu kedy obec naďalej bude vychádzať z momentálne platného územného plánu. Ciele stanovené platnou územnoplánovacou dokumentáciou sa čiastočne naplnili, rozvoj obce nebol taký dynamický, časom vyvstala potreba niektoré ciele modifikovať. Rozvojové aktivity súvisiace so zvyšovaním sa nárokov na bývanie, občiansku vybavenosť, rekreáciu a iné budú so schválenými ZaD č. 1 ÚPN-O Galovany prebiehať koordinovane a naplnia potreby ďalšieho rozvoja obce. Z tohto dôvodu je nulový variant najmenej výhodný.

Navrhovaný variant

Návrh ZaD č. 1 ÚPN-O Galovany predpokladá, pokračujúci rast počtu obyvateľov obce. ÚPN obce navrhuje rozvojové lokality pre výstavbu nových hospodárskych a rekreačných domov s cieľom zvýšiť atraktivitu obce. V porovnaní s nulovým variantom sa v navrhovanom variante predpokladá rozvoj územia v novej lokalite, preto môže byť pôsobenie niektorých vplyvov spojených s novou výstavbou výraznejšie. Nulový variant však nerieši odstránenie existujúcich deficitov a environmentálnych problémov, ktoré rieši Návrh ZaD č. 1 ÚPN-O Galovany. Predpokladané vplyvy vyplývajúce z hodnotenej územnoplánovacej dokumentácie, spolu s opatreniami na elimináciu týchto vplyvov, nevytvárajú takú antropogénnu záťaž v území, ktorá by negatívne ovplyvnila životné prostredie.

VI. METÓDY POUŽITÉ V PROCESE HODNOTENIA VPLYVOV ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE A SPÔSOB A ZDROJE ZÍSKAVANIA ÚDAJOV O SÚČASNOM STAVE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

Pri hodnotení vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie bolo do úvahy vzaté predovšetkým hodnotenie predpokladaných vplyvov na životné prostredie vybraných funkčných plôch, stavieb a činností navrhnutých v rámci riešenia územného plánu a odhad ich významnosti v zmysle príslušných častí zákona č. 24/2006 Z.z. v znení neskorších predpisov, na základe poznania krajiny a bioty riešeného územia. V procese hodnotenia vplyvov územnoplánovacej dokumentácie sa vychádzalo zo známych publikovaných informácií o území, vrátane environmentálnych dokumentácií, dostupných dokumentácií EIA projektov, z vlastných poznatkov posudzovateľa o území, z konzultácií s odborníkmi, ako i z limitov určených všeobecne záväznými právnymi predpismi a záväznou časťou územnoplánovacej dokumentácie.

VII. NEDOSTATKY A NEURČITOSTI V POZNATKOCH, KTORÉ SA VYSKYTLI PRI VYPRACÚVANÍ SPRÁVY O HODNOTENÍ

Územnoplánovacia činnosť je permanentnou činnosťou. Orgán územného plánovania sústavne sleduje, či sa nezmenili územno-technické, hospodárske a sociálne predpoklady, na základe ktorých bola navrhnutá koncepcia organizácie územia. Ak dôjde k zmene predpokladov, alebo je potrebné umiestniť verejnoprospešné stavby, orgán územného plánovania obstará doplnok alebo zmenu územnoplánovacej dokumentácie, prípadne vypracovanie novej územnoplánovacej dokumentácie.

Neurčitosti poznatkov sa odvíjajú teda z podstaty územnoplánovacej činnosti ako sústavného procesu reagujúceho na meniace sa podmienky a usmerňujúceho rozvoj daného územia.

Ak sa vyskytli nejaké nedostatky alebo neurčitosti pri vypracovaní správy o hodnotení strategického dokumentu, boli zapríčinené nedostupnosťou údajov týkajúcich sa kvality životného prostredia riešeného územia – chýbajú merania kvality podzemných a povrchových vôd, kvality ovzdušia, pôd, merania hluku a pod.

Ďalšie neurčitosti môžu vyplývať z faktu, že posudzovanie vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie je predprojektovou etapou, v ktorej sa overujú limity územia z hľadiska rôznych záujmov a návrhy aktivít definovaných v územnoplánovacej dokumentácii nie sú určené bližšími kvantitatívnymi ukazovateľmi. V rámci procesu posudzovania vplyvov strategických dokumentov, nie je možné presne určiť činnosti, ktoré sa budú v navrhovaných funkčných plochách realizovať. Preto Návrh ZaD č. 1 ÚPN-O Galovany nemá priamy vplyv na životné prostredie. Je možné posúdiť celkový potenciálny vplyv navrhovaných rozvojových plôch na životné prostredie. Po schválení územnoplánovacej dokumentácie sa do funkčných plôch môžu navrhovať nové zámery. **Zámery (navrhované činnosti), ktoré by mohli mať vplyv na životné prostredie sa budú musieť posúdiť tak ako ustanovuje zákon 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení neskorších predpisov, podľa prílohy č. 8 v ktorej sa definujú prahové hodnoty pre zisťovacie konanie a povinné hodnotenie.**

Uvedené nedostatky a neurčitosti nie sú zásadného charakteru a všetky relevantné informácie a skutočnosti boli v procese posudzovania vplyvov na životné prostredie zohľadnené.

VIII. VŠEOBECNE ZÁVEREČNÉ ZHRNUTIE

Návrh riešenia ZaD č. 1 ÚPN-O Galovany vychádza z odborných poznatkov a analýz, ktoré boli vypracované podľa ustanovení zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov a vyhlášky č. 55/2001 Z. z. o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii.

V rámci spracovania územného plánu boli rešpektované záväzné časti Koncepce územného rozvoja Slovenska 2001 (KÚRS 2001), schválená nariadením vlády SR zo dňa 14.8.2002, ktoré vyšlo v zbierke zákonov pod č. 528/2002 Z. z. a ÚPN VÚC Žilinského kraja, vrátane jeho zmien a doplnkov.

Strategický dokument Návrh ZaD č. 1 ÚPN-O Galovany bol spracovaný v súlade so schváleným Zadaním pre spracovanie územného plánu obce, ktoré bolo dohodnuté s dotknutými orgánmi a pripomienkované verejnosťou v súlade s ustanoveniami stavebného zákona (§ 20 stavebného zákona).

V Návrhu ZaD č. 1 ÚPN-O Galovany sú akceptované relevantné požiadavky dotknutých orgánov štátnej správy, správcov dopravnej a technickej infraštruktúry a verejnosti.

Záverom sa konštatuje, že návrh riešenia územného plánu za dodržania opatrení na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie a zdravie obyvateľstva v kapitole IV. tejto správy predstavuje vhodný, optimálny rozvojový dokument pre obec v dlhodobom horizonte, umožňuje primeraný rozvoj obce vo všetkých sférach rozvoja, najmä v oblasti bývania, poľnohospodárskej výroby, občianskej vybavenosti, rekreácie spolu s príslušnou dopravnou a technickou vybavenosťou. Neprináša žiadne návrhy, ktoré by zásadne zhoršovali životné prostredie a poškodzovali osobitne chránené časti prírody a krajiny.

Správa o hodnotení strategického dokumentu obsahuje rozpracovanie všetkých bodov uvedených v prílohe č. 5 zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie

V rámci posudzovania strategického dokumentu neboli zistené také závažné negatívne vplyvy na životné prostredie, ktoré by bránili jeho schváleniu.

IX. ZOZNAM RIEŠITEĽOV A ORGANIZÁCIÍ, KTORÉ SA NA VYPRACOVANÍ SPRÁVY O HODNOTENÍ PODIEĽALI, ICH PODPIS (PEČIATKA)

Spracovateľ:

ENVICONSLT spol. s r.o.
Obežná 7
010 08 Žilina

Spracovateľský kolektív:

Mgr. Peter Hujo
Mgr. Peter Kurjak, PhD.
Ing. Milan Hodas

X. ZOZNAM DOPLŇUJÚCICH ANALYTICKÝCH SPRÁV A ŠTÚDIÍ, KTORÉ SÚ K DISPOZÍCII U NAVRHOVATEĽA A KTORÉ BOLI PODKLADOM NA VYPRACOVANIE SPRÁVY O HODNOTENÍ

1 ZOZNAM PRÍLOH

Textové prílohy:

Príloha č. 1 Vyhodnotenie bodov rozsahu hodnotenia strategického dokumentu

V prílohe sú uvedené jednotlivé body rozsahu hodnotenia a vysvetlenie ako sa spracovateľ SoH s nimi vysporiadal s uvedením odkazu na príslušnú kapitolu.

Príloha č. 2 Vyhodnotenie stanovísk zaslaných k oznámeniu o strategickom dokumente

V rámci prerokovania Oznámenia o strategickom dokumente v zmysle § 5 a prílohy č. 2 zákona NR SR č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, boli doručené stanoviská k Oznámeniu, ktoré sú uvedené v prílohe č. 2, s vyhodnotením, ktoré obsahuje spôsob zapracovania pripomienky v strategickom dokumente, ako aj odkaz na príslušnú kapitolu.

Príloha č. 3 Biologický prieskum

Príloha č. 4 Hluková štúdia

Príloha č. 5 Hodnotiaca správa na hodnotenie vplyvov na verejné zdravie

2 ZOZNAM HLAVNÝCH POUŽITÝCH MATERIÁLOV

Atlas krajiny, 2002, MŽP SR Bratislava a SAŽP Banská Bystrica.

BIELEK, P., ŠURINA, B., 2000: Malý atlas pôd Slovenska. Bratislava: Výskumný ústav pôdoznectva a ochrany pôdy, 36 s.

ČÍŽEK, P., SMOLÁROVÁ, H., GLUCH, A. 2002. Prognózy radónového rizika. In Atlas krajiny Slovenskej republiky, MŽP SR Bratislava, SAŽP Banská Bystrica. Dostupné na internete: <https://app.sazp.sk/atlassr/>.

ČURLÍK, J., ŠEFČÍK, P. 2002. Kontaminácia pôd. In Atlas krajiny Slovenskej republiky, MŽP SR Bratislava, SAŽP Banská Bystrica. Dostupné na internete: <https://app.sazp.sk/atlassr/>.

GARGULÁ, M. a kol. 2014: Ložiská nerastných surovín [online]. Bratislava: Štátny geologický ústav Dionýza Štúra, 2014. Dostupné na internete: <http://mapserver.geology.sk/gpark>.

FRANKO, O., REMŠÍK, A., FENDEK, M. a kol. Atlas geotermálnej energie Slovenska. Bratislava: Štátny geologický ústav Dionýza Štúra, 2010. Dostupné na internete: <http://apl.geology.sk/atlasge>.

FUTÁK, J. 1980: Fytogeografické členenie, M 1 : 1 000 000, In: Atlas krajiny Slovenskej republiky, MŽP SR Bratislava, SAŽP Banská Bystrica, 344 s.

GROSS, P. (ed.), VAŠKOVSKÝ, I., HALOUZKA, R. 1979: Geologická mapa Liptovskej kotliny 1: 50 000. GÚDŠ, Bratislava.

GROSS, P. 1982: Vysvetlivky ku geologickej mape Liptovskej kotliny 1: 50 000. GÚDŠ, Bratislava, 79 s.

HAVČO, I. 1988: Mechanizovaný sklad 5 000 metrov kubických - Galovany, podrobný IGP. Záverečná správa, archív Geofondu ŠGÚDŠ Bratislava, arch. č. 68597.

HENSEL, K., KRNO, I. 2002. Zoogeografické členenie: Limnický biocyklus. In Atlas krajiny SR, 2002. MŽP SR Bratislava, SAŽP Banská Bystrica. Dostupné na internete: <https://app.sazp.sk/atlassr/>.

- HRAŠNA, M., KLUKANOVÁ, A. 2002. Inžinierskogeologická rajonizácia. In Atlas krajiny SR, 2002. MŽP SR Bratislava, SAŽP Banská Bystrica. Dostupné na internete: <https://app.sazp.sk/atlassr/>.
- JEDLIČKA, L., KALIVODOVÁ, E. 2002. Zoogeografické členenie: Terestrický biocyklus. In Atlas krajiny SR, 2002. MŽP SR Bratislava, SAŽP Banská Bystrica. Dostupné na internete: <https://app.sazp.sk/atlassr/>.
- KULLMAN, E., MALÍK, P., PATSCHOVÁ, A., BODIŠ, D. 2005: Vymedzenie útvarov podzemných vôd na Slovensku v zmysle Rámcovej smernice o vodách 2000/60/ES. Podzemná voda, XI, 5-18 s.
- LAPIN, M., FAŠKO, P., MELO, M., ŠŤASTNÝ, P., TOMLAIN, J., 2002. Klimatické regióny. In Atlas krajiny Slovenskej republiky, MŽP SR Bratislava, SAŽP Banská Bystrica. Dostupné na internete: <https://app.sazp.sk/atlassr/>.
- MALÍK, P., ŠVASTA, J. 2002. Hlavné hydrogeologické regióny. In Atlas krajiny SR, 2002. MŽP SR Bratislava, SAŽP Banská Bystrica. Dostupné na internete: <https://app.sazp.sk/atlassr/>.
- MAZÚR, E., LUKNIŠ, M. 1986. Geomorfologické členenie SSR a ČSSR, M 1 : 1 000 000. In Atlas krajiny Slovenskej republiky, MŽP SR Bratislava, SAŽP Banská Bystrica. Dostupné na internete: <https://app.sazp.sk/atlassr/>.
- PHSR, 2021: Program rozvoja obce Galovany na roky 2021 – 2027. 69 s.
- PLESNÍK, P. 2002. Fytogeograficko-vegetačné členenie. In Atlas krajiny SR, 2002. MŽP SR Bratislava, SAŽP Banská Bystrica. Dostupné na internete: <https://app.sazp.sk/atlassr/>.
- SAŽP, 2022. Informačný systém environmentálnych záťaží, 2022. Dostupné na internete: <https://envirozataze.enviroportal.sk/>.
- SAŽP, 2013: Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Liptovský Mikuláš. Esprit s.r.o., Banská Štiavnica, 406 s.
- SHENK, V., A KOL., 2002. Seizmické ohrozenie v hodnotách makroseizmickej intenzity. In Atlas krajiny Slovenskej republiky, MŽP SR Bratislava, SAŽP Banská Bystrica. Dostupné na internete: <https://app.sazp.sk/atlassr/>.
- SHMÚ, 2022: Správa o kvalite ovdušia v Slovenskej republike. Dostupné na internete: https://www.shmu.sk/File/oko/rocenky/2022_Sprava_o_KO_v_SR_v1.pdf
- SHMÚ, 2022: Kvalita podzemných vôd na Slovensku 2021. Dostupné na internete: https://www.shmu.sk/File/Hydrologia/Publikacna_cinnost/Publikacie_kvality_PzV/KvPzV_2021_kvalita_rocenka_SR.pdf.
- SHMÚ, 2022: Vodohospodárska bilancia množstva podzemnej vody za rok 2021. Dostupné na internete: https://www.shmu.sk/File/Hydrologia/Vodohospodarska_bilancia/VHB_kvantita_PzV/KnPzV_2021_VHB_text.pdf
- SHMÚ, 2022: Vodohospodárska bilancia kvality podzemnej vody SR v roku 2021. Dostupné na internete: https://www.shmu.sk/File/Hydrologia/Vodohospodarska_bilancia/VHB_kvalita_PzV/KvPzV_2021_VHB_text.pdf
- SHMÚ, 2022: Hydrologická ročenka – povrchové vody 2021. Dostupné na internete: https://www.shmu.sk/File/Hydrologia/Monitoring_PV_PzV/Monitoring_kvantita_PV/PVkvant2021/H_R_PV_2021.pdf
- SHMÚ, 2022: Hodnotenie kvality povrchovej vody na Slovensku za rok 2022. Dostupné na internete: https://www.shmu.sk/File/Hydrologia/Monitoring_PV_PzV/Monitoring_kvality_PV/KvPV_2022/KvPV_2022_Priloha1VahADEn.pdf
- SHMÚ, 2023: Povodňová správa za rok 2022, 86 s.
- ÚPN, 2014: Územný plán obce Galovany.

ÚPN-VÚC Žilinského kraja, Združenie VÚC Žilina, 1998

Nariadenie vlády SR č. 223/1998 Z. z., ktorým sa vyhlasuje záväzná časť ÚPN-VÚC Žilinský kraj.

Územný plán VÚC Žilinského kraja, Zmeny a doplnky, Ing. arch. Kropitz, Ing. arch. Pivarčí, 2005

Zmeny a doplnky ÚPN VÚC Žilinského kraja, záväzná časť schválená VZN č. 6/2005 Žilinského samosprávneho kraja

Zmeny a doplnky č. 3 ÚPN VÚC Žilinského kraja, záväzná časť schválená VZN č. 17/2009 Žilinského samosprávneho kraja

Zmeny a doplnky č. 4 ÚPN VÚC Žilinského kraja, záväzná časť schválená VZN č. 26/2011 Žilinského samosprávneho kraja

Zmeny a doplnky č. 5 ÚPN VÚC Žilinského kraja, záväzná časť schválená VZN ŽSK č. 49/2018 Žilinského samosprávneho kraja zo dňa 19.03.2018

VASS et al., 1988: Regionálne geologické členenie Slovenska. Tematické mapy [online]. Štátny geologický ústav Dionýza Štúra, 2014. Dostupné na internete: <http://apl.geology.sk/temapy>.

Internetové zdroje

www.geology.sk/sluzby/digitalny-archiv/,

www.envirozataze.enviroportal.sk,

www.air.sk,

www.geology.sk,

www.katasterportal.sk,

www.meteoblue.com,

www.pamiatky.sk

www.podnemapry.sk,

www.shmu.sk

www.sopsr.sk

www.statistics.sk,

www.vupop.sk.

XI. DÁTUM A POTVRDENIE SPRÁVNOSTI A ÚPLNOSTI ÚDAJOV PODPISOM (PEČIATKOU) OPRÁVNENÉHO ZÁSTUPCU NAVRHOVATEĽA

1 MIESTO A DÁTUM SPRACOVANIA

29.02.2024

2 POTVRDENIE ZA SPRACOVATEĽA SPRÁVY O HODNOTENÍ

Mgr. Peter Hujo
ENVICONSLT spol. s r.o.

3 POTVRDENIE ZA OBSTARÁVATEĽA

Obec Galovany,
v zastúpení starostu obce – Miroslav Kubáň

Za spracovateľa:

Mgr. Peter Hujo
konateľ
ENVICONSLT spol. s r.o.

Za obstarávateľa:

Miroslav Kubáň
starosta obce
obec Galovany